

U. S. P. S.

Հայ Գրադարան 20
Համար 3287

Ս. Ն. Շ. ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Համար 3287

Ս. Ն. Շ. ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Համար 3287

Ս. ՆԵՐՍԷՍ ԵՆՈՐՀԱԼԻ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Ս. Ամենափրկիչ Վանք
Նոր Զուղա

Handwritten scribble at the top of the page.

U. S. PROCTOR
3287

U. S. PATENT OFFICE
3287

U. S. PATENT OFFICE
3287

ՄԵԿՆՈՒԹՒՒՆ

ԵՐԳՈՅ ԵՐԳՈՅՆ

ՍՈՂՈՎՄՈՆԻ

ԱՐԱՐԵԱԼ 'Ի ՍԷՅՆ ԳՐԵԳՈՐԻ
ՆԱՐԵԿԱՅԼՈՅ

ԱՂԱՋԻՆ ՏԱՂԱԳՐՈՒՄՆ ԳՐՈՅՍ
ԵՂԵԱԼԵ 'Ի ՎԵՆԵՏԻԿ ՅԱՄԻ
ՏԵԱՌՆ 1789 :

Իսկ այժմ վերստին Տաղաքեցուք մը-
պեմսէ՛ք և ծախի՛ք Իսկ հանգու-
յեալ Աշայ Սարգիս ք. Յովհան-
նէսեանի. և յապրուի Օգոստոսի լինո-
ւայ Եւ Աշէնի :

'Ի Տայրապտութի ՍԷՅ ԵՋՄԻԱՏ
ՆԻ ՏԵԱՌՆ ԵՒԻՐԵԱՄԻ ԻՄ ՏԱՅՈՅ
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ :

Աշխատասիրութեամբ ՁԵՆԵԼՈՒՄ
ԱՇԽԱՏԱՆԻՆ :

ՅՈՒՍԵՒՍ 1813 :

'Ի ԿԱԼԿԱԹԱՅ :

'Ի Տաղաքի ԱՇԽԱՏԱՆԻՆ :

սկզբնաբանութեան Գրքւոյս
 արժանի վարկանեմ համառօտ
 ինչ բացայայտութեամբ Բանից՝ ըզ
 նայատակ և զվախճան գործոյս, առա
 ջի առնել՝ զսիրելի ազգիդ իմոյ. և
 ցուցանել՝ զհանգամանս այս շքեղ և
 գերապանծ երախտաւորութե՛ երա
 նաշնօրհ Արդապետիս մերոյ, սքն
 Գրիգորի նարեկոյւոյ հօգեկիր հռե
 տորի մեկնողի գրոյս այսօրիկ երգոյ
 երգոյն Սողոմօնի: Հեղինակն գրոյս՝
 է վերոյ ասացեալ արքայն Սողոմօն,
 զոր զճաճուկ և զանճառելի ներմար
 մնառութի բանին այ, և զայլ տնօրե
 նութիւնս փրիչին մերոյ, Յի Բի
 կամելով պատմել, ձեռնարկեաց մար
 մնաւոր և հեշտալի իրօք՝ և սիրալրա
 կանքանիւք մեկնաբանել, հիմնելով
 զասացուածս բոլոր ճառից՝ Ի Բս և
 յեկեղեցի: Ընդ որ զմայլել անասէր
 և օգոստոսիառ արքային Գորգենայ

Բ
ցանկացաւ զմեկնուրն ահաւոր բանիցն.
Սողոմոնի, բացայայտ տեսանել, և
խնդրեաց ՚ի գերապանծ վահդապետէս
մերմէ, զի հոգ տարեալ՝ մեկնեացե
զայն, զոր և սք Հայրս մեր ՚ի խնդրոյ
վերոյ գրեալ պերճապատիւ արքային.
մեկնեաց՝ զցանկալի գիրքս այս, պարզ
և դիւրիմաց ոճիւ, վայելուց և ախոր
ժալուր շարադրութեամբ և զանազան
օրինակօք, և քննողական ծանօթութիւնք
բացայայտել հանդիսացոյց: Արդարև
սիրեաց զգանձս զայս ցանկալի իմաս-
տութե՛ն՝ ՚ի լսելիս ամենեցուն, և այն-
պիսի ոճիւ պարզաբանեաց՝ յորում
եցոյց միանգամայն գիտնաւոր կարգ
ուսումնական, և ազդու խրատ վարժա-
ղական. և ճիշդ մեկնաբանութիւն ան-
դեաց զապեալսն իւր, իբրև խորա-
զննին՝ փիլիսոփայ և իբրև հոգևոր
դաստիարակ սխրալի բանիւք վարդապա-
եաց. ք նմին և զճշմարտութի բանից,
հաստահիմն փաստիւք խարսխել՝ ճար-
տար ասացուածութիւն, և վճռակին. իմաս-

Գ

տիւք, 'իսէրբանից' զլտողան յորդո-
րեայ. և վերջապէս կաթն իմաստից
չնորհադեղ գիտութեամբ իւրով ըզ-
մեզ ջամբեցոյց:

Չ ոճ շարդուէ գրոյս այսորիկ՝ հա-
ճեցաւ սբ հայրս մեր. ը կարի պարզ
յօրինել, զի ոչ կամէր ճարտրիտօսուի
և կամ խրթնաբանութի ուսուցանել
եթէ ոչ՝ հայեայ զարարեալն յինքենէ
զհռչակեալն զայն երջանիկ արօթա-
նուէր մատեանն, որ կոչի Նարեկ. և
տեսութի որպիսի հռետորակին չքնար
պերճաբանութեամբ ընդ այ խօսի. և
ո՞րպի վսեմական և վայելուչ իմն կար-
գաւ՝ զբանս իւրյօդէ. զոր բազմա-
պատիկ ճարտասանական զարդու՝ գե-
ղաշուք պճնութբ, ունի զպերճու-
թի: Նա և սքանչելի են յոյժ՝ գերա-
մաքուր վարույ սորին՝ հանդէսք, և
մեծասքանչ են խորհուրդք Սբ հօրս
մերոյ հասեալ՝ երանութբ. և զարմա-
նահրաշ են յոգնադիմի քաջութեանց
սորին՝ գործք, բայց ես զոր անկարե-

Ի
լեայն անտի՛ քրատ իմն յարմարու թեան
վիպել ձեռնարկից, և կամ ո՛րով քա-
նաստեղծական բարառնու թե՛ իբրև
առաջի աչայ նկարեալ, զգովելի և
վե՛հատայլ վարս նորին, համեմատել
ընդ Առաքելագործ՝ պաշտամամբ,
բարերար՝ բարուց, պանծալի՛ գործոց,
և յաղթական՝ մարտից, մեծագործու-
թեցն գովեցից: Արդարև սխրալի և
քաղցր վարուք իւրովք, բազմազան
չնորհայ հոգւոյն՝ արժանացեալ, ա-
նուամբ և իրօք, Պսակ գեղայօրէն
անցեալ հանգչի ՚ի գլուխ հայաստա-
նեայս եկեղեցւոյ. թող թէ ազգի ազ-
գի հրաշագործուիք սորին. զոր ընդ
դարս դարս՝ գործեցան և գործին, զո-
րոց փափագի սիրտ իմ, լիապէս յիշա-
տակել՝ այլ երկն չեւով մի գուցէ յա-
ռաջաբանուիս լինիցի. առանձին իմն
մատեան, ուստի թողում՝ սիրելեացդ
դիմել ՚ի պատմուիս սքանչելի վարու-
ցըն իւր. միայն մնա՛ ինձ պատմել. զի
այս գործ ընտիր մեկնեցեալ եղև ՚ի

Է

Թուականութե փրկչին մերոյ 977 :
քուն և վեց ամօք յառաջ քան զփոխիւ
մարմնաւոր հրեշտակին, և հոգևոր
հօրն մերոյ. Մբյն Գրիգորի Նարեկա
ցւոյ 'ի տաժանաւոր կենցաղոյս. առ
բաղձալին իւր Քս, որոյ տենչալի
կենացն յիրաւի դեռ ևս մեծապէս
կարօտէր յաշխարհս : Իսկ յամի տն
1789 Տպագրութ' 'ի լոյս անեալ եղև
'ի վէնէ տիկ. 'ի վանս սրբոյն Ղազարու
աշխատատիրութբ ձեռնասուն. աշա
կերտացն' ամենաուրախիւ Տն Մխիթա
րայ մեծի աբբայի : Իսկ այժմ' որ զկնի
բազմաժամանակեայ փափագանայ իմոյ
աջողեցաւ տեսանել ինձ, զՏպարան
մի' հաստատեալ, վերատեսչութեամբ
Պարոն Զընթլուժ' Աւետեանին. և
զի ես իսկ 'ի վաղուց հետէ փափա
գէի' վերատին Տպագրութբ, լոյս ա
ծել. զայս ցանկալի մատեանս, ուստի
դիւրաւ աջողեցաւ ինձ ընուլ զփա
փագն իմ. որ և իսկոյն հանձնեցի' զայս
հոգ, վերոյ ասացեալ Պրն Զընթլու

մին

Զ մին. զի անխոնճ ջանիւն պարապիցէ
առ ՚ի Տղապրել զսա՛. և քանզի ՚ի սմա
նէ յոյժ սակաւ գտանի այս կողմունս՝
պատշաճ թուեցաւ, տալ ինձ տպա-
գրել զսա՛ քան զայլ գրեանս, զոր յո
լովք գտանին. և գրեթէ չեն ևս այն
քան պիտանիք:

Արդ մատուցանեմ զայս դուզնաքեայ
նուէրս սիրելի ազգիդ իմ, եբրև
փունջ մի ՚ի վարդից քաղէ լընդարձակ
Բուրաստանէ. առ ՚ի Տոտոտել, և
եբրև զխորտիկ մի փոքրիկ Տամադամ
կերակրոյ, առ ՚ի վայելել առատաւի.
և շահել աստի զանուշահամ պտուղ
և զարգասիս իմաստից: Ընդ նմին և
յորդորեմ զձեզ՝ և զերկուս իրս յա-
ռաջագրեմ, բարեսէր ընթերցողացդ:
Նախ զի ընթեռնուլն ձեր զմեկնու-
թեան գիրս զայս, հարկէ սկիզբն ՚ի
բուն բանս և բառս բնաբանին, լաւա
պէս ՚ի միտ առնուլ. թէ պարզ և յայտ
նագոյնք իցեն և թէ խրթինք, և դրժո
ւարիմացք. և ապա՛ զմեկնութիւն նորին
մտա

Է

մտադրաբար ընթեռնուլ՝ վերահայեց
մամբ ըստ իւրաքանչիւր մասանց բանի՝
բնաբանի, որպէս զի այնու բուն և
իսկ իմացուածս բնաբանին՝ լուսաւո-
րեալ ճառագայթեսցի, ՚ի միտս ձեր-
Երկրորդ առաջադրեմ զայս որի վախ
ճան աշխատութե՝ մեկնողի գրոյս այ-
սորիկ, և ձերոյ ուշադրական ընթերց
ման. զի զպտուղ և շահն այսորիկ եդե
մական բուրաստանի՝ քաղելոյ, և ՚ի համ
բարս սրտից ձերոց՝ շտեմարանելոյ,
զիտոյթ յանձին կալնուցուք. և զքիմս
սխորժական ձերոց՝ առ Ճաշակունն
անուշահամ պտղոց սորին, ոչ արգե-
լուցուք. և զըռնագունս հոգւոց ձերոց
որքեն խոկունն և մտածունն, հանդէս
զմայլեցուցիչ հոտոց ծաղկանց ՚ի սմին
եղելոց, ոչ խնուցուք, վն զի անտե-
սանելով զանդուլ. աշխատանս մեր՝ ՚ի
յուսունն օրինաց իւրոց, անխափին լու-
սաւորեսցէ զմիտս մեր ՚ի ձեռն շնոր-
հաց իւրոց:

Արդ եզրափակելով զբանս իմ յորդո-
րեմ

Բ
Ե՛մ զսիրելի ազգիդ իմ. ջանալ և հե
տազօտ լինիլ առ 'ի յուսումն. կըրթու
թէ, և զմիմեմս սիրական հրա՛նիրմմբ
յորդոր մատուցեալ հետևեցարուք,
զնոր և զպիտանի գրե՛նս՝ 'իտիպ արձա
նայուցանել: 'ի յօգուտ ազգին մերոյ.
զորոյ և ես ցանկցայ, փառագանօք մաս
նակից լինել: նախնձա՛նոր լերուք շնոր
հայն որ լա՛ւքն են և փառայ տն այ լէ
որում յուսով ակնկալել լվարձուցն հա
տուցման, 'ի քս յս 'իտր մեր: և որով
յետև մեկնիչն գրոյս այսորիկ՝ յերկրի
Աճարէլ լվարգիցտս իւրոյ չարարարցն
բարեխնդիր եղև. յաղօթելն իւրում
յերկինս, զարժանի փառագումն իւրոյ
աշխատա՛նորայ՝ անտես զիարդ առնի
ցե: Ողջ լերուք սիրելիքդ իմ, 'ի պար
ձանս հայկազեան՝ և զիս անարժանս յիշ
ման արժանի առնել՝ 'ի սուրբ աղօթս
ձեր, մի մոռանայք:

Որ եմ Յարգութեանն՝ ձեր
Ամենախոնարհ և նո՛ւաստ ծառայ
Սարգիս յիւր Յովհաննէսեան:

Մ ղորմուք և շնորհիւ ամենա
 սուրբ Երրորդութե՛հ՝ հօր
 և Որդւոյ և հոգւոյն Սրբոյ, յանգ
 ելեալ՝ աւարտեցաւ Տպագրումն այս
 գեղեցկաբան մեկնութեան երգոյ եր
 գոյն Սողոմօնի: Արդեամբ և ծախիւք
 բարի առ ի՞նչ արնչս այսոցիկ ազնուայ
 (Չորոց անունն Գրոշեալ է՛մ ՚ի ներքոյ:)
 Արդ որք հանդիպեք ընթեռնելով և
 վայելելով զքաղցրագոյն մատենս այս
 յիշման արժանի առնել խնդրեմ, Ար
 դեամբ և ծախիւք օժանդակքն Գործ
 ծախանիս մերոյ հանդերձ կենդանեօք
 և հանգուցելովքն: Նաև յիշեսցիք ՚ի
 մաքուր յաղօթս ձեր՝ զարժանի յիշեց
 ման զպատճառ Տպագրութե սորին՝ ՚ի
 քս հանգուցել աղայ Սարգիս տր՛ Յով
 հաննիսեանն, և կենդանի զհաւատա
 րիմ կողակիցն իւր, Յարգոյապատիւ
 տիկին Մարիամչանն և անդրանիկ ժա
 ուանգն իւր՝ Յարգելի աղայ Յովհան
 նէս Սարգսեանն, և Պատուելի կողա

Ժ
Կից նորին տիկին Եղիաբեթ Յովհան
նէսեանէ, ընդ նմին և զԵրեսին Տարա
զատ որդիսն աղայ Սարգսին, աղայք՝
Կարապետ՝ Բէկտան՝ և Մարտիրոսին,
և ի քս Տանգուլեալ աղայ Մկրտիչ
Սարգսեանին, և զայլ Տամայն ընտա
նեաց՝ և արեան առու Սերձաւորացն է

Այսոքի էն մեռանք Աշիւ Պարոնայն որք
էն Օբանչուի Տարաբիտ ծախարցն է

Յովհաննէս Սարգիս և Կոստանիէ
Կարապետ Ծախարեան է
Սիւնի և Գևորգ Փանոս Բաղրաւեան է
Սպեֆանեան է և Պողոս Կարապետեան է
Ներսէս Յովհաննէս և Սպեֆանոս Կերտեան
Կարապետ Մնայիլ Մարապետեան է
Թամեկոս Յովհաննէսեան է
Տէր Յովսէփ Սպեֆանեան է
Յովսէփ Կիսեան է
Զատարեայ և Միտայել Շերեշեան է
Աւետիկ Սեֆեան է
Մարգար Զարեան է
Սարգիս Յովհաննէան է
Խաչիկ Յարութեան է
Սահակ Մուկո Շարյոնեան է

Ժա

Յարութիւն Յովսէփ Բամբուլեան

Անթոն Բաբիչեան

Յովսէփ Ետեմեան

Ծափոտու Աւետեան

Մելիտոս Մանուչեան

Կարապետ Խաչիկ Նիաչեան

Զաւար Ե Յովհաննէս Սեբեան

Նիկողայոս Յարութիւնեան

Հուսկ յետոյ ի վախճանի յիշատիք
 զաշխատաւոր գործարնիս յեանել ծա-
 ոայն ձեր, Զընթլում Աւետեան՝ որ
 հարազատօրէն աշխատութք տքնիմ ի
 այս գործ. (ուստի և հայցեմ եթէ սխա-
 ւանք ուրիք գտանիցին ի սմա՛ հայելով
 զմիայնակուի և զձանրուի պաշտօնի
 իմոյ ներումն շնորհեսցիք,) այլ և ոչ
 զանոյ առնիցեք յիշել զանդրանիկ որ-
 դեակն իմ, և զտեր Տարաւանիս՝ Աւ-
 ետ Զընթլումեանն, զոր պատանեակ
 հասակաւ իւրով՝ ոչ սակաւ աշխատի

ի վերայ սոյն այս գործոյ:

Եւ ես մնամ

Ամենախոնարհ Ծառայ

Զընթլում Աւետեան

Մ Ե Կ Ն Ո Ւ Թ Ւ Ի Ն
Ե Ր Գ Ո Ց Ե Ր Գ Ո Յ Ն
Ս Ո Ղ Ո Վ Մ Ո Ն Ի :

Ձ ու ասայեալ է փեռան Գ ր է Գ ու ռ ի ն երանջնոս
հ ու ռ , և հ ու Գ է շ ու ռ հ Վ ա ռ զ ա ս ա յ է փ ի ու ռ
զ ա ս ա յ փ է ա ս ա ն ի խ ո ս ռ ը ո Վ ա յ Է

(Ի խ ն ու դ ը ո յ ա ճ ա ս է ը և ք ը ա ս ա յ ս ա կ ա ռ
ք ա յ ի ն գ ու ռ զ Ե Ն յ . ո ը) ս ա կ ա ի ռ ը ո յ ա ճ ա
յ ի ն ե ռ կ ի լ զ ա ծ ու Ւ Է ն , և ը ն թ է ը յ ա ս է ը
գ ո Ղ ո Վ ՛ յ ա ն կ ա ճ լ ա յ ս Մ տ ա ու ի , մ ե ծ ա ՛
ա ղ ա չ ա ն օ ք , և խ ն ու դ ը ու ՛ ա ճ ո Վ ք է տ մ ե կ
ն ե լ զ ա ու ա կ ս փ է ս ա յ ի և հ ա ռ ս ի ն ն : Ո ռ
ք ա յ ա յ ա յ տ ի մ ե կ ն ու թ ք Ի Ք Ր ի ս ա տ ո ս ,
և յ ե կ ե ղ ե յ ի :

Ր Ա Մ Ա Ն Ք Ի Ա Ս Տ Ո Ւ Ա

Ճ ա ս է ը թ ա գ ա ՛ ո ը ու Ւ Է ո զ , ո Վ Տ ք
ա ռ ք ա յ , բ ու ռ ն և ա ՛ ե լ ի է ը ք ա ն զ կ ա ռ
մ ե ռ . զ ի ա յ դ ա յ ի ս ի խ ն ու դ ի ը , մ ե կ ն ե լ
զ է ը զ ե ը զ ո յ ա յ ն ո յ ի կ է ը , ո ը լ ա ս ո ղ ա Վ
մ ո ն ի ն է հ ո ղ ա ո Վ : Ձ ի ե թ է ն ի լ ա ս ա յ ի ն
գ Ր ի

գրիգոր, որ կատարեալ վարդապետ
էր և հոգիաբնակ, ՚ի բուն կատարման
նէ մեկնութե այսմ գրոցս վերջաց
գտանի, որչափ ևս առաւել ես, որ
ամիւ տգէտ եմ, և ունայն ՚ի հոգւոյն
շնորհաց՝ ոչ կարացից հետեւել մտացն
ասացելոյ ՚ի սողովմոնեան հոգւոյն։
Մանաւանդ զիչէ փոքր դատապար-
տութի և պատիժք՝ զբանս սբց գրոց
օտար մեկնութք աղաւաղեալ վս ոչ
տգէտ երևելոյ, և փառամոլ հայար
տութ՝ զոչէան իբրև զճշմարիտ ցու-
ցանել։ Բայց զի հրաման ունիմք հնա
զանդ լինել թագաւորաց հրամանաց,
յանդգնիմ ասել զիմ տկար մտոցս հա
սողուին. յուսացել ՚ի հոգին սբ, զնո
րայն կատարելով հրաման, որ ասաց,
Թէ հրպատակ կացեք թագաւորաց։
Արդ՝ նախ առաջին՝ խնդացի Ճայս
որ այսպիսի միտս երևեցուցեր առ ՚ի
քննել զգիրա և հոգտանել ուսմանց
որ է գուշակ երկիւղի տն և օտարա
նալոյ ՚ի պիղծ հոգւոց, և ՚ի վարապար

քննութեանց. և ՚ի մեղսասէր բարույ.
 և այնմ երանութեանց մօտաւորիւ,
 որ մարգարէն ասէ. Թէ Երանեալ է այս
 որ ոչ գնաց ՚ի Խորհուրդս մեթարշապայ 2
 և որ զկնի գայ 3 Որ և սակաւ ինչ յա
 ռաջ երթեալ ասաց. Այլ յօրէնս փեռսի
 Խորհեացի նա ՚ի փո՛ւէ և ՚ի գիշերի 2
 Ապա զ հատուցումն խորհեւոյն. զօ
 րէնս տեառն 2 ՚ի վր բերեալ ասէ 3
 Թէ Ելիցի նա որպէս ծառ որ փնչեալ է ՚ի
 գնացս շուրջ 2 Ձի որպէս ծառ որ տըն
 կեալ է ՚ի գնացս շուրջ անթարչամ է
 նոյնպէս և որ զպատուիրանս այ քննէ
 և այնմ հոգ տանի ՚ի տունէ և գիշերի
 այնպէս անթարչամ մնայ յայտմ ՚ի կենս
 և զամ զոր ինչ առնէ յաջողէ նմա
 ամ 2 Ուր Բաւթին իսկ յաջողեաց.
 զի այր Թագաւորէր. և այն չափ մեծ
 Թագաւորն զ պատերազմաց՝ և զամ
 պիտոյից մարմնոյ հոգս առ ոտն հա
 ղեալ զայսն և եթ խորհէր. վասնորոյ
 անպարտե լի մնայ ՚ի Թշնամեաց 2
 Նոյնպէս և ՚ի սողովմոն տեսէք, Թէ
 քա

քանի տիեզերկալ թագաւորէր. բայց
 Տանապղորդէն հոգք այն էր նր, զոր
 յընթեռնուլդ էք. և այլ ևս անչափ
 գրեան զոր և ծս չէր բաւական ՚ի
 բառնալ եթէ մնայեալ էին գրեանն.
 Բայց զի չէր ծարժանի և չափտէր
 որ ուսանէին մարդիկ զայնպիսի ան
 չափ գիտութիւն եբարձ ան յերկրէ.
 զի զանմիայն ՚ի գիտութի էր բերեալ
 որ ինչ արարելք էին այ ՚ի վր երկրի.
 և եթէ չէր գլորեալ այլ ևս մեծայ
 շնորհայ էր հասեալ: Արդ ը այնպի
 սիսն պարտէ նախանձել թագաւորոց
 և անյագաբար ուսանել զօրէնս տն:
 Բայց այժմ կայցէ այդ զի ՚ի սկիզբն
 մեկնութեան գրոցս մխեսցուք:

Արդ նախ զայս արժանէ ասել թէ
 զինչ մեկնի երգ երգոց. և այսու զան
 բաւ պատողականութի նր ուսանել:
 երգ երգոց, թէ օրհնութի օրհնու
 թեանց: Ուն մեք սովորեմք խորանին
 սրբութեան ուր սեղանն սք կայանայ,
 սրբութիք սրբութեց կոչել. որպէս
 ասէ

ասէ իսկ առաքեալ : Այսինքն՝ եթէ
 եկեղեցին է սրբութի, և խորանն սբ.
 կրկին սբ. և առաւել սբ. : Նոյնպէս
 և նա ամերգոյ և օրհնութեց գեր ՚ի
 վերոյ է. ոպ և ՚ի նորումն անետա-
 րանն՝ սբ. և պատուական կոչի քան
 զայլ գիրս. նոյնպս և նա քան զհինան :
 Յաղագս որոյ իմանալի է՝ թէ ճայնիւ
 երգէին ՚ի տաճարին, առաւել և այն
 գութ, և մարգարէական հոգւով քան
 զդաւթե սաղմոսն. զի անձառ է խոր
 հուրդն՝ որ ՚ի յայն սարսափելի բանան
 ծածկել է : Եւ ոչ կարէ որ ՚ի մարմնե
 ղինաց իմանալ, բայց եթէ որք լւ պո-
 ղոսին են հոգւով, որ յեթրոք երկինս ել
 և զանձառ բանան լուաւ. զոր ոչ էր
 կար մարդոյ խօսել : Աս զի ոչ տեէ
 լսելիքս այս ան խորհրդոյն լսելուք,
 ոպ և ոչ աչացս այս՝ տեսողութեանն
 աստուծոյ :

Արդ՝ զանձառելիան կամեցեալ պատ
 մել սողովմոնի՝ ՚ի մարմնաւոր իրս ա-
 ռակեաց. քի ՚ի փեսայ՝ և ի հարսն, եղ

բօրորդի՝ և յօրիորդ, ՚ի դուստր՝ և յա
ղանի, ՚ի նտինս՝ և ՚ի տաշխս, և յիւղ
թափել. ՚ի խնձոր, յայծեմն. ՚ի սողով
մոն, ՚ի թագաւոր. ՚ի քաղաքն եմ, ՚ի
պարտեզ, և որ այսպիսիք ցանկալիք ա.
չայ հայելոյ, և լսելէց ախորժեղիք,
և մըտաց փափաքելիք: Չի ոպ ճնօղք
տղայոյ՝ զպատուական իրս ՚ի բարետե
սակ ամանի ծածկեն, զի նց արտաքոյ
տեսեալն ցանկալի թուին քան զոր ՚ի
ներքս եղեալ գանձըն, զի այնու յոր
դորեացին՝ և զգուշութե պահպանուե
որ ՚ի ներքս: Նաև իւղ անոյշ և մե
ծագնի, ոպ նարդոսն՝ որ սա իսկ յիշէ,
ամանիւ ամփոփի. այլև հոտ անոյշ ոչ ՚ի
բացի մարթի մնալ. ոպ և տրն ՚ի սքում
աւետրնին ասէ, թէ Մի որչա՞նէ՜ ըւ
ճարգորիսո չեք տառի իւղոյ: Իմ, թէ մի՞
տայք տկար լսելէց զնձառեղիմն. նոյն
հոգի ուսոյց սողովմոնի՝ մի՞ յայտնապա
սրփուել զորս ետես հոգւով լուսոյն.
Եւ մի՞ ամենեին թագուցանել զխորհուր
դրս եկեղեցւոյ, և զփրրկուի, և զքի՞
մար

մարմնանալն, և զամինչ զոր կրեց վն
մարդկան սիրոյ, և զմահն, և զյարու
թին, և զմիւսանգամ գալուստն, և զոր
ինչ անդ կայ պահի պարգևք սրբոյ՝
անխմանալիք, և զտուփումն սիրոյ սըր
բոյ՝ որ առ քս, որ արեմք և մահու
չափ կրեցին յանձինս, սիրելով զքս,
ոպ և նա զմեզ. որ վն զիւր անբաւ
սէրն յայտ ածելոյ մեզ՝ հարկեցան
մարմին զգենուլ, և դարձեալ՝ զսբ
արիւնն հեղուլ վն մեր: Որ կարողն
էր ի շխանաբար փրկել զմեզ՝ ի սատա
նայական բռնուեց իբրև զամ, զայն
իրաւամբք արար, և զնա բռնուք կա
պեաց: Նա և զայն հանդարտուք գոր
ծեաց, և ոչ տէրուիթք: Չի իրա
ւամբք փրկեսցի գերուիթիւն նր, և
ողորմութք, որ է այսինքն զմահն՝ զոր
ըստ իրաւանց դատեաց զմեզ՝ ի հող
դառնլ վն անբգելոյ զպատուիւնն՝
որ վն պտղոյն չուտելոյ, և զարդար
դատն՝ առանց իրաւանց ոչ եբարձ
որ ունէրն ի շխանութի: Այլ ինքն զա

դամեան զգեցաւ մարմին, և զմահ նր
 յինքն առ, և իրաւմբք փրկեց: Նակ
 ընդ իրաւունսն զողորմութի խառնեց,
 և ընդ ողորմութի՛ն՝ զիրաւունսն. և
 այսու ամենայնիւ եցոյց զանպատմելի
 սէրն՝ որ առ մեզ: Չայս ամպատմե
 երգ երգոյն, և զեկեղեցւոյ պայծա
 զարդութի խաչիւն և սեղանովն, մար
 մնով և արեմբն տն, սք աւազանւն,
 և իւղովն սրբով. հին և նոր կտակա
 ըանօք. առաքելովք, և մարգարէիւք,
 և վարդապետօք. քահանայականօք,
 և ճգնաւորականօք. կուսանօք, և
 մարտիրոսօք. քրիստոնեայ թագաւո
 րօք, և բովանդակ ամբիծ ժողովրդօք
 որ յեկեղեցւոջ էր տնկելոյ. և զայն
 պիսի պարգեան, և զանքննելի, և որ
 այլն ևս սոյնպիսիք անձառ պարգեք,
 որ առակաւոր բանիւն եցոյց մեզ:
 Այլն նա ճշմարտապէս ոչ ծանեաւ
 զբովանդակն, և ոչ մեզ ծանուցանել
 մարթայ. և ոչ զոր ինքն գիտայ, մեզ
 յայտնի ՚ի յայտ եբեր, այլ առակաւ:

Ապա եթէ հարցանէ որ, թէ զիարդ
 'ի հարան' և 'ի փեայ առակէց. և զի-
 արդ մըթի զայ խորհուրդն մըմուռը
 ցանկուք նշանակել, և զանչափ սերն
 այ' ախտի սիրոյ օրինակաւ 'ի յայտ բե
 րել: Նախ' արժանէ զ ցանկութի բարս
 մեր աւաղել: որ այնչափ օտարացել
 եմք յայ խորհրդոցն, որ այս անասնկն
 ցանկուք հօրկեցաւ հոգին սք 'ի ձեռն
 սողովմոնի պատմել մեզ զանտնելիան:
 Այսպիսի իրաց աղագաւ և երանելի
 վարդապետն տիեզերաց յոհան վարի բա-
 նիւ, թէ այնպիսի սրբկան վարս պիտոյ
 անայր մեզ ստանալ, որ գիրս ոչ պիտոյ
 էր. որպէս նային, և արբահամուն, և
 նորին որդւոց, և թոռանց. ոսկ յով-
 բայն, և մովսէտին, և առաքելոցն. որ
 փոխանկ գրոյ 'ի սիրտս նց բնկէր, և
 ուսուցանէր, և 'ի տախտակս արտին
 գրէր, և ոչ 'ի գիրս: Արդ' նոյնպ պար-
 տէր լուսաւոր և հրեշտակային սիրտ
 ստանլ, որ ոչ պիտոյանյր մեզ այնպիսի
 առակ ցուցակի' 'ի հարան և 'ի փեայ
 կէր

կերպարնեւ զխորհուրդս քրիստոսի
 և եկեղեցւոյ, և որ յերկինս են անիմա
 նալի բարուիք: Արդ՝ քնզի զայնպիսի
 պատիւ կորուսաք, և զայնպիսի աչս
 կուրացուցք, զոն առեալ յերկրորդն
 գիմեսցուք, և ՚ի ձեռն մարմնաւորացս
 տեսցուք զհոգեւորսն. ոպ և պատմէ
 սողովմոն՝ ընկալեալ զչնորհս հո-
 գւոյն սբյ: Նաև սբ ամուսնուի, և
 սէր փեսայի ը հարսին, և հարսին ը
 փեսայի, որ ազատ լինի ՚ի պիղծ խառ-
 նից չէ օտար ՚ի հոգւոյն շնորհաց,
 որով և խորհուրդն ՚ի քս և յեկե-
 ղեցի աւարտի, լատ առաքելոյն, թէ
 Խրիստոսի աս ձեռն Եւրոպ եւ ուր ՚ի քս
 և յեկեղեցի. վկայելով բանիցն սողով-
 մոնի: Արդ՝ որ զ սբ ամուսնուի
 պղծէ պիղծ խառնակուք և չար գոր-
 ծովք, զեկեղեցւոյ խորհուրդ պղծէ
 և զքս անարգէ, որ այսմ օրինակն է:
 Բայց մեք դեռ զառաջի եղել խոր-
 հուրդս մեկնեսցուք, և ցուցցուք,
 թէ որչափ սէր ունի ան առ մորդիկ.

այնպէս, ուր փեայ ընդ Տարախն. ուր
 ասէ եայի, թէ որչառ որո՞ւր լինի Գեայ
 ու հարսին, այնչառ որո՞ւր լինի փեք 'ե Կէշ
 Չոր և դաւիթ իսկ ասէ յողբան յով
 Գաթանու, թէ Բաղամ ցառ է օր Կ Ինչ
 Կան շէր Կանանց: Արդ՝ չիք յերկրի
 պատուհանագոյն և առաւել՝ քան
 զսէր առն և կնոջ: Ապա եթէ ոմանց
 ոչ շատ կարծի և կարևոր, յաղագս
 այնր չթուի՝ զի ոչ սրբութի լինի
 եկեալ յամուսնութիս. և ոչ սրբութի
 իցէ պահեալ զկուսութիս. այլ անա
 ռակ պղծութիս իւրովք փախուցել
 իցէ յինքնէ զ շնորհս հոգւոյն: Իսկ
 որ ամբիծ և անարատ գայ 'ի սք ամուս
 նութիւնն, և անձառ սիրով հոգւոյն
 աք իցեն միաւորել ը միմեանս, այն
 օրհնութեն օրհնին, որով ադամն, և
 եւայն օրհնել միաւորեցան: Նա՛ որ
 այսպիսի սիրով և օրհնութի լինին միա
 շորեալ, 'ի վր իրերայ արեամբ չափ
 մեռանին: Նա ևս և վառն ընտանեաց
 սիրոյ բազումք 'ի քնէ անկան՝ և ուրա

ցան ՚ի հալածանաց ժամանկան: Այլ
 ադամ ևս ՚ի դրախտէն և ՚ի լուսե-
 դէն վառացն՝ յաղագս կնոջն սիրոյ
 սերժեցաւ, և արտաքս անկաւ, և ոչ
 վն ան լինելոյ, այլ ՚ինքն սիրոյն ծանր
 համարեցաւ քակիլ: Արգիտէր ճրչ-
 մարտապէս՝ թէ պատժելոյ էր ինքն
 յայ. զի ոչ էր անգէտ, այլ լի մարգա-
 րեական հոգւով. և զի դեռ չէր ևս
 ՚ի շորհաց հոգւոյն անկել. վասն զի
 չէր անցել լն պատուիրանաւն: Նա՛
 և յետ օւտելոյն զպտուղն ոչ իսպառ-
 կորոյս զհոգին, այլ ոչ մինչ ՚ի դրախ-
 տին էր, հոգւով սրբով ծանեալ
 զամ կենդանեաց զբարս, և յածելն
 այ զնոսա առ ադամ լն իւրաքանչիւր
 բարոց՝ և բնութեց կարգեաց զմի մի
 անունսնսնց: Եւ ՚իննջելն իւրում
 ասեղծաւ եւս, և յածել զնա առ
 նա՛ մարգարէ օւր ասաց, թէ Այո այժմ
 ոսիւր յոսկեաց ինչ. և զորդէ ծրնութե
 անունն ուր ՚ի կնոջէն, և թողուլ ըզ
 հայր՝ և զմայր, և ել թալ զհետ կնոջ
 և

և լինել լմրսին մի : Նա և յետ ուտելոյն
 'ի պտղոյն՝ գիտաց մարգարէութիւն զփրը
 կութին մեր, զոր 'ի ձեռն կնոջ էր
 լինելոյ. քի, 'ի ձեռն սք անձանին.
 վասն որոյ և կեանս կոչեաց զկինն. ա-
 պա թէ ոչ այդպէս, զհարդ կոչէր
 զնա կեանս, որ անձնոց աղամայ՝
 մահու պատճառն եղև : Նա՛ և ուր
 ասէ սուրբ Լուսաւորիչն, թէ շարժ
 ասէլ շահ ուր 'ի հարստ Գործ լինե-
 րց եւ յեղի, և 'ի յետն ասի շարժիչն՝ Գի-
 տաց նա : Արդ՝ եթէ մինչ 'ի փառաց
 անտի անկեալ էր, զմարգարէութե
 ունէր հոգի, որչափ ևս առաւել մինչ
 դեռ 'ի փառան էր. այո՛ և առաւել
 ևս ունէր : Արդ՝ յայտ իսկ է, ուր ա-
 ռաքեալ ասէ, թէ Աշտ ոչ պարտեցա-
 յօձին սուտ խոստումն՝ որ ստանայ-
 ին, այլ ինն պարտեցաւ և յանցեաւ. և աղով
 յաղագս ոչ բաժանելոյ 'ի կնոջէն եկեր
 զպտուղն, և 'ի սիրելոյ զնա, այլ ոչ
 վասն անձանայոյ՝ ուր կինն : Նա և այժմ
 իսկ յաղագս սիրելոյ զկանայս՝ մեծա-
 րեն

րեն արք զկանանց խրատս՝ և զչար
 կամսնց կարի յոյժ գիտեն, թէ չէ
 պատշաճ, այլ ՚ի սիրոյն հարկին առ
 նել: Արդ՝ զայս գիտացեալ սողովմնի
 կարևոր սէր ՚ի մարդու մա քան զամ
 սէր, և առակեաց ՚ի քի սէր՝ և յեկե
 ղեցւոյ առ միմեանս: Այլ ոչ եթէ
 սոսու միայն կշռի սէրն այ. զի որչափ
 ընդ ամ և ը մարդիկ է առաւելուի,
 նոյնչափ սիրոյն գերազանցութի քան
 զամուսնութե: Բայց որ զգիրս զայս
 ընթեռնու, պէտս ունի մաքրել ըզ
 միտս, և զխորհուրդս յամ մարմնաւոր
 ամուսնական մտածուէց, և ապա միսի
 ՚ի լսելուի: Չի է սա լեառն քորէբ,
 ուր ամ բնակեաց. և ուն անդ յորժամ
 գազան մերձենայր ՚ի լեառն, քարկոծ
 լինէր, նոյնպէս և որ գազանաբարոյ
 մտօք մերձենյ յերևելի բանս գրոյս այ
 սորիկ, զնոյն կրէ զկիրս: Այս արտա
 քոյ ամ խորհրդոյ մարմնեղինաց պար
 տիմք լինել, խնլով զաչս մարմնոյ,
 և բանալ զհոգւոյն. զի կարասցուք

նման մովսիսի՝ յաճաքնակ յայս ելանել
 իմանալի լեառն. և զ'իսմա աճային
 խորոցն զճածուկս ը կարի յայտ ածել:
 Որում առաջնորդ եղիցի հոգին սբ,
 յաճելով 'իմեզ լեզու ասելոյ, և
 լտղայդ միտս լսելոյ:

Է Կ Ղ Ե Ս Ի Ո Ս Տ Ե Ս:

Ա յսինքն, ժողովուրմն եկեղեցւոյ,
 որ բաժանել էր 'իսնոտի պաշտօնսն.
 զի եկեղեցի, կոչի ժողովուրդ: Գի-
 րացի, Ը-է հարին շօրացոսացի ըլհանկու-
 Ա յսինքն, ծերացեալ մեղօք մանկու
 թիւնն աղամայ՝ հոգւովն սրբով 'ի
 գիտութիւն եկն սողովմնսի. այն մար
 մինն, զոր քս զգենլոյ էր 'իմէնջ:
 Դարձեալ, այնմ մարմնով մեր հնա-
 ցեալ, բնութիւնս զօրացեալ 'ի մանկ
 կուծի դառնայ, զլուսեղէնն զգեն-
 լով զփառսն, յորմէ մերկայաւն:

Բարձրացոսացի 'ի շքեհարանս հեր:

Թ է զդրախտն, և եթէ զերկինս ի-
 մասցիս, երկոքին լին, յոր բարձրա-
 ցուսցէ տր զխանարհեալքս մեղօք:

Եւ եթէ Տարցանէ ոք, թէ ո՞ր արար
զայս փրկութիւն, լսէ :

Թագաւորն Ներ + Կ, որ ՚ի Գահոյս ի Երևա արժաւ
ոսկէշէն շահաւոր :

Թագաւորեալ մարմին միանալովն լ
այ բանին, ՚ի Գահոյսն այ : արժաւ ոսկէշէն,
մաքուր ՚ի մեղաց ի բրե զոսկի, զանձու
թին գուշակէ՝ միայեալ ընդ մար-
մնոյն, Կ, լ արժաւենւոյն : Եւ թէ
զիարդ մարմինս մեր արժաւենի կոչե-
ցաւ, վասն զի ամբիծ ՚ի մեղաց՝ նորայն
մարմինն էր : Չի եթէ դաւիթ զար-
դարս ի բրե զարժաւենի ծաղկեալ
ասէ՝ վս վայելչականութիւն, քանիօն
անձայեալ մարմինն : Եւ շահաւոր, զի
զմեռելութի կրեաց : Որում և բե-
րաւ իսկ ՚ի մոգուցն ընծայ՝ լ երկուսն
պատարիգան՝ առ ՚ի գուշակումն այսմ :
Թողում ասել, որ ՚ի թաղմանն զը-
մուսեցաւ, Դարձիւ Թագաւորն անդրէն ՚ի
Տանկուրիանն :

Այս բան զառաջին բնան կրկնէ, որ
անցն, թէ Մարի ն շորացոյցանէ շահաւորն :

Եւ զի Թագաւորը ևս կոչի մարդս՝
 զի 'ի պատկեր այ արարաւ : Դորչի
 Եւթաւորն անորէն 'ի մահն իւրն : Այսինքն՝
 յառաջին փառան, զոր 'ի դրախտին
 ունէր : Սեբէլն 'ի անեան իւր :

Որպէս յառաջաբանին՝ շտեմարան կո
 չեաց զարքայութիւն, ուր շտեմարանե
 լոյ է զարդարան, զնոյն աստ դար
 ձեալ սենեկ անունանեաց Եւ յիւրէլ,
 վասն զի սիրեաց զմարդիկ առաւել
 քան զՏրեշտակս : յաղագս որոյ սիրոյ
 և զմեր բնութիւն զգեցաւ :

Եր4եցեալ շտեմ :

Այսինքն, Թէ օրհնեցեալ զայն սերն,
 որ այնչափ սիրեաց, որ զայնչափ պար
 գևս դարձեալ շնորհեաց մեզ իւրով
 իսկ մահունամբն :

Ես ինչ էմ 'ի սաղմոսարանին :

Երկու իրս լի բանս, Թէ գրեալ լին
 'ի սաղմոսարանին ես էմ, զոր ինչ արա
 ըի ուղղութիւն փրկութե, և կրեցի,
 գրեալ է 'ի սաղմոսարանին : Այլ և
 ես մի միոջ կամիմ բերել զվկայութան,
 զի

միառան. և երգեսցուք օրհնութիւնք
նմա :

Թեպէտ և ծածկեսցուտ 'ի փեռլէնէ :

Այսու յայտնէ, թէպէտ և անտեսի
աստուած, զի մարմնաւորս ունիմք
աչս, անտեսութք օրհնեսցուք զնա :

Այս Եր յԵրեմիայ :

'ի Տամարս թունոց տամնն է կատա-
րեալ. և եթէ այլ թունէ, 'ի մինդառ-
նայ, ասել մետասան. և որ 'ի կարգին
է. նաև անձաբան վկայէ այսմ : Արդ՝
ոպ 'ի միակնն, նոյնպէս և 'ի տամնեկնն
տամն տամն Տարիւր է. և Տինգ
տամն յիսուն. Տարիւրն կատարեալ
թիւնն ոպ զտամն. և յիսունն կէս թիւ
ոպ զՏինգն : Արդ՝ զկէս աչս ունի
մարդ, և ոչ զկատարեալ. այսինքն
յրմնաւորք : Արդ՝ զիարդ կարէ տե-
սանել զծածկեալն 'ի տեսլենէ. քի յրս
նաւորէս : Նա և 'ի Տարիւրաւորացն,
քի 'ի Տրեշտակացն՝ անտեսանելի է.
Թէպէտ և ոչ որպէս զմեզ, այլ և
ոչ կատարեալ :

զի 'ի Տամառօտն եմ 'ի փութալ : Եւ
 երկրորդն , թէ կամսի ոք երգել և օրհ-
 նել զիմ սէրն 'ի սաղմոսին , ես եմ
 որ ուսուցանեմ , թէ ույ պարտ է օր-
 հնել : Այսմ և առաքեալ վրկայէ ,
 թէ Չոր կուստն յաշօն , որպէս որժմն էյե-
 ոչ Գիտէմ . այլ ինքն հոգին Եւրեւոն լինի 'ի
 հեծութիւն մեհաւորանչո : Եթէ 'ի Տեծութիւն
 աղօթելն քո՝ հոգին սք ուսուցի
 քեզ զբանս օրհնութիւն՝ անբարբառ
 անմուռնչ : Երգեսի ընդ ընկերոս իմ :
 Այսինքն ընդ հրեշտակս : Եւ թէ
 զիարդ հրեշտակք ընկերք կոչին . մի՛
 զի յարարչէն եմք գոյացեալ՝ որպէս
 և նոքայն . և երկրորդ՝ զի ոչ էաք հե-
 ուի 'ի հրեշտակաց փառաց , այլ փոքր
 ինչ խոնարհ քան զհրեշտակս , ույ
 և ասէ դաւիթ :

Երգեսցուտ և ուրուի լիցուտ 'ի ընդհանր օր-
 ընկ :

Այսինքն , 'ի թագաւորն մեր քս , որ
 սիրեացն զմեզ , ուրախ լիցուք ընդ-
 վերստին ստանալն զկորուսեալ ըզ
 փառանս

ՏԵ՛ արար շէտ և հաստատեալ շէտ է
 Նա արար զառաջինն, և նա դարձեալ
 հաստատեալ զանկեալն՝ ՚ի նոյն
 փառանն է

Պատրաստեալ շէտ յարգանքէ, գեղեցիկէ ՚ի
 նոյնն Տոյր տոյր

Արդ անդ սք աւազանն է. և մայր սի-
 ոսն եկեղեցի կոչի. զի տեղըն տոյր Տոյր.
 և Տոյր ծնուն ՚ի նմա է Տոյր Տոյրն. տոյր
 նոյն տեղիչն տնայր յայլէ փեռնութեանն է

Այսինքն ՚ի հոգւոյն սրբոյն. Նա և
 առաքեալ ասէ, Տոյրն զերստին՝ ոչ
 յայտնապէս տեսնեն, այլ յանտեսանա-
 ցունն, ինչպէս և Տոյրն զեռանն բանիւնն սոյն

Ձէ այսպէս ունէր է

Այսինքն թէ յառաջ այսպէս ունէին
 մարտին անխիղճ, անարատ, լուսաւոր,
 մինչև էր ՚ի ստղոյն ճաշակեալ է

Եւ նոյր այս յորհուրէի օրհնութեանն է

Այսու զգաւթայ բանան հօր իւրոյ
 բերէ վկայ, օրհնութի օրհնութեց,
 ասելով, թէ փրկուող յիս քրտի իմէս պրտա-
 և էս այսօր ծնայ շէտ է

ԵՐԳ ԵՐԳ ՈՅ.

որ է

Ս Ո Ղ Ո Մ Ո Ն Ի :

Սողովմոն՝ խաղաղութի թարգ-
մանի. որով առակէ զքս. զինա
է խաղաղութի մեր, ույ ասէ առա-
քեալ: Արդ՝ քանզի ծնաք նոր ծնունդ,
աղաչեմք զծնողն՝ մայրական սիրովն
Տամբուրել զմեզ, մերձեցուցանել
զբերանն անձային. զի ՚ի Տամբուրելն
նորա զմեզ՝ արբբուք յայնմ բերանոյ
զայն՝ որ ինքն ամենաարբ. բերանն ասայ.

Թե ու ճարձի էլէ, էլէոյէ սաւն, և արէնէ
Յարլագս այնորիկ ասէ,

ԳԼ. Ա:

1. Համեոսրէոյէ շէն 'ի համեոսրէյ Եերմնոյ
Իւրոյ:

Նաև անառակ որդին գողով մեք, համ
բուրիմք յերկնաւոր հօրէն, լն ասե-
լոյ առակին յաւետարնն: Արդ՝ զսէրն՝
զոր սիրեաց զմեզ, առաւել լուլ աղա-
ջեմք՝ համբուրին առակաւ:

Չի Բարի էն սպիտո տո ամն շգիտի:

Պատուիրանք՝ որ ծծին 'ի հոգւոյն 'ի
ստեանց գրոց, բարի են քան ըզգինի.
լատ մարգարէին ասելոյ, Թէ Բարի էն
ի՛նչ Բանս Եերմնոյ տոյ ամն ըշհարարս ոտիւոյ՝
և արծախոյ: Չի կաթն որ 'ի ստենէ բըզ
խէ, կենդանութե է պատճառ. իսկ
գինին՝ միայն զօրութե:

2. Եւ հոս Իւլոց տոյ ամն շամ խոտնիչ
անաշահոսութե:

Այսպէս առաքինութիւնք և բարի
գործք՝ որ յաճային իւղոյն բուրեն. իմ
զոր ուսուցանէ հոգին սք՝ որոց մեր-

ձեռնան՝ և հոտոտին ՚ի նա :

Իւշ Լափեալ է անուն քո :

Եւ զի որ Թափեալ է յամանէ, անզլն
 նին է, և միայն ամանիւն ճանաչի լեալ
 ՚ի նմա իւղոյն. այսպէս անձու թեանն
 բնութի անզննին և անիմանալի՝ և ան
 տեսանելի է, իբրև զիւղն Թափեալ :
 Այլ զոգիս արդարոց և տղայացելոց
 ՚ի մեղաց՝ անուշահոտէ, ուղ և զամանն
 իւղն պատուական : Արդ՝ զի թէ
 իբրև Թափեալ իւղ է անձուէն անուն,
 և գիտութեն ՚ի մարդկանէ անհաստ
 ղութի, նա և ՚ի կատարել սրբոց, և
 ոչ միայն ՚ի սրբոց, այլ և ՚ի բովանդակ
 յերկնայնոցն, սակայն մեր բնուիս մի
 ութք ՚ի սք կուսէն՝ որչափ մարթ էր
 տեսանել զիւղն, տեսաք : Չոր և ինքն
 տրն ասաց ցկոյրն, իբրև Եհարց եթէ
 քո հաւատարմ յորդի ար. և նա պատասխա
 նեաց, թէ ո՞ր է քո. և տէրն ասաց, և
 քե՛եք շնո, և որ իօնիդ ընդ քե՛ւ, նա է :
 Չ մարմինն անձայեալ տեսանելով՝
 զինքն զիւղն անտես՝ ասաց տեսանել :
 Ասան

Աստուծոյն արարելի օրերոցդ + սերտեցի՞ն շէտեցի՞ն :

Օրիորդս՝ զայնոսիկ կոչէ, որք ՚իմե
ղաց տղայացան. նաև զՏրեշտակս ես :
3. Չհեթ տոյ ՚ի հոսս էւղոյ տոյ Ը Ըստոյոստ :
Չի որք արժանի լինին զբանին այ ճա-
շակս ճաշակել, և զնորա հոտն առ-
նուլ, անյագաբար զՏետ հոտոյ իւ-
ղոցն ընթանան . և ո՛չ երբէք դա-
դարեն յընթացից. թէ և բանտ, և կա-
պանք հասանիցէ կրել, ո՛չ դառնան.
և եթէ զորդիս պարտ իցէ թողուլ .
ոնք և առին իսկ յանձն առաջին սքքն,
որք յայսմ հոտոյ եղեն հոտոտեալք :
Օրիորդացն պատմէ հարսն զասն Գեորգիսն շո-
րիչ շնորհեաց նմա :

Հարսն՝ եկեղեցի և ժողովուրդ կո-
չի. և օրիորդք՝ հրեշտակք, և սքք .
որպէս ասաց տղայացեալն ՚իմեղաց :
Արդ՝ պատմէ հարսն օրիորդացն. քի
առաջին հարցն, և մարգարէիցն, և
արդարոցն, նա և հրեշտակաց :

Տարաւ շէս արտոյ՚ի սէնեակ էւր :
Թէ յարգայու թիւնն փոխեաց զիս յիւր
բը

Մէջ. Երգոյ :

բնակութիւն. վն զի փոխանակ դրախտին՝ մերոյ բուն բնակութեն, յորմէ մերժեցայ, զևս առաւել լագոյնն ետինձ :

Հարսնն պարտի օրերդայն, և նոտա տուէն, ցնծասցատ՝ և սորախ լիցատ՝ ի տէչ և ուրեւցատ շարիւնո տան շգիի :

Այսինքն ուրախակից լինին արդարքն հեթանոսաց փրկութե. և միաբան ցնծան ի փրկիչն յս, և սիրակից լինին միմեանց ըստեանցն սիրոյ, որ են պատուիրանքն այ :

Օրերդ տեոսի՞ն Բարձրութիւն շանտան հարսի՞ն :

Օրերդս՝ զբարեկամս փեսային քսիասէ. բազում անգամ չէ պէտ մեկնել :

Ուշտուէն սեւեայ շտէչ :

Չայս և դաւիրթ ասէ, ոտըն է քր անձ : Արդ՝ եթէ նա սիրեաց զ մեզ՝ որ ուղիղն է և ի քէն զնոյն պահանջէ սէր ի սիրեցելոյդ :

4. Հարսնն տուէ սեան եմ ես, և գեղէցի՞ն՝

Կոստէրէ ԷԷԹ, ԻԷԵԼ ՂՂԵՄԻՆ ԿԵԿՄԱՐՈՒՄ, Ե
 ԻԷԵԼ ՂԻՌՈՐՄԻՆ ՈՐՂՂՏՈՒԻ: ՄԻ ԿՄԻԻԻ ԵՌ,
 ՂԻ Է՝ ԷՏ ՈՒՄՅԵՄԼՈ ՂԻ ԻՒԵԻԷՄ ԿՄԻԵԿՄՈՒ ԵՌ
 ՄԵԿԳՄԻՆ: ՈՐԿԻԻ ՏՅԵ ԻՏՈՅ ՏՄԵԿՄԻՆ ԸՆԿԻՌՈՒ
 Ե ԵԿԵՄԼ ՂԻ՝ յՄԿՄՈՒՄՆ ԿՄԿԵՄՄՈՒԻՆ, ՂԻ
 ՂՄԿԻՆ ԻՏ ՈՂ յՄԿԵԿԻ:

ԱՐԴ՝ ԵԹԷ ԲԱՆՔՆ յԻՐԵԱՐԱ ՈՂ յԱՐԻՆ՝
 ԳՐՈՅ ՄԱՐԳԱՐԷԱԿԱՆԱՅ, ԴՈՒ ՄԻ՝ ԱՄԵ
 ՆԵԻՆ ՉՏԱՆՄԱՍԻՆ ԱԳՏԱՆՅԵՐ: ՉԻ ԱՒ
 ԱԷ ԵՐԱՆԵԼԻ ՎԱՐԴԱՍԵՏՈՆ ԵՐԻԳԵՐԱՅ
 յՈՏԱՆ, ԹԷ յԵՇՄԻԵՅՈՅ ԼԵՂՈՒԷ ԻՏԵԼԷՆՈՒԿԻ
 ԵՄԵԳՏՈՒԵՄԼ, Ե ԻՏԵԼԷՆՈՒԿՈՅ ՆԿՄԵ ԶԷՄԻՆ
 ԵՈՂՈՒԿՄԻ ԵԵԵԼՈՒ ՄԱՆՆԱՆԴ ՈՐ ԱՈՒ ՄԵԳՍ՝
 ՈՐ Ի յՈՅՆ ԼԵԳՈՒԷՆ, ԿԱՄ յԱՍՈՐԼՈՅՆ
 ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ՝ ՄՈՒՅԼ ԱՈՒԵԱԼ Է Ի
 ՏԱՅ ԼԵԳՈՒ: ՉՆՈՅՆ ԵՆԻԼԱԵԱՅ ԳՐԻԳՈՐ
 ԱՍԷ ԻՍՈՅՆ ՄԵԿՆՈՒԹԷ: ԲԱՅԵ ՄԻՄՔ
 ԲԱՆԻՍ ԱՅԱ Է. յԱՍԵԼ ՕՐԻՈՐԴԱՅՆ ԿՏԱՐ
 ՍՐՆ, ՈՐ Է ԿՏԵԹԱՆՈՍԱ ՏԱՆՄԱՍԱՅԵԼ,
 ԹԷ ՈՒՂՂՈՒԹԻ ՍԻՐԵՅ ԳՔԵԳ ՉԱՅՆԱԿԻՍԻ
 ՄԵԾ ԱԷՐ. ԱՐԴ՝ ՄԻ՝ ԱՅԼ ԹԻԼԵԻՐ Ե ՏԵՒ
 ՈՒՄԱՐ յՈՒՂՂՈՒԹԷՆ:

ԻՍՈՒՆԱՅ ՏԱՐԱՆ ԳՈՏԱՆԱՂՈՎ ԸԳ ՎԻՆ

ապէն քսէ ոչատմէ զիւր առաջին յան
 ցանան և զպատիժսն՝ զոր կրեաց :
 Սէս է՛ տ, որ գեղեցկացայն այժմ
 նր ողորմելուն, Դարբեր է՛նի : Դրս
 տերք ե՛նմի՝ արդարոցն ասէ, նա և
 հրեշտակացն ևս դատերս սովոր է կո
 չել . որ բազում անգամ կայ ՚ի գիրս
 մարգարէականաց . զի զհամեստութի
 ունին ուն զկանայս . վասն զի պատկա
 ուելի է կանանց ազգառաւել քան
 զարանց : Ե՛ւ որ ասէ, թէ է՛րև շարհն
 ներարու, կեդար, խաւար թարգմանի .
 քի թէ աստանայի վրան եղէ տա, և ո
 ղորմելուն այայժմ սողովմոնի խորան
 յարմարեցայ : Չայս զտաճարէն ասէ՝
 խորան սողովմոնի, թէ այժմ իբրև
 զխորանն սողովմոնի եղէ տուն այ :
 Այսու զեկեղեցի հեթանոսաց գո
 շակէ : Ապա դարձեալ զառաջին տը
 գեղունին յուշածեալ՝ ՚ի վերայ բերէ,
 ասելով :

5. Մի հայիտ յիտ, զի էո. է՛մ ուսուցեալ :

Չմեղօք սևութին ասէ, զի յանցանա
 րմ

ըմբռնե լով իմ, խեթիւն հայեցաւ յիս
 արեգակնն ամ: Այսու զդառնութե
 պատիժսն՝ զոր ամ ՚ի վերայ, և զմեր
 ժեըն յերեսացն ան, և ՚ի դրախտն
 ասէ: Եւ վն ոյր յանցման այս եղև:
 Ասէ հարսն. Ուր է սօր ի մոյ հարսէան ըն
 դիս:

Ի մոյ մօրն որդի՝ զսատանայ կոչէ. զի
 ՚ի միոյ արարչէ ստեղծեալ են:
 Եւ երէւ ընդ զայս ասէ աստուծոյն. զի
 ընդ զիս ի մոյ ասէս:

Այս այն է, որ ասէ, թէ եր ընդ աս
 ստուծոյն ՚ի զրախտն և փոխութեան, գործել ըն
 և ասէս: Ոչ թէ գործոյ ինչ, կամ
 պահանջութեան պէտս ունէր գը
 լախտն, ուր ամ վայելչութիւն, և
 ամային պահանջութիւն էր. այլ
 գործել զարդարութիւն, և պահել
 զպատուիրանն յառաջագոյն վարդա
 պետեաց:

6. Տեառն ասէ հարսն. պատեա ինչ
 զրբ ասէս անչն ի մօ ուր հոգունս ուր հա
 գոսանն. ՚ի հարսէ. հոսցէ լինիցիս ի բըս զըն
 նէ

Ինչեպէն յերամտիս ընկերաց Գոյ՝

Արդ՝ պատմեալ Տարսիսն, թէ յոր
տգեղուծէ և ՚ի սևուծէ յորքան գե-
ղեցկուծի փոխեցաւ, անյիշաչար ե-
ղեալ փեսային՝ Տարսիսն անօրէնուե,
վն անչափ սիրոյն իւրոյ. նոյնգունակ
բորբոքեալ և սա ՚ի սէր նր, և աղաչէ
զփեսայն՝ պատմել թէ որ է ճանա-
պարհն՝ որ հովուէսցի ընդ ձեռամբ
հովուին՝ յանըստուէր լոյսն գնացել,
որ ՚ի թշնամւոյն որսոյ անպարտելի
մնալ մարթապէ՝ Չի միջօրէն՝ լոյս
և արև անստուէր է. վասն այնորիկ
ասէ ՚ի միջօրէի՝ Գուցէ լինիցիմ սա
տանայական վարուք սևացեալ ընդ յա
ռաջագոյն ընկերացեալսն մեղօք, և
օտարացլ ՚ի բարի տեղւոյ ճարակացն:
Որպէս ասէ իսկ ինքն տրն ՚ի սրբում
աւետարանին. Ես էմ Գոզէն ընդ իս
Է՛՛՛ Գո Կոյցէ, Ինչեցէ, և որ զկնի գայ:

7. Փետոյն յհարսնն ասէ. Է՛՛՛ Գո ճանիցէս
զաննն Գո, Գեղէցիկը ՚ի կանայս. Էլ Գո զհետ
Գորչապարայն հօսոյց. և աջածէս զուլս Գո ՚ի
զբանս

Վրոնս հոգոնաց Է

Ըստ հարցման հարսինն պատասխանի
առնէ փեսայն, յիշեցուցանելով զգե-
ղեցկուին զոր ետնմա, և զգուշացու-
ցանելով ճանաչել զանձն. ըստ մարգա-
րէին ասելոյ, թէ Հայէց յանձն Կոն-
զայն ասէ, թէ յիշեա զառաջին պար-
գեան, քի զդրախտն, և զփառան՝ զոր
առել ասպակնեցեր մեղօք, և դարձել
ողորմութիւն գտեր. ոչ ՚ի բարի գոր-
ծոցն՝ զոր արարեր դու, այլ ՚ի ձեռն
իմ, որ հատուցնօղ եղէ՝ Է քեզ՝ քոյ
մեղայն. ուր ասէ մարգարէն, թէ քի
հոգոնացանօղ լնի Է: Այլ եթէ զայս ան-
զմտաւ ոչ անես, և ոչ հայիս ՚ի քեզ,
և ոչ խոնարհեցուցանես զքեզ յամ
բարտաւանուէց քոյ, և կամ ՚ի ձեռն
ուղիղ վարուց քոյ, և կամ այլ բարի
գործոց քոյ, զոր ՚ի դառնալդ քո ՚ի
չարէն, հաշարտանաս որպէս նախա-
հայրն քո, և յայմ հետէ ոչ գնաս բա-
րուք. յաղագս այնորիկ ելանես ՚ի հօ-
տէս իմմէ, որք ասրով, և կաթամբ

պտղաբերին. և փոխանակ արօտի իմոյ՝
 խառնիս յուլոցն ջոկս. որ ամենեւին
 անպտուղ են. զի ո՛չ ասը, և ո՛չ կիթ
 ունին. որք օտարացեալ են ՚ի բարւոք
 հովուի վրանէս. ելեալ ընդ այլ գար
 շապարս օտար հօտից, որ կարծին հօտ
 գող՝ և ո՛չ են հօտ. և ապա այլ ոչ ևս
 գտանես զբարի հովիւն : Արդ՝ զգու
 շացիւ զփրկութիւն՝ զոր արարի քեզ,
 ընդ կառայն և ընդ երիվարացն աներ
 և ոյթ փարաւորնին պատերազմելով
 իմով անարգել զօրութիւնս. այս է որ
 ասէ :

8 : Ձեռն իմոյ ՚ի կտտոն գարաւորնի նըմանե
 ցոսցից շէշ Տեղաւոր էմ :

Թէ ընկղմեալ զկառս նորա, մերձա
 շոր իմ արարի, անցուցեալ ընդ ծով
 մեղաց : Արդ՝ ես ՚ի համառօտն եմ ՚ի
 փութալ. և թէ երկայն կամիս լսել
 զբանս, երթ առ նիւսացին գրիգոր :

9. Օրերդդ չհարանն ոտէն :

Այսինքն բարեկամք փեսային, որ են
 առաքեալք և մարգարէք, և վարդա
 պետք

պետք, որ հանապազ խրատեն զմեզ
զմտաւ ածել զվերըստին ստեղծում
մեր, թէ քանի քան զառաջինն առ
ւելագոյն ունի. առակելով ՚ի տաս
րակ, ՚ի մանեակ, յոսկի, և յարծաթ,

և ՚ի ձիս:

Բռնչի գեղեցկացան ծնօրս + ու երեւ
ստարանի:

Ձի սրբասէր է հաւն այն. և եթէ
դէպ լինի վարուժանին իւր մեռանել
ոչ երբէք միաւորի ընդ այլ ումեք ՚ի
յիւրոցն մինչև ՚ի վախճան իւր: Արդ
զծնօտն գովելով ձևով տատրակին
զայս ցուցանէ, թէ երես և պատկեր
ես այ. և սրբութք ես զարդարեալ
ոպ զտատրակ. և ահ պատուիրանայ
նորա զարդարեալ է զքեզ իբրև զմա
նէկ ՚ի պարանոցի, սուրբ և մաքուր ՚ի
մեղայ ոպ զոսկի և զարծաթ: Այնու
մանեալ, և ոչ ճշմարիտ արծաթ, և
ոսկի: Ձի արտաքոյ է մտայ մարդոյ
այն գեղեցկութին հոգևոր, որով
զարդարեալն է մարդն. և հանգստա
րան

րան այ իբրև զձի. որ և միայն պօղոսի
 նմանի, և նորայոյն հոգևով, որ զբանան
 անձառ լուաւ: Արդ՝ զայս ասացին
 օրիորդքն, վկայելով փեսային բանից,
 որ ձիոյն իւրոյ՝ որ ընդ փարաւնոնի մար
 տեաւ, նմանեցոյց զառաքինութի
 հարսնն: Սորա առաւել ևս ցուցին
 պարգևաց հասանել, թէ ոչ միայն
 ՚ի քեզ հանգչի ոպ ՚ի ձին, եթէ բարի
 գործովք զարդարիս, այլ և ՚ի գիրկս
 իւր ընդունի զքեզ. վասն այնր ասէ:
 II. Մէջև որոյ ՚ի գիրկս էր ընկուցի շէշէ:
 Այլ ինձ այսպէս թոճի, թէ կատա
 ընել մեկնութի բանիցս հասու ոչ եղեր
 վասն որոյ հարկիմ դարձեալ համա
 ռօտել:

Ձիոյն իմոյ ՚ի հասուն փարաւնոնի նմանեցուցից
 շէշէ՝ Բեշմար իմ:

Արդ՝ հարցանելի է վասն ձիոյն. եթէ
 քո իցէ, զիարդ իցէ ՚ի կառան փարա
 շոնի. և կամ ով իցէ փարաւնոն: Լուր,
 և մեկնեցից: Ձի այ է մարդկային բը
 նութիս. վասն զի հանգւտարան և բնա
 կա

կարան էր անուհի, որ պարծէր խրոխտալով իբրև զձի խստերախ, և դարձեալ ՚ի ձեռն մեղայն եղև կառավար սատանայի, որ առակի ՚ի փարաւոն ընդ որում փրկիչն յն մարտեաւ խաչիւն. որ օրինակ էր խաչին՝ գաւազն մովսէսի, որ եհերձ զճովն. և ընկղմեաց զփարաւոն. այսինքն զսատանայ և զիւր պատկերն, որ իբրև զձի կապեալ էր ՚ի կառս նորա, դարձեալ յինքն ամփոփեաց:

Այս է, որ ասէ, Ձեռն իմոյ ՚ի չառն փարաւոնի: Ասան զի կարող զօրութիան անութեն կործանեաց զփարաւոնի կառան: Եւ դարձեալ. երևոյթ ձին, որ իբրև զթագաւորական իսկ զարդարեալ էր, և ՚ի կառան փարաւոնի լրծել էր, իմ էր և այն. զի իմ է ամ ըստեղծուած: Արդ՝ այն զարդարել ձիոյն իմոյ նմանեցուցից զքեզ. զոր վարեցի բռնութեւ. որք ասէինն, փախիցուք յերեսացն իմի: Նոյնպէս և զարդարեալ մանեկաւ, և որով Տամարեաց

րեայ ՚ի կարգի, արար իւր երիվար,
 ընկղմեալ զաներևոյթ փարձանն ՚ի
 ծովն հրեղէն, և զքեզ այնչափ պեր-
 ճայոյց առաքինութիւն առեալ յինքն,
 որ նորա երիվար էր, որ փոխանակ
 նստելոյն ՚ի վերայ քոյ՝ ՚ի գերկս իւր
 ընկալաւ ըզքեզ. մանաւանդ թէ ՚ի
 վերայ ուսոյ իսկ եբարձ. ոպ ասէ տրն
 յաւետարանին :

12. Հարսնն յեւր մննն, և զհետոյն ասէ.
 Նարդոս ի՞նչ Երուսաղէմ զհոս : ծըրարս փոշուս
 էլ Եօրրդէն ի՞նչ. ՚ի յիջ արտեանց ի՞նչ հանգիցէ :

13. Ոչնչու ծաղնեալ էլ Եօրրդէն ի՞նչ ինչ ՚ի
 յիջ արտեանց էնգարոյց :

Պարարտ է այն ՚ի բերս այգեայ : Նախ
 առաջին զայս իմա, թէ որ փեսայն կո-
 չի, նոյն և եղբօրորդի կոչի. զի բանն
 ան ՚ի հրէից մարմնացաւ. և հրէայք
 և հեթանոսք եղբարք են. վս զի յա-
 դամայ են երկոքին :

Ծըրարս փոշուս էլ Եօրրդէն ի՞նչ ՚ի յիջ արտեանց
 ի՞նչ հանգիցէ :

Այս այն է, որ ասէ յաւետարանին,
 թէ

Թէ Ու հաւանաբար յիս, ինչեաց, Եւ ԹԷ ԹԷ
 ըստ է: Արդ՝ որ ինայն հաւանաբար,
 զնորայն պատուիրանն, և զերկիւղն
 սիրտս իւր ծրարեալ ժողովէ, երբ
 զպատուական իւր, և զանուշահո
 խունի է. մանաւանդ որ այլոց և
 տարածանէ զհոտն, որպէս առաքեա
 ասէ, Թէ Հոս անոյշ էՏ+ ԹԷ ԹԷ
 Եւ զԵԵԼԵՆԵՆ, և ինչ ինչուսեւոյն: Այլ
 և կայ կենդանի՝ որ յանոյշ հոտոյն մ
 ուանի. ոպ և մեղաւորք՝ որ ոչ ընդ
 նին զվարդապետութի անուշահո
 գրոց, որ ի մէջ ստեանցն հանգեա
 է, ք ի սիրտս սրբոց: Եւ որք ընդ
 նին, կենաց ի կեանս լինին փոխ
 խումն, և որք ոչն ընդունին, ին
 հունանէ ի մահ: Ոպ ասէր մեծ նահ
 տակն քսի իգնատիոս, Թէ ՉԹԷ յ
 եւՏ: Չոր լուեալ տրայիանոսի, ասաց
 Թէ զիգնատիոս՝ որ ասաց զխաչեա
 յինքն ունել, այրել հրամայեմ, որ
 խաչեալն ևս զկնի դորա այրեսցի:

14. Փետոյն զհարուն տոհ, ԹԷ ԹԷ ԹԷ

նոր իմ. արհաւիրել էս գեղեցիկ իմ. արտ ար
արհաւիրել ։

Թէ որովհետեւ մերձեցար յիս, և
օտարացար ՚ի մեղաց, զառաջին գե-
ղեցկութիւն՝ որ ՚ի դրսխտին ունէիր,
ստացար. և ոչ միայն այսմ պարգևի
հասեր, այլ և աղանչոյ աչս ստացար
յիս նայելովդ, քի զհոգւոյն սրբոյ ։
Ձի զոր ինչ հայի ոք, ՚ի նոյն փոխի
մտօք ։ Արդ՝ եթէ ոչ յերկարանամ ՚ի
բանս մեկնութիւն, գիտեա եթէ զհա-
մառօտն եմ յախորժել ։

15. Հարն յիւսոյն ասէ ։ արհաւիրել էլ Եօր
որդի իմ, այլ և գեղեցիկ. աս գահոյն Տեր հոգւ
նաւոր ։ 16. Գ. բանդ արնայ Տերոյ հոգւ. ար-
հաւիրել Տեր նոր ։

Յուցեալ փեային զոգւոյն աչսն մա-
քուր ուն զաղաւնի, վկայե հարսն, թէ
զոր ոչ կարէի յայնժամ տեսանել՝ մինչ
ոչն էի յաղանչոյ բնութի փոխեալ,
արդ աղանչի լեալ տեսանեմ զեղբօր
որդիդ իմ ։ Ձի թէ պէտ և եղբօր որդի
իմ եղեր՝ մարմին առեալ զիմ զտգե-
ղու

ղութիւն, այլ և գեղեցիկ իմեա վն
 խառնելոյ անութեղ ընդ իմս. ու
 ասէ մարգարէն, Գեղեցիկ փեսանէլով
 զմճորդի՝ ճորդին : Աս գահոյ՝ Տե հոգւոյ
 ճորդ : Այսինքն, հովանի մեզ և տուն
 զքս անուանէ տնօրէնութեամբն :
 Գեղնի փոնց Տեոյ ճորդ : Անիտւտ և
 անուշահոտ են փայտքն այն. և պատ
 շաճ առ ՚ի շինուած. որպէս և մար
 մին տեսառն մերոյ պատշաճի շինել
 զտունս զայս, և կամ զմեզ ինքեանս
 մաքրել ՚ի բնակել. որոյ տունն մեզ
 իսկ եմք՝ ըստ պօղոսի :

Գ Լ Բ :

I. Փետոյն յիւր ոնչնն՝ և յհարսն տուէ :
 Եւս յայտնաբանէ փեսայն զիւր գե
 ղեցկութի, զոր հարսինն հոգւոյ ա
 կամբ ընդ աղօտ տեսեալ, պատմեայ
 զանտեսանելին, և զանպատմելին :
 Ե՞ ճորդի փայտոյ շտաղմն հոգւոյ :
 Ո՞ զարմանալի իրս. ուր մարմինն տնօրի
 նեալ տն, այնու զանտեսանելին մեզ
 ՚ի

Ի տեսութիւնս ան, նոյնպէս շանայ ցուցանել զբարեզարդութիւն՝ զոր զգեստ երկիր՝ զքս ընդունելով. թէ ուր երկրի տեսութիւնս ծաղկովք պսակել՝ զոր՝ արձայուցանէ զակն տեսողայ, և շուշան՝ որ ՚ի հովիտս, այնպէս որք որպէս զդաշտս տարածանեն զողիս իւրեանց ինձ ՚ի բնակութի, և ի բրև զհովիտս հորդին ինև, փթթին զինև առ ՚ի ցնծութի անձառելի տեսողայ.

և ոչ միայն այս, այլ՝

2. Որպէս շուշան ՚ի կէջ Գրոց, այնպէս թէ շանորն ի՞նչ ի կէջ Գրոցերայ :

Եթէ ոչ ես միայն փեսայս գեղեցիկ այսմ ծաղկայ օրինակաւ, այլ և որ յիս մերձէ հարսնն, ՚ի մէջ դատերայ այնպէս վայելչանայ՝ ուր շուշան ՚ի մէջ փշոց : Դատերս, զհարսնայե ընտառանայի ասէ. այսինքն զմեղաւորս : Փշոցս՝ մեկնուէ չեն պէտք, յիշելով զառակս փշոցն և զորովանն յաւետարանին. զոր տրն ոչ հրամայեայ հանել ՚ի միջոց ցորենոյն մինչև ՚ի ժամանակն
 հըն

Տընձոյ, որ է կատարած աշխարհիս
Այլ երգ երգոյս կարևոր և վայելուչ
Տամարեցաւ գլինելն արդարոյ 'ի մէջ
մեղաւորայ: Մի, զի առաւել ևս
պայծառ երևեսցին վարք արդարոյն,
որ ընտրի պատուականն 'ի մէջ անար-
գայ: Եւ երկրորդ, զի թերևս դարձ
ցին փուշքն 'ի շուշան, տեսանելով
ըզ նոցայն պիտանութի:

3. Հարսնն յգեոսոյն սուէ: Ի Երև խնջոյր 'ի
ժոյսոս ոնորոսի, այնպէս է չթօրոյրէն է՛՛՛ 'ի մէջ
դասերոյ:

Տես զայն, զի աշտիճան աշտիճան յա-
ւելելու 'ի գովութի փեսային: Չոր
յառաջն շուշան և ծաղիկ անուանեսայ,
այժմ խնձոր: Չի ծաղիկն զաչս մի
այն զո՛ւարձացուցանէ. բայց խնձորն
տեսակաւ զաչան, հոտով զքիման, և
ապա 'ի զօրութի կերակրոյ գայ: Եւ
զոր անդ փուշ ասայ, աստ՝ անտառ-
որ անտառայեալ են մեղօք մարդիկ.
որպէս ասէ, թէ սոյոմնեաց շնոխոզ ան-
որոսի: Եւ զգասերս՝ զանօրէն հարց
որ

Ընդ հոշոնեան նորա Գործարարի նախէլ և
նորայ. և պարտաւ նորա Գործարարան ՚ի նա
նորդ ԻՏ :

Չունի այս շատ պէտա մեկնութե.
որք յանտառ և ՚ի ծառ և վարսաւորս
ձօնէին. արդ զխնձորն ծանուցեալ
որ ՚ի կենաց փայտէն մեզ տուաւ.
փախաքմամբ ՚ի հովանի նորա ասլաւի
նիմք. և անշարժ հաւատով զնովաւ
նստիմք : Նստելն՝ զանյառնելին ՚ի
Թիւր վարդապետութիւնսն ասէ : Եւ
պարտաւ նորա Գործարարան ՚ի նորդի ԻՏ
Այնու թէ զխորհուրդն կենարար,
և զպտուղն որ ՚ի փայտէն կենաց ի-
մանաս. և թէ զբանս որ յաճային բե-
րանոյն մեզ տուաւ. երկոքին լին, լը
մարգարէին, թէ Բարչե էն ՚ի ԻՏ ԻՏ

Եսնի ԻՏ ԻՏ զԵրանոյ ԻՏ :

Տօրոշոնն ասէ հարսնն : Տարայ Դիս ՚ի
սրան Գիւնոյ :

Ասէ, թէ ոչ յազիմ բացուատ ՚ի բաց
բերմամբ ՚ի բաժակէն, կամ ՚ի բանիցն
աճայ

անձայնոց. զի անյագ ցանկութի ունիմ
 և անաշխատե լի ընթացս. արդ՝ տարեք
 զիս ՚ի տունն իսկ այսմ բարութեց. զի
 չունիմ այնպիսի փափաքումն առ փե-
 սայն, և առ պատուհրանս նորա՝ եթե
 ձեօք տեսից, և լուայց. և այնույս
 գեցայց: Գինի՝ զուարճութե առ իթ
 է. և յայս կեանս մոռացումն սիրեն
 առնել տրտմութե. վս այնորիկ գինի
 կոչէ զպարգևացըն այ ձիր:

Կրօնէսէ՛ ՚ի զէրոյ իճո՛ւր:

Մի յարմարման բանից ՚ի խնդիր լինիր.
 զպատճառաւն միայն հաւանեա, զոր
 յառաջ ասացի: Կրօնէսէ՛ն այսպէս լի.
 ույ յայլում տեղուց ասէ. Չարեւոտի
 շո՛ւր: Սէր՝ ան է. վս զի անունն այ
 սէր ճանաչի. ույ առաքեալ ասէ թէ
 ո՞՞ճ ո՛ւր է. և որ էոյ ՚ի ո՛ւր, Ենօյեալ է յանձ,
 և անձ ՚ի նճո: Արդ՝ աղաչէ հարման զբա-
 րեկամս փեսային՝ ջեռեալ սիրով փե-
 սային՝ մի՛ հեռաւորութե պատգամա-
 շորիլ, ույ յառաջ մարգարէքն, այլ
 առաքելաբար մո՛ւճանել ՚ի տունն քսի,

զոր գինի կոչեաց . զի տեսուք Երեսաց
առաւել Լբորբոքի սէր սիրեցելոյն յեր
կոյունց : Այս է՝ չորհրդեալ ' Ե զԵ ԵՏ ԵԹ :

5. Ե՛ հասարակեցէ՛ շէ՛ Եւրոզ :

Իւղ՝ ողորմուի կոչի . արդ՝ զայս ասէ ,
Թէ 'ի տեսանելն զփեսայն՝ առաւել
ճանեայց ոգւոյն ական քայմամբ զան-
չափ ողորմութիւն՝ զոր մեզ արար , և
ևս հաստատեցայց , և ողորմուք գը-
տայց . ոպ ասէ անձաբան :

Կոստեցէ՛ յի՛ Եւրոզ :

Խնձոր՝ զբարի գործոց գեղեցկութիւն
ասէ : Չի ոպ խնձոր տեսութբն , և
հոտովն յառաջ ևս քան զճաշակելն
ախորժելի է , նոյնպէս զանազան առա-
քինութե տեսակս զունարթացուցանէ
զտեսողս : Աստ շէ Եւրոզ ԵՏ ԵԹ ԵԹ :
Չանչափ հանդիսիւ սէրն , որ առ
սբան բնակեաց 'ի ձեռն քսի գալըս-
տենն , որ անյագ եղեն , որ զայն համ
սիրոյն ճաշակեցին . զի ոչ բաւականա-
ցան պէսպէս նեղութբքն զոր կրեցին
կամ 'ի սատանայէ , կամ 'ի մարդկա
նէ

նէ, այլ և յանձանց ևս անբաւ յաւ
լին նեղութիս. մարգարէին դաւթ
նմանեալ, որ ՚ի յայլոց նեղուեց վերայ
ասաց, Թէ Շեֆչյան շինե երևանի մահոյ
և զիստ Գործոց Գործի շին.

Յաւել ևս զնեղութի անձին իւրոյ
ոպ ասէ, Չնէշտեմ և զանչիտեմ Գործ
Ոպ սբ լուսաւորիչն, և մեծն պօղոս
և այլ սբք՝ նոցին նմանք, պարգևս
զնեղութիսն՝ որ վս քսի, Տամարէին
զոր օրինակ խնձորս. զոր և ասէր ցաքն
Գրիգոր՝ տրդատ, Թէ ա՛յդ է ուրա
խութիսն: Եւ նա ասէ, այո՛ այս է ուրա
խութիսն:

6. Ահեռն նորս ՚ի վերայ Գլխոց իմոյ. և
ոչ նորս պատիցե շինե:

Չսոյն զայս յայլում տեղի ինքն երկ
րորդէ: Երկայնութի նեղաց յաջէ. և յահէն
եւրէ Գործ և Նժուրի:

Արդ՝ զայս ասէ, Թէ չէ իմ սիրոյս՝
և Տամարիսի սրտիս այլ լցումն, բայց
միայն ՚ի նա յարիլ, և զնա տեսանել.
Թէ և պէսպէս փորձուիք նեղութեց
ի

'ի վերայ եկեացեն, միայն զաջն' և
զահեակն ինձ հովանի և պահապան
կալցի :

7. Հարսնն ցօրերդոնն ասէ :

Օրերդոք՝ հրեշտակք կոչին. և մարդիկ՝ որք հրեշտակացան :

Երբ ճեկեցուցից շէշտոպերտ էեի՝ 'ի շօրու
բիտ, և յուժգեհուսիս անդառապանի, էլեկ յասնի
յետ, շաբեհոսիտ շտերն՝ թնչև իմեացի :

Անդաստան՝ աշխարհս կոչի. նա և երկինք. և զօրութի և ուժգնութի անդաստանի՝ անձ, որով հաստատեցաւ աշխարհ, և երկինք, և կայ սեղմեալ և աղխեալ անշարժ զօրութքն և ուժգնութք անդաստանի, Կր, Կր : Նա և հրեշտակք, և մարդիկք, որ յանդաստանս են բնակեալ, երդմամբն յիշին : Արդ՝ յայն զօրութի երդմնեցուցանեմ յառնել և աղօթել, և զարթուցանել զնոյն ինքն զբաւանդակ սէրն զքս. զի զկամս իւր լցուացի 'ի մեզ : Այս է զոր ինքն տրն աղօթել հրամայեալ. Ելչիին ասի իմե + ու որպէս յեկիին ,

Ե յերևո՛ւ : Արդ որք երդմնեցուցանէ ին
դատերք վերինն երուսաղէմի՝ եւ

Տրեչտակք, և սքք որ յերկրէս :

8. Լու՛եալ շնորհի թեոսյի՛ն՝ հարսն, ոսե. 2
Եղծորոցւոյն ինոյ :

Տես աւ՛անիկ, որ յառաջ քան զխոս
տովանելն բերանով՝ զծածուկսն
ճանաչէ, սակայն մնայ պաղատանայ,
զի և այլք ծանիցեն զարդարութի նր՛ :
Ձի թէ և ողորմած է, այլ՝ արդա
րադատ : Չ ձայնելն առ նա, և զվա
փաքանօք պաղատելն՝ պարտուցն մեր
վճարումն համարի : Արդ՝ յաղաչել
հարսինն, այսինքն, եկեղեցւոյ որ ՚ի
հեթանոսայ՝ զօրիորդան, տանել ՚ի
տուն գինւոյ. և մի որպէս յանյաւ՛ո
րայ՝ պատգամաւ՛՝ արտաքոյ փեսային
երեսայ. և յերդմնեցուցանելն զդրս
տերս եհմի՝ զարթուցանել զսէրն,
մինչև կատարեսցին կամք նր՛ բարիք
առ մարդիկ. ոչ մնայ բարեխօսայն
աղաչանայ փեսայն. այլ լու՛եալ զա
ղաչողին մաղթանա, ձայնեց նա զհաշ

տութի. և ընթացաւ ընդ առաջ. ուն
 և յաւե տարանին ասէ իսկ առակաւ
 անառակ որդւոյն : Չի ինքն շրջի խորն
 դրել զարժանաւորան. և որք սիրենն՝
 և ինդրեն զկամս նորա, ծանուցեալ
 յառաջատեսութեանն : Հարսնն ասէ :
 Չոյն էլ Թորոյտոյն իմոյ. ահա՛ ասի էլն սոս
 զաշէլով ՚ի վերայ Լեւոնց, Եւոյսաւով ՚ի վերայ
 Ելոց :

Չայն ասէ, որ ՚ի մարգարէիցն առ
 մեզ լուր : Որչէս լուր, սոյնչէս և պէտտ
 ք զբանն այ. որ Բաշում Տասաճէ, և
 Բաշում օրինակոյ իօտեցաւ ընդ հարս Եւ Տաւ
 Գարէիտ. ՚ի զարեանն աւորացս ոյսոցիկ իօտե
 ցաւ ընդ Եւ որդւոյն : Այս է որ ասէ.
 ահա սոս էլ զաշէլով ՚ի վեր Լեւոնց, Եւոյսաւով ՚ի
 վերայ Ելոց : Կերինք, և բլուրք՝ բլու
 նութիւնք սատանայի կոչին. զոր առ
 ոտն կոխեաց զալտեամբն իւրով. լատ
 ասելոյ մարգարէին, թէ Լեւիտ և Եւ
 լուր իտովցան, սոսոնեցան. և դորուճն.
 Կալան շնոս : Նաև զնոյն ի շխանութիւն
 առաքելոյն ետ տրն ՚ի վերայ Լեւոնց.

նչ միայն խայտալի վերայ լեռնայեալ
մեղայն, այլ և ՚ի ծով առաքելոյ:

9. Նման է եղբորդդին ԻՏ այժեման, ի
որևո՞ւ եշմնոյ ՚ի վերայ լեռնոյ Եեկեկոնոյ:

Սասն տեսանողու թէն նմանեցուցանէ
զեղբորդդին այժեման. թէպէտ և

չէ կարի սլաաշաճ. զինա յառաջ քան
զատեղձանելն ևս տեսանէ զինչ առ

մարդումն. ըստ ասելոյն, թէ Մինչև
ոպէշ ծե՞ւեր շտեշորդայնէ՞ Գեպէ՞ժ շտեշ:

Այլ սակայն զի յանասունս քան զայ
ծեմն չիք տեսանող, վն այնորիկ քնի

տեսանողու թէն օրինակէ զնա: Ե՛ւ
զի եզն՝ օձի սատակիչ է. ուն և տրն՝

աներևոյթ օձին: ՚ի վերայ լեռնոյ Եեկեկոյ:

Ըստ եբրայեցւոյ լեզուին բեթէլ
երկինք կոչի. յոր և հանէ զփրկելն
յօձէն:

Հարունն նշան արայ շէտայէն՝ օրերդդայնո
մհամուտի՞ն՝ ոտ էնոյ շէնի որմոյն թերոյ:

Որմ՝ զմարմինն ասէ, որ ՚ի կուսէն:

Յոտեալ լնոյ ոյտարուհանն՝ զմարդարէսն:
Հոյեյեալ լնոյ վոնոյտնոյտարուն՝ զօրէնսն:

Այսինքն թէ յառաջ նորքօք զլոյս
աստուածութեանն ՚ի մեզն շողեաց,
այլա եկանորութեամբն մարմնով ՚ի
կուսէն:

IO. Պարաստեանի էփ եղբօրդէն ի՛մ էնչ,
և առէ՛ս արի էլ Տէրչաւոր ի՛մ, գեշեցի է՛մ,
աշահնի ի՛մ:

Այս կոչն է, որ քի՛ւ եղև, որ ասաց:
Եկեայ՝ առ իս ան աշխարհուլ. և որ ըզ
կնի: Ե՛ւ գեշեցի, վն անազանի լուայ
մանն ասէ: Աշխարհի, վն հոգւոյն ըզ
գեցմանն: Մէրչաւոր ի՛մ վասն զի մար
մնակից քի՛ եղաք:

II. Վասն զի անաստիչ յիտն՝ էանց:

Չմեռն՝ զկո սպաշտութիւնն ասէ,
որ տարածեալ էր ՚ի վերայ երկրի:
Էանց ևս, այսինքն գալստեմբ եղբօր
որդւոյն որ է քրիստոս: Նոյնպէս,
անչրև՝ անցին, և գնացեալ Տէնեցան. ըզ
խաբէութիւն սատանայի նշանակէ.
որ իբրև զբարի կերպարանի. և կո
րատեան անձրև է. որպէս առ ջրօ-
հեղեղամբ. յորմէ հալածական գնա
ցին

յին դեքն. այս է՝ գնացեալ Տէնէցուն:

12. Ծառէի՛ երեւոյն յերեւ Տերոս
 ժամանակ յարանելոյ էհաս:

Այսու զգեղեցկութի գարնանն նը-
 շանակէ, որ քսիւ՛ եղև ՚ի ձմեռայնոյ
 հալածմանն. և ծաղիկ, զարդարոյ
 բազմութիւնն առաքինութբք և ան-
 պաշտութեանն ծաղկոցովք կոչէ
 ժամանակ յարանելոյ էհաս. կտրել, և
 յօտել զպիղծս ՚ի արբոյ:

Ձոյն արարալի լտէ՛ եշև յերեւ Տերոս
 Որպէս հաւք ՚ի ժամ գարնայնոյն արօ-
 ըանան, և տարածանին լէ երկիր, նոյն
 պէս և ՚ի գալ հոգևոր գարնայնոյս
 ցնծան սբքն. մանաւանդ առաքեալք
 և մարգարէք, և վարդապետք և որ
 նոցա քարոզութբ հրեշտակային և հո-
 գևոր երգովք օրհնեն զանձ ՚ի գիշերե
 և ՚ի տունչեան: Այս է, Ձոյն արարա-
 յի լտէ՛ եշև յերեւ Տերոս.

13. Այգի՛ ծաղկեցին և էպրտն զհոգ Իւրէնց:
 Այգի զհաւատապետաւ անունանեայ.
 որք ծաղկեցան այլ և այլ և պէսպէս
 գու

գունովք՝ և պտղովք, և հոտովք,
ոմն՝ մարտիրոսութբ. ոմն՝ զանազան
առաքինութբք. ոմն՝ բարեգործու-
թեամբք :

Ատ՝ էլ Ռեյնուր ԻՏ, Գեշէնի ԻՏ, ուշուհի
ԻՏ, չափաբեալ ԻՏ :

Չնոյն զառաջին բանս կրկնեաց՝ հաս-
տատելով զիւր կոչումն, թէ ոչ ՚ի
ձեռն պատուհանին և վանդակապատ-
ին, քի մարգարէիւք, կամ օրինօք. այլ
իմով իսկ կոչմամբս արի եկ : Եւ կրկ-
նելով զբանան՝ եցոյց թէ յարքայուն
ճանապարհն զկայ չառնու, որչափ ՚ի
մարմնի է. ըստ ասելոյն տն, Օն արեւ
գիտցոտ աստի, և անձաբնի մեկնելոյն :

14. Եւ էլ ուշուհի ԻՏ ընդ հոգմեան զիմից,
Ռեյ ՚ի պատուար պարտուից :

Տես, թէ պէտ և աղաւնի եղև, այլ
հանապազ պահանջէ յաւելուլ ևս ՚ի
մաքրութիւն, և չհամարել զինքն ՚ի
կատարեալ մաքրութեան : Եւ որ հա-
մարէի իսկ զԳոյշ իմոյն, Գոսյե մնչմնիցի :
Ընդ հոգմեան զիմից : Աւամ զքրիստոս

կոչէ. զի առաքեալ ասէ, Թէ Սբ
 եւ Ինն Թէ Եւ պարիսպ, զպատու
 րանսն ասէ. որպէս կայ ՚ի գիրս
 Արդ՝ Տրամայէ այսուհետեւ անետու
 րանաւն վարել, և նոցա քարոզութիւն
 և ոչ օրինօքն: Որում վկայէ առաքել
 Թէ Խախտել է ՚ի Երեսնոց, ոչ օրինօ
 քարոզանայ: Եւ Տե՛ջ ՚ի պատուար պարս
 պիտ:

պիտ:

Թէ՛ և զանետարանականսն պահե
 լովն, չես հեռի յօրինայն. վասն զ
 լրումն օրինայն քն է, ասէ առաքել
 Եւ ինքն տրն ասէ, Թէ ՚ի շուրջ
 շօրէնս այսու ցուցանէ՝ Թէ Թերի էին
 օրինքն: Արդ՝ զբովանդակ լցեալ
 կատրելով քոյ մերձիս ՚ի պարիսպն, թ
 յօրէնսն: Տոյ Ինչ շքեմո տո, և Լսել
 արա Ինչ շքեմո տո. զասն զի Յոյնք տո
 Թուրք է, և Գեմո տո Գեղեցիկ է

Չայս՝ երգ երգոցս փետային բանիւ
 ասէ. և նիւսային գրիգոր՝ բաժանի
 զայս, և հարսինն բանիւ ասէ. որում
 և մեք հաւանիմք: Արդ՝ աղանձսի
 Լեալ

Լեալ Տարսիսն, և զվէմն իմացեալ,
 որ է քս, աղաչէ, ցոյց ինձ զդէմս
 քո. և մի՛ ևս ընդ իս մարգարէիւք,
 և օրինօք խօսիր. այլ որչափ տեսա-
 նելի ես մարմնաւորաց, ցոյց ինձ եր
 ևեւապէս զդէմս քո, զի տեսից, և
 յագեցայց յերևել փառաց քոյ. և
 որչափ տանին լեւիք մարդկան՝ լսեցի
 ինձ զձայնս քո. զի ընդ հովանեաւ ա-
 ճետարանական քարոզութեդ. արա-
 ծեալ, զօտարի հովուի զհետ ոչ
 երթայց. զի թէ լը պատուհանն, քի
 լը մարգարէիցն հոյլան՝ այսքան ախոր
 ժեղի եր քո ձայնդ, ապա որչափ
 թէ դիմաց քոյ արժանացայց՝ լեւ
 զփրկութեան իմոյ աւետեաց լուր :

15. Յօրհորհոն Գեորգիոս Կալարոս և Նշ
 աշուհեոս Գորհոսն զապաւանիչս ոյգեաց .
 զի ոյգիս և Եր ծաղկեայի :

Չայս ցհրեշտական սասէ, որ հարկա
 ճոր հոգիքն են, առաքեալք իսպա-
 սաւորութիւն մարդկան : Եւ դար-
 ձեալ՝ ևս առաւել ցառաքեալն ա-
 սէ,

է, որ որսորդք եղեն ընդ՝Տանուր տի
 եզերայ: Վասն զի նոքա նախ զաղո
 շէան որսային առ ՚ի կորուստ, հալ
 ծելով յայգեացն: Աղոճէս, զսատ
 նայ կոչէ. և այգիք՝ զեկեղեցի, որ են
 հաւատայելոց անձինք, զորս առ
 քեալքն արտաքս կորզեցին ՚ի ժանեաց
 աղոճեսուն, որ հակառակն էր ճըշ
 մարտութեանն. զի և ՚ի մահոճանէ՝
 կեանս փոխեցին: Չոր և ասաց իսկ
 տրն, յորժամ դարձան առաքեալքն
 խնդութք, և ասեն, ք՛, և դէս, հի
 շմեցին Տը յանուան +ո. ասէ, աս և արտ 3է
 էշտանտի նոյեւ շոյն, և շէտեմ, նա և շմ
 շորտեմ ընհամայն: Այլ որ յայլ ժամու
 լեառն, և վիշապ, և իշխան կոչէ ըզ
 սատանայ, աստ աղոճէս՝ և փոքր, յա
 դագս ասորկու զօրուեց առաքելոցն,
 զոր ընկալան ՚ի վերայ նոցա՝ ասէ:
 16. Հարսն ասէ շայն էնչ. Երէօրուցին 15
 էնչ, և էս նմ. որ հովոճէն ՚ի ճըշ շէտանայ. Տի
 շէ քիճն ըստամուրեոցի և շարժեոցի նպոճէր:
 Հարսինն տեսեալ զինքն յորսոյ աղո

Էտուն ազատեալ, խնդամըսուք տայ
 զինքն երկրագործին, որ զմիջնորմն
 ցանկոյն քակեաց : Եւ քանզի ոչ ևս
 որմով օրինացն ՚ի միաւորութի փափա
 քելոյն որոշի, ապա ասէ, թէ ես եղ
 բօրորդւոյն իմոյ, և եղբօրորդին իմ
 ինձ : Եւ դարձեալ, թէ որովհետև
 ճաշակեցի ՚ի սիրոյ նր, և տեսի զցան
 կալի դէման, և լուայ զախորժելի ըզ
 ձայնն, ես ՚ի նմա, և նա յիս. արդ՝ յայսմ
 հետէ ոչ կարէ երկրային ցանկութի,
 կամ կարիք որոշել զիս ՚ի նմանէ : Ու
 և եղև իսկ, և տեսաք զայս ՚ի մարտի
 ռոսայն՝ և ՚ի ճգնաւորացն հանդէս :
 Ու առաքեալ ասէ, թէ Ո՞վ Տէնեոցե
 շէշ ՚ի սիրոյն + ան, հեղուքի, Բէ անջնուքի,
 Բէ հաղածոն. և որ ՚ի կարգին է :

17. Ու հոգւուն ՚ի Տէշչո-շանոց. Տիշև փեւն
 լուսաւորեցի. և շարժեցին սպունք :
 Այսինքն թէ ոչ ևս խոտով ճարակե
 ցուցանէ, որ է անամնացեալ մարդոց
 կերակուր : Խոտ, զմարմնաւոր վայե
 լումն ասէ. այլ ոչ այսու, այլ հո-
 գևոր

դևոր կերկրովք կերուկրէ, զոր կերամ
 իսկ՝ և զմայլեցան սբք ամ. և արհա-
 մարհեցին զանոտի ցանկուհիս. և մնան
 յուսով տունչեանն ծագելոյ, որ է
 օրն վերջին. և մի յաւիտեան շարժես
 ցին. այսինքն անցանէն. և ապա յագին
 սբքն անչափ ծարաւովն՝ որ առ յիե-
 սայն քն:

Դարչեալ նման է չթօրոյտն իմ այծէման
 համ որևոց էլանց՝ ի վր լեռանց ի նկատեաց:
 Այսինքն թէ տես զամբարշտաց զգոյ
 ծովածս սրահայեաց ակամբդ՝ որ նրս
 տիս ի բարձունս. և առ ոտն հար
 զօձս, և զվիշապս: Որպէս և է իսկ
 բնութիւն եզանց՝ կոխել զօձս, և
 սպանանել:

ԳԼ Գ:

I. Յանկողնի իմամ ՚ի գիշեր ի նոյրեցի շու-
 սիբեաց անչն իմ. ի նոյրեցի զնս, և ոչ գպի-
 նոյեցի զնս, և ոչ էպ ինչ ճայն:
 Այս բանք բազում բանից պէտս ունի
 մեկնութիւն. և սակաւութ ոչ պարսիս
 կի:

Մէն. Երգոց:

Կի: Բայց սակաւ պատմի. զ ցանկա
 ղօսն ընդ արձակ բանից՝ ՚ի նիւապիւն
 գրեգոր յուղարկեցից:
 Իբրև անց Տարսիսն գիտութիւն ընդ
 այսբան սուսկա՝ զոր Թովեայ, և Ե-
 Տաս ՚ի կատար գիտութեա քնի, յորում
 եմքս, ապա Տանգիտ կարծեայ զգի-
 տութիւն՝ Թէ արդ Տասեալ եմ, և
 անհոգացաւ: Որպէս մարդ աշխա-
 տեալ, և յանկողնի Տանգեալ. նոյն-
 պէս և սա յուզիւք մեծ գանձուց, քի
 լուսաւոր մեծ գիտութեա և ճշմարիտ,
 յոր Տասեալ ցանկութեամբ՝ Տանգ-
 շի ույ յանկողնի. և զպօղոսի ասելն
 ոչ յիշեայ: Թէ Գոթե ՚ի շաբե Գեթեճ.
 և Գոթե ՚ի շաբե Տարգարեանճ. և Թէ այժմ
 Եւեւսոսապ եմ Գոթե ՚ի շաբե: Գիշեր՝ զայս
 կեանս կոչէ՝ առ այն կենօքն. և մը
 Թիւն. և աղջամղջիւն ծածկել մարմնովն
 ոգիք ույ ՚ի տան, կամ ՚ի բանտի իսկ,
 անտես են արտաքոյ կացելոցն: Չոր
 և մարգարէն բանտ, և կապանս ասէ,
 Թէ շաբեք շապտիտ իճ. և քեր, հան ՚ի

Երեսօրէ շնորհիւ ԻՏ, Գոհմանս շնորհմանէ Կոմսի:
 Արդ՝ յանկողնի ԻՏ-Տ՝ Գիշերի Երեսօրէ:
 շոք սիւնայ մննի ԻՏ. Երեսօրէ շնորհ, և ոչ
 Գոհի. իշխի շնորհ, և յայն և ոչ էր ԻՏ:
 Այսինքն թէ որչափ և խնդրեմ զա
 տուծոյ զօրութիւն. կամ զտեսութի
 փառայն, կամ զանուանն մեծութի,
 կամ զպարգևան, որ արդարոցնէ պատ
 ըստտեալ, և որ սոցին նման, զառ
 ըստեալ գտանիմ: Եւ զայս հաստեալ
 գիտութի՝ որ ի մարգարէից, և յառ
 քելոյ, և ի վարդապետայ մեզ ասա
 ցաւ հոգևովն սրբով, և ի նոյն ինքն
 ի Տնէ անտարանեալ, զայս եբրե
 ոչ գրտեալ համարեցաւ կատարեալ
 Կիտութի՝ որ ի հանդերձեալն գի
 տունք լինին՝ որ արժանաւորին այնմ,
 և այնպէս համարին, թէ չի իսկ տո
 լեալ ձայն, և ոչ խօսեալ սոքօք: Չի
 ոչ կարի մարմնեղէն լեզու խօսել
 զայն կենաց իրա. ուր ասի իսկ առա
 քեալն պօղոս. թէ Լուսն շնորհ մեծաւոր,
 շոք ոչ է ոչ ուրիս հարցոյ ԻՏ-Տ: Պարտն՝ փո
 խա

խանակ չկարելոյ է :

2. Յարեայ և շրջեայ ընդ աստուծոյ, ՚ի հրա-
պարտն և ՚ի փոշոցս, և ինչպէս զնա՝ և ոչ
գործի ինչպէս զնա՝ և ոչ էպ ինչ ճայն :

Քաղաք, և փողոց, և հրապարակս՝
վերկինս կոչէ, և զհրեշտակըս՝ որ
ի նմա. յորոց ոչ կարաց հասու լինել
գիտութեան վերին խորհրդոցն ՚ի
նոցանէ :

3. Գործն զէս պահապանն, որ շրջէն ՚ի աս-
տուծոյ : Հարց. Եւ շոք սիրէց անձն իմ, փեռէ :
Եւ նորա ոչ պատասխանելովն, իմացու-
ցին՝ թէ անհաս են և նորա գիտուէն :
Ձի որչափ ՚ի գիտութիւն հասանէ
մարդ, հիմն լինի առաւել բարձրա-
գոյն գիտութիւն :

4. Ի Երեւոնս ինչ անցի ընդ նոսա, գործ շոք
սիրեաց անձն իմ :

Քանզի է գիտուի, որ ամ ծանօթու-
թի հասման խափանումն խնդրողացն
առ գիւտն լինի. յաղագս այնորիկ
ասէ, թէ փոքր ինչ յորժամ անցի ընդ
նոսա, գտի. ապա ՚ի հաւատ, և ՚ի հո-
գին

գին սք ապաւինեցայ: Նման է այսմ
 և բանքն պողոսի, թէ ի Երևոյ ճանեմ
 աշխարհ ի հասարակեամբն շնորհ, համեցաւ
 յի հարուստեամբ քարոշուելն աստեցոացանել շնորհ
 անպայտալս: Գոտալ շիւտայն, ասէ. իսկ
 շնորհ, և ոչ լուրի շնորհն հնչեալ հասցի շնորհ իսկ
 ճօր ի հոյ, և ի սէնեակ յշայելոյն շնորհ:

Չհաւատոյն ըմբռնուան ասէ, որով
 մուծանիմք ի մայրն, ի տուն և ի սե-
 նեակ յղայելոյն զմեզ. որ է դրախտ և
 երկինք:

5. Չօրերդոն երբ ճշնեցոացանէ այս երկերդ
 անգամ հարունն. երբ ճշնեցոացանէ շնորհ շնորհ
 փերտ էնն ի շօրուստեան և յազգեանուստեան
 անպատասխան. Ըն յասնիցէ, շարեւոյցի ըն
 սերն հնչեալ իսկայի:

Չայս միանգամ մեկնեալ էմ. Բայց դու
 տեսս զառաւելու թի սիրոյն քսի՛ յորս
 բնակէ, թէ որչափ անյագառնէ զմար
 դիկ: Այնչափ հասեալ շնորհայ և
 գիտութի, ուր թէ չե հասեալ՝ զայն
 տայ երդուան, յորում անհասութեն
 էր՝ և տգիտութի. զարթուցանէ ըզ
 սերն

սէրն իբրև ոչ կատարեալ առեալ :

6. Փետոյն շատն հարսինն ասէ. Ո՞ր է
 սո, որ ելանէ յանապատէ իբրև ասէշն ծեօյ
 Ենիեալ, շահատն և չնորոսի յաւեհայն Գոշեայ
 անոյշ Իւշոյ :

Կամի ցուցանել փեսայն զգեղեցկու
 թիւն հարսինն, քի զհաւատայելոյ,
 ցհրեշտակս հարցմամբն, որ օրիորդ
 քնն առակին, թէ սեան գիտեմ ես
 զդա՛ կորուսանելով զիւր կերպարանն
 ՚ի դրախտին. արդ՛ ուստի՛ է սմա այս
 կերպարանք, և անուշահոտուի, զոր
 յանապատէ առեալ՝ և գայ ՚ի բարձ
 րութիս երկնից : Անապատ՝ զանապա
 տայեալն ՚ի չար գործոց ասէ. որում
 և դաւիթ ցանկայր թեօք հոգւոյն
 թռչել : Իբրև շատէշն ծեօյ Ենիեալ
 զիւրեան պարսիակելով զառաքինու
 թիւն, և զբարեգործութիս՝ կոչէ :
 Իբրև շահատն, և շահատն, և չնորոսի յամ
 Գոշեայ անոյշ Իւշոյ :

Զմուռս՝ մեռելութիւն չանակ. կրն
 դրուի՛ անուշահոտ վարուց : Արդ՛
 տես

տես դու, զի մեռուցանել կախ պար
տէ զմարտին մեղաց, և քսի մահակի
լինել, և անուշահոտ վարուք՝ քսի
մաքրութեանն հաւասարել. և այս
հարան լինել, և վերանալ առ
փեսայն Քրիստոս:

Օրերդոսն ասէն շոյս ինչ:

Կամեցեալ հարսինն առաւել և
զփեսային գեղեցկութիւն. և զվայել
չութիւնն ծանուցանել, զփեսայն Սո-
ղովմոն անուանեն. վս զի սողովմոն
խաղաղութիւն թարգմանի. որ է քս,
որ եղև խաղաղութիւն մեզ. և զմիջ
նորմն ցանկոյն քակեաց, և զան ընդ
մարդկան հաշտեցոյց:

7. Ահա գահոյս սողովմոն, զաւտան
շօրանորտ շորջ շնուան իշօրանորտոյն իսրայելէ:
Յերկոտասան ազգս բաժանեցաւ իս-
րայել. և երկոտասան հինկն վաթսուն
է. նա և զգայութիւն ի մարդ՝ հինկ:
Արդ՝ այսպէս կամի ասել, թէ ույ յօ-
րէնա երկոտասան ազգ իսրայելայան,
և իւրաքանչիւր հնկեկին զգայութիւն
մա

մաքրեալք հաճոյացան այ. և ըստ եր.
 և ելեացս ինքն իսրայէլ սողովմնի
 թագաւորութեն կամարարք, և գա.
 հոյք. սոյնպէս այժմ այսմ սողովմնի
 ամ տիեզերք՝ գահոյք են, ուր հանգ.
 չին կամքն այ: Չօրմնորտ շուրջ շնոյսն ՚ի
 շօրմնորացն իսրայէլէ: Արդ՝ ՚ի նոր իս.
 ըայէլիս զօրաւորք են ամենայն սքք
 հաւատացեալք:

8. Աճեհեւան ոտնին սուր, և ուսեալ
 շարապերալէ:

Այս սուր՝ սուսեր հոգւոյն է, որ է
 բանն այ. որով ուսան պատերազմել
 ընդ աներևոյթ թշնամւոյն: Արդ՝ իւ.
 ըաքան չիւր սուսեր յազդեր: Չի ոչ է
 մարտ ընդ մարմնոյ՝ և ընդ արեան,
 եթէ յարաժամ ընդ իւր ունել ոչ մար.
 թի, այլ անդնելի յազդերն հաստա.
 տեալէ, որով ընդ իշխանութիս, և
 ընդ պետութիս մարտն չին:

Յարհամրաց գիշերոյնոյ:

Արդ՝ յայտ է, թէ արհաւիրք գիշե.
 ըային՝ և խաւարային՝ որ անկեալն է
 յեր

Մէջ. Երգոց և
յերկնից, կոչի:

9. Գահահարոյն արարեալ էր արեւոյ սողովն
Գայտից լիթանանո: 10. Չսեանն նք ար
արծառի, և շնոն նք ոտի և շէշուանն նք
ծերանի. և շէջ նք անանկապ արարծառ
նք ՚ի Գայտեաց երոսուղէն:

Ասացեալ էմ բազում անգամ, թի
սողովնոն զքս նշանակէ. զի ՚ի զաւա
կէ դաւթի, և թագաւոր արդարա
դատ և խաղաղարար, և տաճարաշէն:
Սակայն բանք որ ՚ի սա, սակաւ. իսկ
՚ի քս յոլով. զի արմատ դաւթի. և
թագաւոր երկնի՝ և երկրի. և արդա
րարատ առաւել, և ուղորմած, և ամ
երկրի խաղաղութե առ իթ, բառնա
լով զկուսպաշտութիւն յաշխարհէ,
և զխոովութի երկնայնոցն ընդ երկ
րայինս. որով և ընդ ամ երկիր տաճար
այ՝ ՚ի ձեռն քսի կազմեցաւ, փոխեալ
զօրինակն ՚ի ճշմարտութիս, թագաւո
րաւն, և տաճարօքն, որ են եկեղե
ցիք:

Գահահարոյն արարեալ էր արեւոյ սողովն
յանխապ Գայտից:

Փայտ լիբանանու՝ հեթանոսք են ։
 Ե՛ւ վկայեքեզ դա՛ւիթ , թէ Մ^տհրեայե
 շմայրն լիբանանու ։ Ե՛ւ դարձեալ՝ ման
 րեայե որթուն օրինակա՛ւ , զոր մով
 սէսն մանրեայ . որ է սատանայ , և նր
 կամարարքն . և ՚ի կռապաշտութենէ
 առեալ զմեզ՝ արար իւր գահոյս .
 զի սք է ար , և ՚ի սքս հանգուցեալ .
 և եսայեա՛ւ ասէ . Ես յո հանգեայ , և
 սաղարեայ , եւե ոչ ՚ի հելո , և ՚ի խոնարհո ,
 և որ սոչան ՚ի Եմնից իմոց ։ Նա և առա
 քեալ ասէ , թէ ՚ի սոն Տեծ ոչ իմոյն
 մոխր ոռչեղէն , ևարծախեղէն , այլ և իւ
 յեղէն , և գայտեղէն . ՚ի վերայ բերէ ,
 Եւե ոտ սրճեայե շահն իւր յայտոտեայ սո
 րի եղցի մոխր սպարուան . և որ զկնի
 գայ ։ Եցոյց , թէ չէ մարդ որպէս
 զայլ տունկ , և զբոյսս որ ՚ի սը
 նունդ , այլ ՚ի կամս է լինել . թէ
 պէտ ոսկի լինի , թէ պէտ արծաթ ,
 թէ պէտ խնձոր . թէ պէտ դառնաբեր
 թէ պէտ քաղցրաբեր , թէ պէտ փշա
 բեր ։ Ույ և մեր առաքեալն և լուսա
 ըո

Ըորիչն, յաճախ բանիւ ասէ զայս
 Արդ՝ ՚ի փայտից լիբանանու՝ ոմանք
 արծաթ, ոմանք ծիրանիք, և լինին փո
 խելով զ չարն ՚ի բարի : Բայց պատշա
 ՚տէ զ գահաւորակն՝ ՚ի բովանդակն
 յեկեղեցի առնուլ . և որ ՚ի նմա ա
 ռաքեալք, և մարգարէք, և վարդա
 պետք, և կուսանք, և պէսպ առաքի
 նութբք զարդարեալք սբք : Չոր և
 բայայայտէ առաքեալն, թէ Չորս էր
 ան յեկեղեցոց, այս էն, նոր՝ շառաւիղ
 երեւոյ՝ շարեւրէն . երեւոյ՝ շարեւրէն
 և որ զկնի շարէ ընդ իրեարս : Եւ ոչ
 մի մի համարէ . զի բուն պատուակնքն
 գահաւորակին այս են երեք կարգ
 այսինքն եկեղեցոյ շինութի :

II. Սէր ՚ի զոստերայ էնի : Եւէ, և հայե
 ցարոս զոստերէ երոստաշէն յարտայ սոչուճնն ՚ի
 արտն, որով արտնէայ շնա հայր իւր յաւուր
 քեայրանէ իւրոյ, և յաւուր ուրախուելէ իւրոյ :
 Սէր ՚ի զոստերայ երոստաշէն : Ուրախա
 կիցս, և սիրակիցս, և գոհացողակիցս
 իւր կոչէ զ գոստերս ենի, զ հրեշ
 տակս

տակս. և որոյ աղագան շիոխեցան
 լիբանան անտառայեալն մեղօք, և
 եղև գահանորակ քսի պէսպէս առա
 քինու թքք զարդարեալ պսականն
 փշեայ, զոր ՚ի գլուխ իւր եդ արքայ
 սողովմոն, քքս, և օրհնեաց զերկիր,
 զանէ՛ծան ՚ի գլուխ իւր բառնալով, որ
 ասացն, թէ Փռչ, և փփփփփ Թռոյի տեղ
 նա և սք լուսանորիչն մեկնէ այս
 պէս. թէպէտ և նիւսային գրիգոր՝
 այլազգ: Այլ զսա որ գեր ՚ի վերոյ է
 քան զնա, և զբիւրս առնումք վկայ:
 Այլ որ ասէ, թէ էլէ, հայեցարոտ գլու
 փերէ էէ՛, այսու վերինն երուսաղէմի
 դատերք լին, ՚ի տես կոչելով զնս
 առ ՚ի տեսանել զտրն իւրեանց՝ զայն
 պիտի ունելով զպսակ, որ վասն եկե
 ղեցւոյ յանձն էառ զզարմանալիսն
 մեծ: Դարձեալ, և զներքին եհմի
 շղատերան ասէ, յորս ինքն տերն դար
 ձան, և ասաց, թէ Դոպերէ երաւոյէ՛ն,

Տ՛ լայտ ՚ի զերայ է՛:

Արուպոսայէայ շնո Տայր եւր:

Մայր՝

Մայր՝ զսիրովն ասէ. զի սիրովն թարգ-
մանի մայր. և որք զտէրն պատկէցին
ի նմա բնակեալ էին: Վասն այնր
մօրէն ասէ զպատկիւն:

Յանոր զեռայութե իւրոյ, և յանոր ուր-
խութե իւրոյ:

Արդ՝ մի զարմանար դու, թէ ուրա-
խութե և փեսայութե օր կոչէ զչա-
չարանայն օր. վն զի ինքն իսկ տէրն
փառս կոչեաց իւր զօրն զայն և ը-
ժամն, ասելով՝ թէ Եհոս ժամ,
գառաւորեացի որդի մարտոյ:

Ձի զմերն՝ իւր ասէ. վասն որոյ և
զայնպիսի պատկ յանձն էառ. և մեք
այն օրն իսկ փեսայացաք, և ուրախա-
ցաք, որ ՚ի տրտմութե էաք հինո-
հազար ամ վասն դրախտին կորստեան,
և անկեալ էաք ՚ի փառայն՝ զոր ու-
նէաք լուսեղէն զգետտաւն, յորմէ
մերկայեալ անարգեցաք:

Ի. Փետոյն տսեօ մհաւանիէ եւ Տէրչաւոր ԻՏ,
 գեղեցիկ ԻՏ, աչք տո ուղաւնիտ:

Այսինքն թէ այդ գեղեցկուհիդ քո
 այժմ՝ եղև իմ այլազգ պսակելովս.
 որով և դու գեղեցկացար իսկ, յիս
 առնելով զտգեղու թիւն մեղացն քոց՝
 իմ փշեայ պսակելովս: Ահա այս գե-
 ղեցկութի զաւազանին մաքրութիւն
 յայտ ածէ, որ ՚ի ձեռն հոգւոյն սբյ
 նոր ծննդեանն եղև: Կրկնելովն՝ յայտ
 արար, թէ առաւել գեղեցիկ կեր-
 պարան ունին որ ՚ի նոր ստեղծումն
 ստեղծանին, և պահեն անարատ. և
 յաւէտ քան զառաջինն՝ զոր ադամ
 ունէր յիւրում փառան: Ոպ ասէ իսկ
 երանելին գրիգոր անձաբան: Ստեղ-
 ծումն անձային և քան զառաջինն ևս
 բարձրագոյն, զի այն ստեղծումն թէ
 պէտ և լուսաւորութի, և անպաւն,
 և անտրտղմա ունէր կեանս հանդերձ
 անմահութե, սակայն միջասահման էր
 փորձն. եթէ պահեսցէ, ապա անմահ

Տնալ : Բայց այժմ՝ որդի այ լինել
 և այսց ամի պարգևաց Տասանել
 զոր անձայինն սողովմոն սխրացեալ
 և սքանչացեալ, ՚ի ձև Տանեալ որ
 ինչ ըստ երկրէքս տենչալի թուին
 այսու երևեցուցանել կամի զանձառ
 շնորհացն մեր ձիր : Բայց և ոչ ՚ի ծայր
 գիտութե Տանդուրժեաց Տասանել
 թէպէտ և ջանայ օրինակաւ յայտնա
 բանել : Բայց արդ՝ ասա, թէ կայ ինչ
 ըստ երևելեացս գեղեցկութեն այ
 նորիկ օրինակ, յոր դարձել գոյացաք
 ո՛վ փեսայդ մեր քս : Այլ ինձ այս
 պէս թուի, որպէս տղայոց՝ կաթն
 կամիս ջամբել և ոչ Տաստատուն կե
 ղակուր. զի դեռ մարմնաւոր եմք
 յայսմ կեանս գոլով, և ոչ կարեմք
 զՏոգևորան իմանալ :

Այժմ որ ոչուննի՜ էաց ՚ի կտուրէնէնէնէն տուճէ :
 Ահա վկայեց բանիս, թէ մաքուր ես
 և միամիտ իբրև զաղանի, այլ որ
 չափ ետդ՝ լուրթք փակեալ է, ոչ
 կարելով յայտնել. վս զի ոչ կարես
 լնել

լսել զի աման խեցեղէն են, ականջքդ
 և ոչ բաւանդակին անճառեւեացն
 լառ լինել :

Ապրտ +ո ե՛րև շէրմամիւս այժեաց որ երևեցան
 ՚ի գաւառացիք :

Այսինքն զի եբրև մեռեալ է մազ,
 անկենդան, անցանկութի, անհպարտ,
 օտարացեալ յաշխարհէ, և մեռեալ
 զի վարան անըզգայական է. որպէս
 աչքն տեսանօղ է և անխոտորնակ ՚ի
 չարն, և միամտութի ՚ի բարին, նոյն-
 պէս և որպէս զՏերան կամ զմազն ար-
 տաքոյ ամ ախտից ես :

2. Աստուծոյ +ո ե՛րև շէրմամիւս իւրեւոյ,
 որ ելանեն ՚ի լուսեաց :

Ասան զի մաքուր, և ախորժակ է
 լուսացեալն և թեթևացեալն ՚ի բե-
 ռանց ասունոյն :

Անհետեան երևո՜րբի էն, և անորբի ոչ գոյ :
 Այսինքն թէ Եւրամ էն որբի +ոնիւրիւր
 ասանէլ +ան շարմաթոյն. և ոչ եթէ քեզ
 միայն վարդապետեն որոճողութի աստա-
 մունքդ զմաքրութի, այլ և զայլ
 ճնա

Տնանին մանր խրատելով վարդապետ
կան բանին , և որոճողաբար ուսույթ
ներով մանր մեկնութիւն գրոյ :

3. ԻՅԵՆ ՂԼԵ ԿԵՐԻԵ ԷՆ ՉԵՆԱՆԻ ԿՆ ԼԵՆՈՒ
ԿՆ ԳԵՂԵՅԻՆ :

Նախ՝ կարմրութիւն գովելի այն է ,
որք արեամբ ներկանին շրթունքն
Ապա այն , զի աւետարանական բանին
խօսին , և ամ հոգևոր խօսիւք
Բայց զլարն չէ՛ արժան թողուլ , զի
բազում ինչ այն է , որ լարինս թա-
կարդի : Արդ՝ ասէ , թէ որ ՚ի կարմրա-
յեալ շրթանց խօսք ելանէ , լար է ,
և կարթէ զմարդիկ , և առ ամ ձգէ
՚ի բարևոք քարշումն :

ԻՅԵՆ ՂԼԵ ԿԵՐԻԵ ԷՆ ՉԵՆԱՆԻ ԿՆ ԼԵՆՈՒ
ԿՆ ԳՆԱՅԻՆ :

Երկու բնութիւնք են նուան , զի եր-
ևելիքն դաժանք են , և աներևոյթքն
ախորժականք , և բազում առողջու-
թե՛ առ ի թք : Արդ՝ հարսնն քսի , ք
եկեղեցի՝ ՚ի վերոյ սքօղեալ է զերես
առաքինական վարուք , և խոշորած
գնայք

գնացք, և տաժանելիք. այսք արտա-
քոյ՝ նրուան կերպիւն: Իսկ որ ՚ի ներքս
ի նա ամբարեալ է, յոյսն է և սէրն
և հաւատն որ առ ան: Որով յուսով
այնմ ամենայնի համբերէ. զի որպէս
նուան ՚ի ներքս համբարեալքն կարի
յոյժ ցանկալի է ՚ի կերակուր, նոյնպէս
և վարք առաքինութեց քրտնալիր է,
և մեծ աշխատութք առ լցեալ. իսկ
պտուղ նորին ամ փառօք է և փա-
ռաւորեալ. յաղագս որոյ մարգարէն
ասէ:

Առնայն Գառ + Գոսպէր Ընդամարի ՚ի ներքոյ:
Բայ ՚ի Լոռ-Եեհեղ + Կոմէ:

Թէ որչափ ես գեղեցիկ, ընդ լոռ
թք է. և ոչ յայտնի առ այժմ, որչափ
ի տկարութե մարմնիդ պատեալ ես:
Ըստ այնմ, Չոր ան ոչ եպէս, և ոսկն
ոչ լոճան: ԻՅԵՆ շաշարայն գաւառի պարտեց
Կո, որ շինեալն է ՚ի Բաղայիտզն:

Իսկ իթ աշտարակ է շինեալ նշա-
նաւոր. և այնմ նմանեցուցանէ վայել
չականութե զպարանոց հարսինն:

Հաշար զտհանտ իտիւեալ իտն շնմանէ, և ան
նեօտ աստուածաշինոց:

Հազարն՝ զբազմաւորակինն ցուցանէ
լատ այնմ, թէ իստ ան Երուսաղիմի
էն, և հաշար ուղղիչ: Չոր և անաբեալ
վահան զհաւատան կոչէ, ասելով
թէ ստեղծ շինանն հաւատոց: Որ կախեալ
կայ զպարանոցան. որով և գեղեց
կացեալ աշտարակին դաւթի նմանէ:

5. Երկու ստիւնտ ան երկու շուշանս
երկուստի, որ արածին ՚ի շուշանս:

Երկու ստիւնս ասէ, վասն զի երկու
բնութիւնք են ՚ի մարդումն, մարմին
և հոգի. և երկուս ունելով աչս մար
մինն. զհոգին և զմիտս, և ընտրողա
կանութք արածին, զի զփուշան թող
լով շուշանօք բուծանին. քի հոգև
որ կերակրովք:

6. Մինչև փունն արծաւոտոցի, և շարժեացին
աստուծոց:

Տիւ և լոյս ովէ, եթէ ոչ հոգին
սք, և նոյն ինքն քն. որ զստուերն
հարածի ՚իմտաց. լատ այնմ, թէ
ի

Ի + էն է քէ, աչէիւր չէնայ : և լուսող
 էրէնայ +ոյ քէստեմէ ւ լայոս : Որով և
 նորիմք լուսաւորին միտք, և սիրտք,
 որ ՚ի մէջ ստեանցն է . յորոյ և
 կաթնն ՚ի ձեռն հոգևորական կենդա
 նութեն ժողովեալ մածանի՝ տալ
 և այլոյ զկերակուր : Արդ՝ համարօտ
 զայս և առաքեալ մեկնէ, թէ անձն՝
 բովանդակ եկեղէցի . և որ ՚ինմա բա
 ժանեալ շնորհքն զգայարանքն ուր
 անդամ ՚ի մարմնի . զոր սա մի մի թո
 ՛ւեաց . ակն, և շուրթն, և ատամն, և
 այտ, և պարանոց, և որովայն կոչելով :
 Ակն՝ զմարգարէսն է իմանալ . որ
 կանխատեսք եղեն այսմ շնորհաց . ուր
 և սոյն ինքն սողովմոն, և որ ըստնը
 մայն : Պարանոց, յորոյ վերայ գլուխն
 կայանայ կառուցեալ, և ամենայն կեն
 դանն ՚ի վեր և ՚ի վայր, յարեցեալ հան
 դերձ ամ զգայութք, որ դաւթի
 աշտարակի նմանեցաւ, որ շինեաց ՚ի
 թալպիտովթ . յաղագս դատաւորութեն
 պատերազմողաց . որ է պօղոս մեծն,

և որք իբրև զնայն. յորոց վերայ
 քն կայ, ուստի ամ կենդանութի
 քաշխիյե կեղեցի: Եւ որովայն ուն
 լուսաւորիչն մեր. և յոհան, և որք իբ
 րև զնայն: Որոց վկայե տրն, թէ 4
 յորովայնե հորո Եշեայե ջրոց ինչոս
 քն հոգւոյն շնորհքն: Նոյնպէս և
 ատամն շրթամբքն կարմրայե լովք
 և յորովայնէն ի վեր բերեալ, որո՞՞՞
 լից մանրէ զբանս գրոց՝ զանյայտն
 յայտ ածելով, և ի գիտութի տալով
 մարդկան, և լուսաւորելով զայլ և
 նուաաստ անդամսն ի մարմնի յեկեղե
 ցւոջ, որով բովանդակին մարդն, և
 հարմս քնի լինի:

Գնացի աստիճանն ի Լուսն շատոյ, և ի
 Ելուրն ինչոցի:

Չայս երանե լին յոհան յիշատակէ, թէ
 նման է այս բան այնմ, որ մարդարէն
 ասէ, թէ Հնչան հաւի Ռայն, և ի հեւանոսայ
 ոչ ոք եր լնչիս, այնմ բանի, թէ Գնացի
 աստիճանն ի Լուսն շատոյ, և ի Ելուրն ինչոց
 ի: Արդ՝ Լուսն զմուսոյ՝ զմահն,

որ վասն մեր՝ միայն պատերազմեալ մե
 նամարտիկ՝ կրեաց: Եւ բլուրն կնդրը
 կի, զի ամ միացելով կոխեց զհնձանն
 ՚ի խաչին:

7. ԱՆԷԼԻՆ ԳԵՂԵՅԻՆ Է՝ ՏԵՐՅԱՆՈՐ ԻՏ, ԼԱՐՄԱՍ
 ԻՆԿՆՆ ԳՈՅ Ի ԴԵՂ:

Այսինքն, իմ խաչելու թիւն և մահո
 շամբն եղեր այնպիսի անարատ և գե
 ղեցիկ. և արեամբ գառինս, որ և
 բարձի զմեղս աշխարհի: Նա և որ
 մերձեցան ՚ինս, և նորա մեռելու թիւն
 կցորդին, առնուն և զանուշահոտու
 թիւն՝ կնդրկին օրինակաւ:

8. ԵՆ ԿԱՐՈՆ Ի ՄԵՄԻՆԻՆԷ, ԷՆ Ի ՄԵՄԻՆԻՆԷ,
 ԷՆԵՍԵՆ, Լ ԱՆՅԵՆ Ի ՆԻՆՇԵՄԻ ԿԱՄԱՍՈՅ, Ի
 ԳԼԻՆՅ ՍՈՒՆԻՐՈՅ, Լ ԿԵՐՏԻՆԻ, Ի ՏՐԵՆՅ ՍՈՒՆ
 ՏՈՅ, Լ Ի ԼԵՐԱՆՅ ԸՆՅՈՍՅ:

Այսինքն յանտառացեալ մեղօք լեռ
 նէ եկեալ ՚ի հաւատալն յիսկզբանցն
 ճնեալ ՚ի յորդանանէ աւազանին. զի
 յորդանան ՚ի մէջ երկուց այսպ լերանց
 ելեալ և բրդխեալ, որով լուացաւ
 իսկ հարսն, և գեղեցկացաւ, նա՛ որ

գազանաբնակն էր ընդ առիւծս, և
 ընդ ինձս, որ զօրացեալ և բռնացեալ
 էին, և ույ զառիւծ խայտաբղետ
 կռապաշտուք. որպէս ինձ թուի :

9. Սեպտուպտե շէշ տյե թե հարան, որպ
 տյե շէշ թոզ, աշամե տոզ, և թոզ տաս

Տոնեհաւ պարանոցի տ :

Չայս բարեկամք փեսային ասեն, որք
 հրեշտակք, ցեկեղեցի, որ է հարան :
 Սեպտուպտե, թէ ոգի ետուր մեզ՝ և
 սիրտ տեսանել զոր ոչն գիտեաք. ք
 զնախախնամակալ սէրն, զոր եցոյց
 առ մարդիկ, զծնունդ աւագնին, զոր
 դէգրութին, և զարքայութին ևս զոր
 մահու խաչին արար : Արոյ մեռելու
 թէն հաղորդակից եղեր զմասան և
 անուշահոտութե կնդրկին փառակից
 ես լինելոյ : Արդ՝ ՚ի ձեռն քոյ ծա
 նեայ զնա և զզօրութի նորա՝ և զսէր
 նորա որ առ մարդիկ : Արով և ասեն
 հրեշտակք ցքոյն որ է եկեղեցի.
 թէ պակաս ակամբդ որ ասի մի, անցու
 ցեր զմեզ քո միակնութեդ, որ առա

լեւեալ եմք քան զքեզ բարձրակնու-
 թք, և պարանոցիւ: Արդ՝ մեք երկո
 քումքք բնութքք, քի տեսանողութքք
 և պարնոցիւք Տղօրք. սակայն ՚ի ձեռն
 քոյ տեսանեմք և լսեմք ՚ի քէն, ու
 սեալք զայսպիսի անձառ խորհուրդ,
 և փրկութիւն: Այս է. յաղագս որոյ
 ասէ առաքեալ, թէ Յոյսիեոցի որդ
 իշխանութեց և պետութեց որ յերէնէն էն ՚ի
 շեռն էլէշէցոյ Եռշտայտիէ ԻՏոպոսութիւնն,
 լսելով եկեղեցոյ քոյը կոչելով
 զանախտ ազգակցութիւն նշանակելով
 մեր բնութես՝ Տրեշտակայ: Եւ
 քառամանեակ պարանոցի՝ որ լի լծովն
 Քի ախորժակ կամօք մտեալ եղաք:
 Արդ՝ ասայ, թէ կոչելով փեսային
 եկիր ՚ի լիբանանէ և զայսպիսի զգեցար
 շորհս. բայց մի՛ զայդ գալդ միայն
 բաւական համարեցիս բայց այլ և
 այլ ևս եկ. և հանապազ ևս իսկ ՚ի
 գնայս կայցես. քի ՚ի վարս առաքինու-
 թե. լի մարգարէին, որ ասէ թէ ԳԼ
 նոսրէ նո ՚ի շօրութե՝ ՚ի շօրութե: Որում և

գրիգոր անձաբան վկայէ թէ մշտն
 շարժ պարտէ լինել յառաքինութի
 և դիւրաշարժ. յաղագս այնորիկ յ
 առաջ ասացեալ է ՚ի լէթմանէ յետոյ
 դարձեալ կրկնէ :

10. Չի գեղեցկացան ասիւնք տո տոյր
 հարոն, շի գեղեցկացան ասիւնք տո ՚ի գիւնոյ
 և հոգո հանգեցնէ տոյ տան շաճեան խոտանի
 Ստինքսովոր են կերակուր տալ որք
 յերկիր ծննդեամբ գան մարդիկ :

Չնոյն օրինակ ստեամբքն զսրտից մաք
 ըութի զսրբոցն՝ որ յեկեղեցւոջ բու
 սան, գուշակէ. զի սիրտն առ ստեանցն
 է : Բայց զի կանխագոյն զկաթնն ասաց
 տալ ստեանց. արդ՝ զիարդ այժմ ՚ի
 գինի փոխեաց և ստաց թէ գեղեցկա
 ցան ՚ի գինւոյ : Արդ՝ այսպէս իմանալ
 է զպօղոսի առաքելոյ բան թէ որ հաւն
 իւրն է ասիւնք է Եմանն արդարութի : Եւ
 կամ թէ զմիւսն է ասել, թէ Երեւ
 ասաց ՚ի ասիւնք շաճեցի յեղ և ոչ հաստ
 ասան իւրանուր : Այսու նշանակէ զեկե
 ղեցւոյ տղայութիւն յիսկզբան՝ կա
 թամբն

Թամբն որ ՚ի ստեանցն դիեցել և արդ
 զկատարելութիւն գինով զի կատարել
 լոցն է հաստատուն կերակուր և բմսկե
 լի: Եւ ոչ գինին ուրախալիցս առ
 նէ զմայլեալն կերակրով: Նոյնպէս
 բանք սբջ հոգւոյն ՚ի սրտից սրբոց
 բղխեալք, քի ՚ի ստեանցն զուարճացու
 ցանեն զլաօղան, և զանճառն տան կեն
 դանութի, և ուրախութի: Ըստ նմին
 օրինակի և զհոտ հանդերձիցն է խնա
 նալ որ եբրե զխունկս բուրի: Չի
 որք զանուշահոտ առաքինութեց՝ և
 զբարի վաստակոց բուռն հարկանեն,
 ոչ միայն ինքեանց լինին փրկուէ պատ
 ճառք, այլ և զմերձեցեալն առ
 նոսա՝ և զտեսողան օգտեցուցանեն,
 ոչ միայն ՚ի կենդանուէ, այլ առաւել
 ևս յետ մահո՛ւանն, թէ և բազում
 ժամանակք ընդ մէջ անցանեն:

II. Մէջը իմեցուցանեն շքեանք տո՛
 ւոյր ԻՏ հարսն, Նէջ և իմեն ՚ի ներոյ
 լէշուէ քոսճ. և հոգս հանդերձից քոյ ե՛րեւ
 շհոգս ինդրելի:

Այս արդ չունի բազում պէտք մեկ
 նուէ : Մեղը՝ զքաղցր և զախորժակ
 վարդապետութիս կոչէ. որ ՚ի մերձա
 ճորայ՝ և ՚ի հարսնայելոյ քի ջամբին
 ՚ի մարդիկ և քաղցրաման ՚ի սիրտ լս
 ղայ. Ը դաւթի, թէ Բաշք էն ՚ի տե
 իս Բան⁺ ⁺ ⁺ շէշ : Թողում ասելոյ
 մարգարէին քաղցրայաւ յուտելն՝ որ
 յառաջ քան զուտելն դառն է ՚ի
 բերանն և քաղցր ՚ի կլանելն : Ասան զ
 դառն է ՚ի սկսմանն առաքինութիս
 և յետոյ քաղցր :

Մէջ, և չունի ՚ի ներքոյ լեղանի ⁺ ⁺ ⁺
 Տղայոյն՝ կաթն. և կատարելոյն՝ մեղը :
 Տառաջ քան զամենայն լեզուս՝ այս
 անոյշ կերակրոյ տոճօղ՝ է իմանալ
 զերանելին յոհան վարդապետն տիե.
 զերայ. նոյնպէս և զանձաբան և որք
 իբրև զնոսայն անուշակ կերակրողք :
 Դարձեալ կրկնէ՝ ասելով և հոգ
 հոնդերէն ⁺ ⁺ ⁺ շհոգ ինդերէն : Այս
 է պատարագ անուշահոտ, յոր հոտո
 տի անձ ՚ի հոտ անուշից, ոյք զկամս,
 և

և զխորհուրդս, և զմարմինս ինքեանց՝
մատուցանեն այ ողջակէզս:

12. Պարտել շահեալ տոյր էմ հարան, պարտել
ժաշեալ, և աշէտ-ը չնեալ:

Տես, թէ պէտ և պարտեզ է, այլ
փակելոյ պէտս ունի. և թէ պէտ և
և աղբիւր է, այլ կնքելոյ, ո՛չ լինել
կերակուր և ըմպելի օտար խաշանց.
և ոչ արկանել զմարդարիտ առաջի
խոզայ, և ո՛չ տալ օտար լսելեայ:

13. Աստուածընդո տոյր խոստանալէն, հան
տէրչ պարտել ծոռոց. ծոռի հանդէրչ նաւ-
գրտել:

14. Նարդոս՝ և տրտամ, էղէգնիւտանի, և չիմ
մն հանդէրչ մմ Գոյսիտ լիւննառա 9 զՏոտոս
և հալունէ հանդէրչ ոտոջի մէնայի էլլոլէ:
Եթէ բան առ բան զսա մեկնեմ, լսող
քրդ ձանձրանայք. բայց զի զդուռն
իմաստիցն բացեալ եմ, զոր այլ վար
դապետք մանր կտտեն, ես համառօ-
տեմ. և ՚ի բան առաքելոյն մէարտե-
ցից, որ ասէ, թէ Պարտել հոգոյն ոյս է.
սէր, էնդոսնի, խաշաշաւնի: Եւ յայլում
տե

տեղւոյ, թէ Չգու՛ն, չըշրճու՛ն :
 Ըստի, յոյս, սէր. Հեղու՛ն, խոնարհու՛ն :
 Գուշրո՛ն, Էշեայրտերո՛ն, անդառնալու՛ն :
 անընչատերո՛ն, պարզօրո՛ն, և անշին ող-
 օրո՛ն, և որ ոոցին նման :

Կէսք դաժանք ՚ի գործե լեացն, ու
 զմուռան, կէսքն անուշահոտ, իբր
 զիւղն. կէսքն ցանկատեսակք՝ որպէս
 ծաղիկք : Այսոքիւք այ պարտեղ
 լինի հարան : Իւղ անուշահոտ բազմ
 փեայ, որ ՚ի խորանին յայն մոլսխտեան
 ծխեր, որ էր իսկ օրինակ բիւրապա-
 տիկ առաքինութեց որ ՚ի սբս, յոր
 առաւել ցանկութք. հոտոտի ան-
 քան որ յայնժամ ՚ի խունկան, և ՚ի պա-
 տարապա երեկորին, և առաւ՛օտին
 Ե՛ւ զի նունենին յառաջ մինչ չե նը-
 ուամբն հասել, չվայելեցուանե ըզ
 կերօղն, փշովք պատեալէ. նոյնպէս
 և որ այ պարտեղ և դրախտ լինի յայն
 ՚ի կեանքս, յառաջ նեղութք պարտե
 կեալ. քաղցիւ՛, և ծարաւ՛ով, և տրք
 նութք, և աշխատութք, և որ այլ կիւք

առաքինուէ. որով և ինքն զինքն նե
 ղէ. և որ գայ ՚ի վր իորձուէք ահամայ՝
 թէ յընկերաց, և թէ ՚ի սատանայէ,
 զայս ամ վասն այ սիրոյն կամաւոր ա-
 ըարեալ Տամբերէ. ապա լինի պտուղ
 ախորժեւի այ ուր զնուռն՝ որ ՚ի մէջ
 փշոց էր մինչքէ էր հասեալ: Արդ՝
 այնպէս արժան է որ քսի հարսնանայ,
 և նորա պարտեզ լինի, ՚ի մէջ փշոց
 յառաջագոյն կեալ. քի ՚ի մէջ առա-
 քինուէց. և ապա լինի կերակուր փե-
 սային քսի: Նա և ծաղիկ և ս լինի, ուր
 նարդոսն, և բրբուռ. որ մինն ջերմ
 է, և միւսն անուշահոտ. այնպէս
 պարտէ ջերմինն սիրովն քսի վառել
 և բորբոքել զհոտ առաքինուէ, և
 ամ բարեգործութի: Ասեն զբրբմէն
 թէ միջասահման է, ոչ կարի հով, և
 ոչ կրի ջերմ, այլ ՚ի չափու ունի զիւր
 շօրութին. Այսու օրինակաւ ուսու-
 ցանէ, թէ և առաքինութի պիտոյ է
 պտղաբերել պարտիզին այ, այլ յան-
 չափէն փախչել պարտէ, և ընդ մէջն
 զնալ

գնալ, զի մի անչափութքն գլխայի
 Նոյնպէս և 'ի հաւատան՝ զգրեալն
 ընդունել հաստատուն հաւատով, և
 առաւել քան զգրեալն ոչ իմանալ
 և ոչ զանքննելիսն քննել. այլ զամ
 զանկարելի իրս և զանլինելի, և զան
 հաւատալի՝ այ զօրուէն հաւատալ
 որ կարօղն է յամի: Նոյնպէս և եթէ
 ոք 'ի սուգ լինի մեղաց գործելաց,
 ոչ առաւել քան զչափն սգալ, զի
 մի 'ի յուսահատուի անկցի, և ասի
 ցէ, թէ ոչ գոյ փրկուի, և յաղագս
 այնր կամ ոչ դառնայցէ 'ի մեղաց, և
 կամ զյուզային կրեացէ կիրս, որ խեղ
 դեցաւն՝ թէ ոչ գոյ ապաշխարութի.
 որ էր անչափ սգալ: Եւ զի մի մի
 թուեմ, ամ գնացից և վարուց իրաց
 'ի չափու պարտէ կալ. ուր ուսուցանէ
 խորհուրդ քրքմոյն. և ոչ խոտորել,
 ոչ յաջ, և ոչ յահեակ: Եղէգն, և
 կինամոմոն 'ի նունենաց դրախտին 'ի
 հարսնէն պտղաբերեալ: Զեղէգն
 քան զամենայն խունկս անուշահոտ գի
 տեմք

տեմք, որ և 'ի խուսկա որ 'ի խորանին՝
 հրամայեցաւ խառնիլ առ 'ի ծխելիս
 այ: Եւ զկինամոմոնէ ասէն, թէ 'ի
 սաստիկ եռանդն կաթսայի մատչի,
 շիջուցանէ զ ջերմութիւն եռացման
 ջրոյն որ 'ի նմա: Նոյնպէս և եթէ 'ի
 յոյժ ջերմին բաղանիս մտանէ, առ
 ժամայն իսկ զովացուցանէ զտունն:
 Եւ այլ այնպիսի իրա, որ և անհաւա
 տալի թո՛ւի լսողաց. զի ասէն, թէ
 մարդ որ 'ի քուն լինի, և կինամոմոն
 առ նմա իցէ, և որ հարցանէ ոք բան
 ընդ ննջեցեալն, պատասխանի առնէ.
 Բայց միայն 'ի բերանոյն վր՝ դիցէ զկե
 նամոմոն. և 'ի քուն լինի, և արթուն
 է. և պատասխանիս բանիցն հարցողաց
 յօդաւ որս և պատշաճս առնէ: 'ի
 քուն թո՛ւի, և արթուն է: Արդ՝ այս
 պէս ուսուցանէ խուսկա այս, թէ
 մարդ որ այ տայ զինքն, մարդ թո՛ւի,
 բայց չէ՛ մարդ. զի թէ պոռնկութե
 խորհուրդք նեղեն զնա, եթէ բար
 կութե, և եթէ ագահութե, և որ
 ինչ

ինչ ախտ մարմնաւոր, նա ոչ ընդ
 նի. այլ հրեշտակացն հաւասար
 վարուք, որ արթունք են, և անքուն
 և անախտք, և անկարիք. և մարդ է
 և չէ՛ մարդ. զի՛ իքուն է մարդն աւ
 հրեշտակաց իմաստիւքն. նմանեցոյց
 զպտուղ հարսինն, որ ՚ի հողևոր պար
 տիզէն, և ՚ի դրախտէն:

Եւ զմատոռ, և հալուէ հանդերձ աստուծոյն
 իւղովէն:

Չմուռա՛ մեռելութի քսին շանակէ
 և թաղմանն. և հալուէ, և այլ առա
 ջին պատուական իւղքն՝ անթիւն
 միացելոյ ընդ մարմնոյն, որով զմա
 կրեաց: Արդ՝ եցոյց եթէ փայտ էր
 ՚ի լիբանանէ մարդ ՚ի մեղաց անտա
 ուէն, և եկել ՚ի լիբանանէ, և քի չար
 շարակից և մահակից եղեալ. և մե
 ուռցանելով զմեղս՝ եղև անուշահոտ
 հարսն քսի՛ միացեալ ընդ նմա մաք
 րութի վարուք. ուն ասէ առաքեալ,
 Թէ Որտ Բանգոս Տիբոյստ ՚ի Կ. յն, ՚ի հան
 անդր ն՛ք Տիբոյստ. Բարեալ է ընդ նին Տիբ

Գրեալ է իմ հոգիս զի որպէս յարեալ է ի հոգեւոր
 Կրթութեամբ հօր, նորմալէս Լեւոն ի նորագործէն ի
 նոր շրջանոսս : Չի որպէս արեւելից ելալ
 նմանութեամբ հոգեւոր, այլ յարեալ է նոր հարաբեր
 լիւնցիս : Նաև անութիւն անուշահո
 տի. որպէս ասաց անայինն սողովմոն :

15. Աշէիւր պարտիւնաց, շահու շոյ ինչոս
 նոր և հոսեցելոյ ի լիւթմանէ :
 Այսու առանձն զհարստինն զգե
 ղեցիւ ինքն զառաջինն : Չի յառաջ
 պարտեց կոչեաց զհարստն. և ապա
 սակաւ մի յառաջ երթեալ աղբիւր
 պարտիցաց, թէ ոչ դու միայն եղեր
 պարտեց, այլ և զայլ բազումս առ ո
 գեալ պարտեց և դրախտ այ առնես
 պտղաբերել զարդարուէ պտուղն :
 Եւ շահու ինքն ան կոչեցաւ. ոսկ
 ասաց մարգարէիւն. Չի Եղի նոր շահու
 շոյ ինչոսն : Եւ դարձեալ ցամա
 ղացին ասաց տրն. Թէ 4! քեզ զոր շոյս
 գեան այ, և ոչ է որ ասեց ցեւը Եւ որս
 Ինչ ըմպել զոր Ինչոսեկէ ի նմանէ, և ասոյ
 Կեղ շահու ինչոսն : Եւ դարձեալ,
 Թէ

Թէ Ու հաւատարմոյն յիս, Գեորգ յորովայնէ նո
 Էջիւտոյէն ջրոյ ի նկարանուրէ : Արդ՝ ույ
 ածուէն անուշահոտուէ հաղորդին
 որք նմա մահակից լինին, և նմա
 հարսնանան, նոյնպէս և ույ զնա ջրը-
 հոր ջրոյ կենդանւոյ լինին՝ որ նմա
 հարսնանան ույ զինքն. Թէպէտ ՚ի լի-
 բանանէ լինին եկեալ, քի ՚ի մեղայ
 անտառէն. զի անտառ է լիբանան :
 Չսոյն և զկնի մեկնէ աւետարանիչն
 յովհաննէս, Չայս ասեք զասն հոգւոյն,
 որ ընդունելոյ էին՝ որ հաւատարմոյն ՚ի նա :
 16. Չաւեր հիտտի, և էլ հարաւ :
 Այսինքն, զնա հիւսիւսի, և էլ հա-
 րաւ : Հիւսիւսի՝ սատնայ, և իւր գործ
 քնն կոչին. ույ ասէ սոյն իսկ սողով-
 մոն, Թէ Խիսպ հողճ է հիտտի. զի հե-
 ուի է յարեգական ջերմուէ. և վասն
 այնորիկ սառեալ է : Նոյնպէս և որք
 յարեգակնէն արդարութե հեռաբը-
 նակ են, սատանայակն խորհրդովք են
 լլկեալ. և սառեալ են մեղօք. ոչ լլք
 նուն ջերմութք արեգականն, քի բա-
 նիւք

Ինք գրոյ Երբոյ ոչ վարդապետին .
 որ զանգղջութե սառն հալէ . և զըզ
 ջումն տնկէ հողմով հոգւոյն սրբոյ ,
 որ է հարաւ , Արդ՝ հարաւոյն գալ
 հրամայէ ՚ի պարտեզն . այսինք շորհաց
 հոգւոյն սբյ . և հալածել զսատանա
 յական գործս . վս այնորիկ ասէ . զար
 թիր հիւսիսի , որ է գնա . և եկ հա
 րաւ , որ է հոգին սբ , և նորին ջերմ
 հողմ , որ հալածէ զձմեռն :

Հնչէս ՚ի պարտեզ իմ . և Երբեայցի՞ն իոնիչ
 իմ :

Այս՝ հոգւոյն սբյ առատ հնչումն
 է ՚ի պարտեզն քսի , որ հարսն անո
 ճանեցաւ , ուստի ծաղկեցան ազգի
 ազգի շորհք ՚ի մարդիկ : Ոպ ասէ
 առաքեալ . Ուե՛ճն ՚ի հոգւոյն փո
 շեալ է Եսն ի մասսփոսելեան . այլամ Եսն
 գիտութե ըստ նի՞ն հոգւոյ . Քստա՛ճն հո
 ճաստ . այլամ աշուշութի՛ շօրութեց .
 այլամ ընտրութի՛ հոգւոյ . այլամ մար
 գարեութի՛ : Եւ զի՞ մի մի թուեմ
 զբազում շորհս որ յեկեղեցւոջ ա

սացեալ է. ՚ի վերայ բերեալ սան,
 Չայո ամ յաջողէ թ և նոյն հոգին քե, և
 Բո՛մնէ Իւրապանչե-ը շնորհո՛ւ որպէս և իմ
 Արդ՝ այս է որ սան, Ընչէս ՚ի պար-
 փելս իմ, և Երեւոյն խոտնի՛ր իմ: Առ-
 ջին խուճկա՛ պօղոս, և զպետրոս,
 և զտամնեակա նոցին ընկերան, և
 մեր սուրբ լուսաւորիչն. և յո՛հան
 ոսկիբերան. և այլք անչափ իբրև
 զնոսայն :

Գ Լ Ե :

I. Հարոնն աշուէ, շէ իջե գեոայն իւր
 Իջե էջօրորելն իմ ՚ի պարսէլ իւր, և
 Կերեյե շոյսոուշու ծառայ իւրոց :

Տեսեալ Տարսիսն զիւր զայնքան ա-
 ռաքինուին ծաղկեալ որպէս ՚ի դրախ-
 տի՝ և ՚ի պարտիզի. զոր ուսաւ ՚ի
 փեսայէն, և ՚ի հրեշտակաց, աղաչե
 իջանել՝ և ուտել. որ նշանակէ զՏայ-
 ցելն այ ՚ի բարեգործմա: Նաև անկա-
 րօտ է ամ, այլ սակայն քաղցեալ
 և կարօտ է մերոյ փրկութե. ույ և
 ասայ

ասաց ինքն ցաշակերտան իւր, յորժամ
 ներդէին զնա ուտել Տայ, թէ ԻՏ ներս
 իւրոյն է, շէ արարես շէմսոյն յիւրեւ
 արտէսն շէ: Որ և էր մեր դարձն
 առ նա, և զնորայն պահել զպատո
 շիրան: Եւ ինքն իսկ ասաց, թէ
 Բարչեսայ՝ և ետուտ ինչ ուրեւ ծարուշեյի՝
 և արթուցեալ շէ: Ուտուցանէ բանս և
 ըզ խոնարհութիւն՝ ոչ առաքինա
 կան վարուքն ամբարտաւանել՝ և
 յանհոգս լինել, ի բարի գործան վրս
 տահանալով. և աղաչել բեկ սրտիւ,
 և խոնարհ հոգւով, ընդունել զպը
 տուղս արդարութե. ոչ ինքն իսկ
 հըրամայեաց աղաչել և ասել, Ենեացե
 արտայուսիւն թո: Յոր աղաչանս նայե
 ցեալ փեռային, որ ասէ մարգարէ
 իւն, թէ Մինչև չիւրդայեալ էցե
 թոյ, ես լուսոյց թել. և թիչ գեւ իօտեսցիս,
 ասացեց ինչ արտաբիչ հասեալ իմ:

Նոյնպէս փեռայն լուեալ աղաչա
 նաց հարսիմն ասէ, լուայ աղօ
 թից քոյ, և

Մօրի՛ն օշոքսէլոս ի՞մ +ոյր ի՞մ և հարսն
 ինչի շնորհոս ի՞մ հանգեւն ինչոյդ + Իբր
 շնոց ի՞մ Տղու ի՞մոյ :

Քոյր կրչէ, և ապա հարսն. զի որ
 զկամս ան առնէ ապա և հարսնանայ
 իսկ նմա : Եւ ինչի շնորհոս ի՞մ հանգեւն
 ինչոյդ : Այսինքն զի զմեռեւ լուծեանն
 պտուղ որ վն ձեր մեռայ, կթեցի յիմ
 պարտիզէդ և ՚ի հարսնէդ՝ առաքի.
 նութէ խնկովք բուրեալ. մեռեալ
 ըստ զմռայոյն օրինակի, և ամուշահոս
 ըստ անութէն սիրոյ ընդ մարմնոյս մի.
 այելոյ : Կերայ շնոց ի՞մ Տղու ի՞մոյ : Ու
 միայն կերակուր եղեր ինձ՝ կերակրե.
 լով առաքինութէ հայիւն, այլ և
 քաղցրաբար ինձ ուն զխորիսիս մեղու :
 Որպէս երանելի վարդապետքն՝ անա.
 բան, և յոհան. որք ուն ՚ի բերանոյ ան
 խօսին, և ասեն. կերակրեա զիս առա.
 քինութէ : Չոր և պետրօսի նոյն
 կերակրով հրամայեաց կերակրիւ
 ցուցակի կտանոյն, յորում էր ան
 շունչ կենդանի. քի անխտից զհեթա

նոսա կերակուր տալ այ որպէս զՏրե
 այս. և մի՛ խառնակ համարել: Աս
 թէ շէտի տ՛ հաւանքի տ՛հա: Չայս ինքն
 իսկ ասաց ցորդիան զերեդէայ. կա
 թէ շէտի շէտի տ՛հա, շէտ է՞ շէտի տ՛հա
 այսինքն զմահն զոր արբ. և ա
 թեամբն զգինին. և կաթն արբու
 ցաւ, այսինքն զմարդկան տղայութի,
 որ այնմ արբամբն՝ որ զբաժակ մա
 հու արբին, տղայացան անմեղութ. մայ
 զկաթնկեր: Չոր և ինքն տէրն ասաց.
 Եւե՛ ոչ գործչի և լինիլի՛ էրէ շէտի տ՛հա,
 ոչ կուէ՛ հարմել ցորդայութի տ՛հա: Թո
 ղում ասել, զոր տրն մեր արբ, և
 ետ առաքելոցն, և ասէ, այս է տ՛հա
 արեան. ասէ, և արբէ: Եւ՛ որ զկնի
 սորին բանն, Այդ իսկ է,

կեայտ Տեչանորտ տ՛հա. արբէ, և արբէցարտ
 էլ շէտէ տ՛հա

Չոր միւս անտարանիչն ասէ, Թէ
 ոչ կեղիլի շէտի տ՛հա որպէս շէտի տ՛հա, և արբէ
 զարեան նորտ, ոչ ունիչի կեանս ցանչիտէ
 Այդ՛ արբամբն որ ինքն արբ, և ասաց

առաքելոյն ետ, եցոյց թէ եկեղե-
 ցւոյ և հարսին զայս բաժակս ետ ըմ-
 պել, և իւր մահակից լինել. զի խո-
 հուրդն որ կատարեմք, մահու նորա
 յիշատակ է. և զահաւոր պատարագ
 դնելով ի վերայ սեղանոյ առաջի հօր,
 զնորա մահն որ վասն մեր եղև, ա-
 ռաջի հօր ունիմք և այնու փրկութի
 հայցեմք մեզ : Արդ՝ թէպէտ և երա-
 նելին յոհան, ասէ թէ ինքն վասն
 այնր արբ յիւրմէ արենէ, զի զնորա
 յորդորեսցէ յրմբել. զի մի ասիցեն,
 թէ արիւն զիարդ կարիցեմք ըմպել :
 Բայց բուն պատճառն այս է, թէ զիմ
 արբումնս զմահ և զանմեղուի, որ է
 գինի և կաթն, և ձեզ պիտոյ է ըմպել
 և ույ ես զձեզ կերակրեցի իմով ա-
 ըեամբս և ձեզ պարտ է զիս կերա-
 կրել տղայութե և մեռելութե, որ
 ըստ այսմ կենայս : Ույ առաքեալ
 ասէ թէ ո՛ր կա՛ն իմաստուն լինել յառ-
 արարէս յայսին, յիմար լիցի. զի եղև
 իմաստուն յայսմ աշխարհի : Եւ ըզ
 քս

քն կերակրիցէ իւր գինովն և կա-
 թամբն, զնորայն ստանալ վարս :
 Ոպ ասէ դարձեալ առաքեալ, թէ
 նմանոչ է շէրոստ ինչ, որչէն և են քնէ
 եւ այլուր, թէ քն ՚ի յէշէ, Եայց երե
 անպարտիտ իցէ : Եւ թէ որ ճշտեցայտ ՚ի
 քն, շտ շտ շտ շտ : Եւ գրեգոր աստու-
 ճածաբան ասէ թէ, Բերտարտոս գեպէ՛՛
 շիցեալն ըստ քն : Արդ՝ ասելով, թէ ար-
 բէք, և արբեցրուք, ՚ի վր բերէ, թէ
 2. Ես ննջէմ, և սերս իմ արևուն չայ :
 Այսինքն թէ չէ՛ արբեցութի այս
 արբումնս թէ քուն թմբրուն բերէ,
 ոպ գինին որ յորթոյ. այլ ոպ անուքն
 ՚ի գերեզմանին արթուն էի, և մար-
 մնոյն մեռելու թքն ՚ի քուն, նոյնպէս
 և որ զայս արբումնս ըմպեն, արթնա-
 նան տն անմահուք ընդ իս : Այս է,
 որ ասէ, թէ կեցե յաւերտան : Եւ թէ
 և մեռանի, կեցցէ : Թէ և զմարդկա
 յին ունելով բնութի, ննջեն. այլ
 արթուն են՝ զ շորհս հոգւոյն յին-
 քեանս բերելով : Արդ՝ եթէ ոչ եր
այս

այսպէս, զիարդ կարէին այս տկար
մարմնովս զայնպիսի կերտ չարչարանայ
կրել առաքեալքն, և մարտիրոսք
այնչափ նեղութք. նոյնպէս և ճգնազ
գեայ հարքն: Մանաւանդ մեր լու
սաւորիչն, որ տանն այր զեւթն օր
'ի գլխի վայր կախաղանին՝ 'ի բրածեծ
առնելն՝ զնորա սրտին արթնուին ոչ
կարացին թմրեցուցանել՝ այնպիսի դա
ռըն տանջանօքն. այլ զվիտան արթնու
թեամբ առ անձ ամբարձեալ, անհաս
աղօթիւքն լէ այ խօսէր յայնմ աւուր
սըն. և գութ աղերսանայ առաջի այ
արկանէր վասն աշխարհիս մերոյ փրկ
կութէ: Մի գաւազանի զարկումն
բաւական է քուն թմբրութէ մտայ
մերոյ հասուցանել. իսկ երանելին
յայնչափ անչափ չարչարանան անխո
տորնակ զվիտան, և անդրդուէ լի ըզ
լեզուն 'ի խնդրուծս առ անձ ունելով
զիարդ ոչ նմանէր արթուն սրտին
քի, և ննջմամբ մարմնոյն. զոր օրինակ
սա բնութեամբ կրից ննջման մահա

կից եղեալ քսի արթուն մըտօք: Այս
 է, որ ասէ, թէ. «բէտ և «բէեյարուտ»
 ելմբտ ի՛մ զի արբէլ զչարչարանս, ես
 ննչեցի ըստ մարմնոյ. և սիրտ իմ ար-
 թուն եկաց լն անդուն: Նոյն օրինակ
 ինչ էք նմանելոյ՝ արբմամբս այսու
 իմով զմահ:

Հարոն շքայ շէտային Բուէլ շքոսննէ
 Չայն ելթօրոշտայն իմոյ Բուէ շքոսննէ
 Աղէ տնս զայս, թէ որք զբաժակն՝
 և զգինին զայն ըմպեն յայս քնալից
 կեանս, ո՛րպիսի արթուն միտս ըս-
 տանան, լն խրատու անետարանական
 բանին, եթէ Եւչիին Գօփտ Յե ուշ-
 ղեմ ընդ ԴՂ, և ճրագոսնտ ըտայեմտ և
 ղոստ նճոնօշտ Տարշչուն՝ ոք ոննանիցին
 փեսոն Իբեանց, Ըե եր՞ ղոսանայցե ՚ի հար
 սանեայ. ղի յրեժմճ Գայցե և Բուիցե, զուշ
 զուշի Բոնայցեն նճո: Երանի է ծոսային
 ոյնի շք եկեմ փեն Գփանիցե արևոսն
 Այսմ նմանեալ սուրբք՝ որ Տարսը
 նայան փեսային քրիստոսի, ՚իպահու
 կալով և ըսելով զձայն եղբօրորդւոյն
 քսի

քսի, որ բախէ զդուռն՝ կոչելով
 մուտս արքայունն երկնից: Փեսայն
 որ է քս, ասէ՝ ի բաղխել զդուռնս
 Բայ տնց տյր Իճ, Ռեջմաւոր Իճ, աշուհի Իճ,
 Կաթարեալ Իճ. զսոն զի գլուխ Իճ Եւս Ես-
 զուլ, և զարտ Իճ Տանր անջընդդ գիշերոյ:
Արդ՝ Տամաւուտ այս է սորա մեկ-
 նութիւն. Բայ տնց տյր Իճ Ռեջմաւոր Իճ,
 աշուհի Իճ, Կաթարեալ Իճ: Այսու բա-
 նիւք զմկրտութբ լուսաւորուին գու-
 շակէ զՏարսինն, թէ ի ձեռն Տո-
 գւոյն ծննդենն, և արբամաբ խորհր-
 դական արեանն՝ քոյր և մերձաւոր իմ
 եղեր, և արդարայար Տոգւոյն, զա-
 ղաւնոյն առեալ բնուի, և կատարել
 եղեր. զի աստուծոյ որդի եղեր. և որ
 որդի այ արժանանայ լինել, ամիւ
 կատարեալ է. զի այլ զինչ բարձրա-
 գոյն փառք գոյ քան զայս յերկրի,
 կամ ի յերկինս: Բայց թէ ոչ պահեմք
 և գործեմք զչնորհան, և զփառան
 տուեալս, նախահօրն նմանեմք, որ
 առեալ զլուսաւորութիւն, և զան
 կա

կարօտ և զանցաւ և զանմահ կեանս,
 և զդրախտն, ոչ պահելովն և ոչ գործելովն՝ կորոյս դարձեալ: Նոյն և մեզ ուսուցանէ մի յանհոգս լինել կատարելուն շնորհին, այլ որպէս թէ ոչ առեալ, այնպէս զգուշանալ: Չի տալ զկատարելութիւն ի նմանէ է. և պահելն ի մէնջ լինի. զոր ասէ երանելի վարդապետն. Յաղագս այնորիկ ասէ, թէ բաց զդուռնդ ճանապարհին, որ տանի ի կեանսն. և մի կատարելութիւն՝ հանգստեան զքեզ և քնոյ՝ և դիւր կենաց դներ: Ոչ ասէ առաքեալ. Թե ոչ համարէ գիտելիչն, չլես գիտաց որչէտ արժան է գիտէ: Եւ դարձեալ ասէ, թէ Ոչ համարէ՛ շունչն էմ, բէ հասեալ էյէմ. Բայց թէ էնչ է, չէ զսո ՚ի յեպոյսն հասայեալ, և յաստիւստեանն ներգրեալ էմ. ուշ էյէալ ընկանս զհեթ իոյճանն քո ՚ի Բ 3 Է: Արդ՝ բաց ինձ զքո մուտդ. չէ գլուխս իմ Լցաւ յօշոյզ, և զարտ իմ հանրանչընդ գիշերոյ Է: Այս այնմ նըման

ման է, որ ՚ի միւսանգամ գալտեան
 զ վերան զոր էառ վասն մեր, ցուցա-
 նէ : Բայց անդ վս կշտամբելոյ զմեզ
 ցուցանէ, որ առ երախտաւորն ապե-
 լախտ գտանիմք. բայց աստ առ ՚ի
 յորդորելոյ զմեզ՝ զիւր քերտն որ
 վասն մահուն ահի կրեաց ՚ի գիշերին,
 յիշեցուցանէ Տարսիմն՝ որ յաւետա-
 րանին ասէ, թէ Քրիստոսն ոչ ան-
 ոչ ան հոռէին ՚ի նմանէ : Չայս ասէ,
 թէ իմ քրտամբս՝ ես զայդ անմեղուն
 աղաւնոյ և զ կատարելութի զգե-
 ցեալ, և քոյր իմ և Տարսն լեալ. որ
 քրտամբ իմով որ յայնմ գիշերի՝ զքեր-
 տն անիծիցն բարձի, և ես ընդ քոյ
 վշտացեալ Տամբերէի աշխատեալ
 քրտամբքն. արդ՝ պահեա զոր ա-
 ուերդ, քի զմիամտութի աղաւնոյ, և ըզ
 կատարելութիւնդ, և մի կորուսա-
 ներ դարձեալ. զի երկրորդ ան-
 գամ խաչ ևս ոչ է, և ոչ մահ
 վասն քոյ :

3. Հարոնն շայտ էնչ տոհ : Մերկայայ շայտ

Տոճանն է՛՛հ, շէտուր շէտայոյ շէտօ լու՛նայի
 շուրտ է՛՛հ, շէտուր աշտեշայտայի շուտ :
 Այսինքն, քոյ այնչափ երախտիւքդ
 և քրտամբքդ, որ վասն իմ, զգեստ
 պատու Տասին որ վն իմոյ յանցանայն,
 մերկայեալ, զիարդ դարձեալ զգե-
 ցայց. քա՛ն լիցի : Ե՛ւ որ լու՛նայեր
 մկրտութի՛ք զգարչապարս և զոտս ուն
 զերանելի առաքելոցն, և ամրացուցեր
 ՚ի թունից խածանող օձին, զիարդ
 աղտեղացուցից զսա մեղայ ընթացիւք
 ՚ի պոռնկութի՛ն, կամ ՚ի սպանումն,
 կամ ՚ի զրկութի՛ն, և որ սոցին նման.
 և որ լուսով զգեցայս, և ի շխանութի՛ն
 ունիմ յերկինս ուղևորել, և ընդ
 Տրեշտակս պարել :

4. Ե՛ւ Թորոտի՛ն է՛՛հ յգեայ շէտն էտր
 ընդ Տալն . և Ուղայն է՛՛հ իսողեցա՛ն
 ՚ի նա :

Տես զայս, թէպէտ և ուն զպօղոս,
 կամ զպետրոս՝ որ լուսաւորի Տո-
 գևով, և քսի խորհրդոյն ջանայ տե
 սող լինել, այնպէս ուն փոխանակ
 ամ

ամ անձիք զձեռան միայն տես
 նել. և այն ընդ նեղ և սուղ նը
 ունազ ինչ տեղի՝ ուն ընդ ծակ: Յա
 ղագս որոյ ասէ առաքեալ. այժ
 օրեոսէն ի Երև ընդ հայէի օրինակուն, այ
 յայնժամ զէն յանդիմոն. այժմ ի Ելմանսս ի
 փոքր ի շաբէ. այլ յայնժամ Գեորգիոս րբայն
 և նոյն ծանկուն շիտ:

Ասաց, թէ զոր ետ ինձ փեսայն ըզ
 շնորհան, և զոր խոստացեալ է տալ
 և զինչ վասն իմ կրեաց, և թէ որչափ
 եղև մեզ նորա մահունամբն շնորհ,
 և որ այլ այսպիսի անբան և անպատ
 մելի պարգևք, որ աստ եցոյց զսը
 բոցն, առ այնու զոր անդ ՚ի հանդեր
 ձեալ կեանսն է ցուցանելոյ և ՚ի
 գիտուի տալոյ, այնպէս առ այնմ
 ուն թէ զձեռան միայն ընդ ծակ ինչ
 տեսանիցէ. և ուն կաթ մի ջուր առ
 ծովուն ջրով, և ուն ճրագ առ արեգս
 կամք. և ուն տղայ յորովայնի մօրն՝
 առ ծեր այր: Եւ տես, զի և յայն
 սական և սուղ տեսուին խոսվեցան

որովայնն. ունի և ասաց, թէ որովայն է՞
 խոսակցանք՝ է՞նչ: Ձի և պօղոսին սակաւ
 տեսութիւն շրտոյց՝ և կուրացոյց զնա
 յաչայն. որպէս յովհաննու առաքե
 լոյն ՚ի տեսլեանն. որպէս եղէ կիւն
 լին. և այս ՚ի հրեշտակաց միայն ՚ի տե
 սուհ: Ունի և դանիէ Լապաց, ԿԵ, յերե
 ելի Կոյ խոսակցանք որովայն է՞ յի. և որ
 զկնին գայ: Ձի ունի խօթ աչք՝ զարե
 գակն ո՛չ կարէ տեսանել, այնպէս և
 մարդկային բնութիւն զաստուծոյն ոչ
 կարեն տեսանել, կամ իմանալ՝ որչափ
 յայսմ ՚ի կեանս է: Յաղագս այսորիկ
 զպօղոս արտաքոյ մարմնոյն առեալ
 յերրորդ երկինս տարեալ՝ անդ ե
 ցոյց զանձառե լիան. իսկ յորժամ դար
 ձաւն յերկիր՝ ոչ կարաց մարմնեղէն
 մտօք, և շրթամբք պատմել զոր ե
 տեսն՝ և զոր լուաւ զանբաւան. այլ
 ասէր ևս, թէ լուայ բանս անհաստ, զոր
 ոչ է պարտ մարդոյ խօսել, քի թէ չկարէ
 բերել մարմնեղէն լեզու զանմարմնե
 ղինին զխորհուրդ: Ապա եթէ ոք
 ասի

ասիցէ զձեռն եղբօրորդւոյն որ ընդ
 ծակն ձգեալ զորդի, զի աջ հօր
 կոչի. և զմարմինն, զոր միացոյց ընդ
 անունն, ծակ իմանայ, չէ և այս հե-
 ուի 'ի խորհրդոյն. զի ոպ սակաւ ինչ
 ծակ առ տաճարաւ, սոյնպէս և մեր
 բնութիս ընդ անութեամբն : Այլ
 ինչ առաջին պատճառն հաճելի է.
 նա և միաբան գրոյ մանաւանդ մարգա-
 ըհականցն 'ի բազում դէմս բաժանի :

5. Յարեայ Եմիւլ եղբօրորդւոյն իմոյ :
 Չեմք իմ կուսեցոյցին շնորհք. 6. և հա-
 րոնք իմ շնորհք լցեալ 'ի վերայ Յեոսոյ Գալուստ

էին :

Երբ տեսի զձեռն կարկառեալ ընդ
 ծակն, այսինքն զայ յայտնեալ խոր-
 հուրդս ընդ նեղ լուսանցոյց, բայան
 աչք հոգւոյս, և տեսի որչափ կարելի
 է մարմնեղէն աչաց տեսանել. և զար-
 թեալ հոգի իմ 'ի թմրութի մեղայ.
 և յարեայ հիացմանէ երկրաւոր կրից,
 'ի բայ դնելով զախտս. և մեռուցի
 զիս մեղայն՝ ընդ մեռելոյն մեռեալ

զանձն ևս զար, ոչ չարե ԻՏ ոչանկէս լի
 նիւն Դարձեալ. Թէ նէր է զստանն,
 և անշտայ ճանապարհն, որ քանի ՚ի նեմուս
 Արդ՝ յայտ է, Թէ նեղուք, և մե-
 ուելուք Տեառի այն ճանապարհս
 բայց առ որում սէր փեսային տե-
 ղի գտանէ, նորա յուսովն դժուա-
 ըինն դիւրին Թուի: Յարագս որոյ
 խրախայեալ մեծ առաքեալն պո-
 ղոս, խրախոյս տայ, ասելով, Թէ
 Ոչ որքէն չարչարանք ժամանկիտ շ հան-
 զերչեալ Գոտան, որ յայտնէլոց էն ՚ի Տեղ
 Յոր և դու հայեան այժմ. բազում
 Թագաւորք, և Թագուհիք աստ լի իւ-
 ըեանց կամացն գնացին. և յետին օր
 մահուն իւրեանց երթալով ապաշաւե-
 լով ելին յՅէ. և յառաջ քան զօր դա-
 տաստանին ՚ի խղճէ չարեացն և յահե-
 դատաւորին ՚ի տանջանս են: Նոյն-
 պէս և բազում Թագաւորք, և մեծա-
 մեծք արհամարհեցին զՏա. և ՚ի
 վերջին անուր կողմանն իւրեանց
 երթալով յուսովն որ առաջի կայր
 ին

Ինքեանց , ուրախութե՛ք Տրաժարեցին
 յժէ , անձառ զո՛ւարթութե՛ք բերկ-
 րեալ ընդ վաճառն զոր արարին . զի
 զերկինս ը երկրի առին . և յառաջ
 քան զՏառուցման օրն ու՛յ առեալ
 աստուտին զվարձան , և յուրախութե՛ք
 ևս են . և զա՛ծ անդադար օրհնեն ,
 որ նոցա ճանաչել շնորհեաց զանտի
 կենացս ոչ ընչութի , և յա՛նիտենալան
 կենացն ՚ի խընդիր ելանել : Արդ՝ փե-
 սայ և եղբօրորդի , ու՛յ բազում անգամ
 ասացի , քս կոչի : Փեսայ ասի , զի
 սիրեայ զմարդիկ ու՛յ փեսայ զՏարսն .
 զոր և Տաստատէ առաքեալ , թէ
 Խօնեցայն շէլ ասն Տոմ Է՛՞՞՞ շնոյն
 ուր՛ք յոնդիմն իւցոացոնել + քի : Ե՛ւ եղ
 բօրորդի անո՛ւանի նոյն ինքն քս ,
 զի Տրեայք , և Տեթանոսք՝ յադա-
 մայ են . վասն այնորիկ եղբարք կո-
 չին . և քս զի՛ն Տրեից է , և եկե-
 ղեցի՝ որ են Տեթանոսք նոր Տա՛ւա-
 տայեալ ժողովուրդք քսի , եղբօր-
 որդի զքս կոչեն : Ե՛ւ Տարսն , և

քոյր, և պարտեզ՝ հեթանոսք յա-
 ղագս այնորիկ կոչին, զի որպէս
 հարսն զարբութի և զսէր՝ փեսային
 խօսեցելու մնաւ առն իւրում միայն
 պարտի պահել. և եթէ ոչ պահէ,
 և զայլ ոք սիրէ, պղծեաց զանկո-
 ղին փեսային և օտարացաւ ՚ի նը-
 մանէ. նոյնպէս և հաւատացեալք,
 որ ՚ի քսմիացան մկրտութք, և հա-
 ղորդք եղեն նորա մարմնոյ՝ և ա-
 ընանն և ապա յետ այնորիկ ՚ի սէր
 Յիս որոշեն զինքեանս, և միանան
 ՚ի պէսպէս ցանկասիրուեցնորս ՚ի
 պողնկութի, ՚ի սպանուի, յամբար-
 տաւանութի, յազահուի, ՚ի փառա-
 սիրութի, ՚ի հեռ, ՚ի նախանձ, և
 որ սոցին նման չարիք, լուծին ըզ
 փեսային քսի սէրն, և զուխտն՝ որ
 ընդ իւրեանս. և ուսուցչին չարեաց
 սատանայի հարսնացան. և յիրաւի
 ընդունին զանվրէպ տանջանան: Սա-
 կայն թէ դառնան առ նա, և յայնմ
 ևս մարդասէր է տրն. զի ողորմած

Է, և ոչ կամի զմահ մեղաւորին.
 վասն որոյ և մարմին իսկ առ, և զմահ
 անարգանայ մեռաւ: Նոյնպէս և
 քեռն գութ ըստ այնմ պարտի լի
 նել. և պարտիզին առ գործօղն պըտ
 ղաքերել. և ոչ օտարայ կերակուր
 լինել: Այլ մեք զկարգէ բանին
 բուռն հարցուք: Բայի էջօրորդոյն
 ինչ, էջօրորդի իմոն. և հոգի իմեւն
 Բոնի նոր: Տես, զի ընդ բանալն և
 էանց. այսինքն, եթէ յորժամ ես ի
 միտս գրոյ համբարձի զիմոյ մտայ
 աչս, տեսանել զնորա զանքննելի
 խորս գիտութե շնորհայն, բայի
 զսիրտս ժողովել ինեքս զսուղ
 տեսեալն, և քննել և տեղեկանալ
 և հասու լինել խորոյ գիտութե նո
 ըս, մնայեալն յիմ տկար մտայս
 հասմանէ՝ այնպէս զարհուրեցոյց
 զիս, ոպ զի ցանկուք այնմ մոռա
 նալ զայն՝ զոր ընկալայ զգիտութի
 ի բանալն. յաղագս այնորիկ ասէ, թէ
 էանց էջօրորդի. ոպ թէ՞ տեսանելն
 զնս

զնա՛ և փոլթապէս գնայ ուր փայլակն
 դիւրնթաց։ Եւ հոգի իմ գնաց ընդ
 Եօնի հը։ Այսինքն թէ պակաւ ճա-
 ճանջ ընկալեալ զբանից նորա, հոգի
 իմ եթող զիս, և գնայ ՚ի բանս նորա։
 Ուր թէ ծանեայ զնա, և ՚ի սէր նորա
 միացայ, և ՚ի պատու իրանս նորա ե-
 ուացայ, և ՚ի համարելն թէ հասի,
 ևս առաւել գիտացի զիս հեռի ՚ի
 հասողութիւն. զի ՚ի տեսանելն զարե-
 գակն ճշմարիտ, ՚ի ձեռն լուսոյն ծա-
 նեայ, թէ որչափ հեռի եմ ՚ի գի-
 տութենէն, և զմտաւ ածի զսորին իսկ
 զանձեանն զսողովմոնի զասելն յայլում
 տեղւոջ, թէ ոք յաւելու ՚ի գիտութիւն
 յաւելցէ յաւոն։ Չայս ասելով ոչ եթէ
 հրաժարեցուցանէ յուսանելոյ զգի-
 տութի սք գրոց՝ զի մի յաւելցին յաւելք,
 այլ յորդորէ առաւել ևս յաճախել
 ՚ի գիտութի, և այնչափ գիտութիւն
 իմանալ զանհաս գիտութիւն այլ ևս
 մնացելոյ գիտութիւն։ Չի որպէս ար-
 բեալ որչափ ըմպէ, ևս առաւել

ծարաւէ , նոյնպէս և որ յառի
 յաճաշունչ գրոց միտս , որչափ ու
 սանի , ևս առաւել ցանկայ այլ ևս
 ուսանել . զի գիտէ , թէ ոչ գտա
 նէ զլրումն գիտութեան գրոց սբց . և
 այն ցանկութի մտացն ջեռեալ՝ ույ
 ցաւք լինի յոգևոջն . զի ՚ի ձեռն
 սակաւ հասողութեն ճանաչէ զան
 բաւ մնացունաճան , և ցանկութեամբ
 այնմ Գիտութեանն՝ որպէս ցա
 ճօք վարակի . Այլ ցաւքն այն
 և հոգքն հորդեն զառողջութեան
 գիտս :

Խնդրեցի շնո , և ոչ գտի . ինչեցի շնո ,
 և ոչ ետի ինչն յայն :

Այս վկայէ բանիցս ասացելոց ,
 թէ զոր գտին , և որում բացի ,
 առմնացելովքն այնպէս թունցաւ ,
 թէ ոչ տեսեալ եմ , և ոչ լուեալ
 իսկ զձայնն :

7. Գտի՞ն շնո պահապանի՞ն ոչ շրջէն ՚ի ասղա
 թի . հաբի՞ն վերահորեցի՞ն շնո . հանի՞ն յինէն
 շնորջո իմ պահապանի՞ պարբոսայն :

Արդ՝ պահապանս պարապայն՝ զըս-
 պասաւոր հոգիսն՝ զհրեշտակս ի-
 մանալի է : Ձոր յայտնէ առա-
 քեալն պօղոս . Ոչ ակնեւեմն հոգի
 էն հարչաւորտ որ ստատին ՚ի սոցասաւորութի
 վասն այնոցիկ , որ ժառանգելոց էն շէրիտութի :
 Եւ սաղմոսանունազն ասէ . կոցոց
 շտահման հեկանոսաց ըստ բունց հրեշտակոց
 33) : Ձի հրեշտակք ըստ գաւառաց
 և լի քաղաքաց պահապանք են մարդ-
 կան անհաւատիցն . իսկ հաւատացե-
 լոցն՝ ամ անձին մի մի հրեշտակ
 և սրբոցն ևս առաւել . ըստ ասելոյ
 մարգարէին , թէ Բանիտ հրեշտակոց
 սեռան շուրջ էն շէրիտաճոյրտ ետրոյր . Եւ այն
 հէն շնորհ : Արդ՝ եթէ պահապանք
 են հրեշտակք , հարկանել , և վե-
 րաւորել՝ և կողոպտել չէ՛ նոցա ,
 այլ գողոց դիւայ : Արդ՝ յայտ է ,
 թէ հարկանել՝ և վերաւորել՝ և
 զձորձս հանել զայն ասէ , թէ և
 ես անհաս եղայ , և ոչ կարայի հե-
 տազօտել . խորհրդոցն 34) . սակայն
 յոյս

յոյս ունէի ՚ի խնդրելն իմ, թէ
 գոնէ ՚ի պահապանաց պարսպացն
 ուսայց, ՚ի սրբոց, կամ ՚ի հրեշ-
 տակաց. նորա և զինքեանց նոյն
 կիրա կրել ասային. և ապա յու-
 սահատեալ իմ, իբրև լուճայ ՚ի նո-
 ցանէն զնոյն անկարութի իմացու-
 թէ նոցա, և այնպէս եղև ինձ վը-
 տանգ, ուն զայն որ վիրաւորեն, և
 զձորձս հանեն. զի մերկայաւ յի-
 նէն պատմութեանն ակնկալութե ի-
 մոյ: Այլ տակայն թէպէտ և ըս-
 պառ սպուռ բարձին զյոյս այսմ
 ցանկալի խնդրոյս, տակայն և ես
 առ յոյժ փափաքմանն՝ և տենչանայ՝
 և ծարաւման ոգւոյս՝ կապակցեալ
 սիրով որ առ եղբօրորդին, դար-
 ձեալ յաւելեալ ՚ի խնդիրան, և ոչ
 հաւանեալ նոցա առաջի ունելոյն,
 ընդ երդմամբ արկեալ զնոսա, ա-
 սայի:

8. Երդ ճշեցոացի շնէլ շոպերտ էէի՝ ՚ի
 շորոսէոս, և յոսթիոսէոս ոմոյսոսպոմնի,
 էէէ

Է՛ւ է գոմեհիցէ շէշօրորչի՛ն ի՛մ, պատմեցի
 ն՛մ, Եւ Խանդակաւ Է՛մ 'ի ուր տո :
 Տէս, Թէ որպիսի անակնելի՛ և
 անհամբերելի սէր է եկեղեցւոյ սրբ
 բոյ ընդ աստուծոյ, և վկայ այսմ բա
 նից՝ վկայիցն հանդէսք. որք զայն
 պիտի տանջանս վասն քսի յանձն ա
 ռին. որ արտաքոյ է տեղութեան
 մարմնոյ. այլ քսի 'ի նոցանէ յայն
 քան սիրոյն ջերմն եռանդնութի
 տեսեալ, ըստ փառագանաց նոցա
 ետ նոցա անմահանալ 'ի ցաւն տան.
 ջանացն. ոպ և մեղաւորացն 'ի յա
 լիտենական տանջանն, երիւք պատ
 ճառօք : Մի՛ զի սիրեցին սքքն
 եթէ հնար գոյր ոչ մի անգամ մե
 ռանել վասն սիրոյ նորա, այլ բիւր
 անգամ, նա և հանապազօր. ոպ
 և ասելինն իսկ բանիւք : Որպէս և սքն
 գրիգոր ասէր ցտրդատ, Թէ Խնդ
 րեցի 'ի ն՛մնէ յեղեւել : Նոյն և յիւր
 աղօթան խնդրէր յայ զերկարութի :
 Արդ՝ զի ցանկութի արդարոյ ըն
 դու

դուների է նմա, տոկ շորհէ նո-
յա: Եւ երկրորդ՝ զի և հեթանո-
սաց գիտուն արասցէ զսրբոցն գո-
րով՝ որ առ նա. և նախանձ արկցէ
նոցա այնպիսի սիրով ջերնուլ. որպէս
և տայր երդումն ադրիանոս՝ սրբ-
բոցն. տեսեալ զնոսա յայնպիսի
դառն նեղութիւն՝ ասէ. Ասացէ՛ք
ինչ հաւատարեալ, Ըե շինչ հապոսցճառ
անո՞ւր՝ որ այդչափ շարշարանոց հաճ-
եկէք, Ըո՛ւնի Ըե ուսուցէլ Նծ էցէ: Ասան
որոյ և հաւատաց ՚իքս, և նոցունց
նահատակակից եղև: Իսկ եր-
րորդն, զի և սրբոցն մնալով կեն-
դանի ՚ի վտանգսն յայնպիսի, Ի-
մասցին՝ թէ յայ է կենդանութիւն.
և կենաց՝ և մահու նա է տր:

Երդ ճշեցոսցի շնէլ դասերէ երուսալէնի
՚ի շորաւնիս, և յաթգնուելիս անդուս-
սանի:

Չայս միանդամ ցուցեալ, եմ թէ
անդաստան զաշխարհս անուանէ.
և ուստի Յի զօրութի և ուժգնութի
որով

որով հաստատեալ է, և որով պա-
 հի յանասանութի, 'ի նա տայ եր-
 դումն. որ է քս: Եւէ գոմնիցէ
 շէջօրորչի, պարտել, Եւ Եւանջալիս
 է 'ի սէր նորս հարոն: Արդ' երանի է
 հարցման սիրոյն այնմ անձին, առ
 որում գտանիցի. ուղ և պարծի խկ
 սյողոս, եթէ Ոչ հրեշտակ, և ոչ էլ-
 Եւանջալիս, և որ զկնի գայ, ոչ յարե
 թէնէլ շէշ 'ի սիրոյն +տ: Ահա այս է
 սէր, որ գովութի ունի յերկինս' և
 յերկրի' այժմ, և յաւուրն քսի. և
 ոչ այլանդակ սէրս կամ ընչից, կամ
 իշխանութեց, կամ գեղոյ, և այլ
 սոյնպիսեաց. որ աստ պարսաւանս
 բերէ. և անդ' անմահ տանջանս:

9. Դասերէ էնի, և պահպանիտ պարտ-
 պայն հարցմնէն յհարոնն:

Երդումն առեալք նորս, հարցա-
 նեն յհարոնն զկերպարանայն' որ
 'ի մէնջն էառ. զի անտեպ էն. և
 'ի մէնջ ուսան. որ և դեռ ևս ու-
 սանին. ուղ և գրեալ էմ յառաջ

քան զայս :

Չի՛շ է ելթօրոցի՛ն Թ յելթօրոցեաց Գեղե-
յից Ի իմնայն . շի՛շ է ելթօրոցի՛ն Թ .
շի՛ այլուէն երցճեկեցուցե շի՛շ :

10. Հարոհն նշան պայ շի՛լթօրոցայնի՛ն :
Ելթօրոցի՛ն Թ ուղիպակ է՝ և իմե՛ր ,
ընպրեալ Ի Եկրոց :

Այսու զմարմին և զարիւն մարդ-
կութեա զոր առ Իսաբ կուսէն , ասէ .
սպիտակ , և կարմիր . վն զի մարմը
նով և արեամբ գոյացեալ է Ի կու-
սէն . բայց թէպէտ և այսպէս ,
այլ ո՛չ Ի սերմանէ առն յղուի ու-
նելով անճաճինն , և ոչ ապականու-
թեամբ ծնունդ , այլ Ի հոգւոյն սբյ
յղութի . և Ի կուսէն ծնունդ , կոյս
և յետ ծննդեանն մնալով նոյն կու-
սին , դրամբք փակելով ելեալ ,
անհամեմատ յայլոց ծննդեանց .
վն այնորիկ ասէ , թէ ընտրեալ Ի
բիւրուց . զի ո՛չ երկունք Ի ծնըն-
դեանն , և ո՛չ ցաւք , և ո՛չ տրտմու-
թիւնք . այլ ուղ հրեշտակն զուրա-
խու

խութի . և զբերկրուի աւել տարանեաց
կուսին , նոյնպէս և եղև ուրախու
թեամբ լի ծնունդն :

II. Գալուտի նորո յոթնորոն չեխղէայ :

Ոպ ոսկին այն առաւել մաքուր է ,
և պատուական քան զայլ ոսկի ,
նոյնպէս և գլուխն մեր քն քան զա-
մենայն մաքուրս առաւել է , որ
յերկինս , և որ .յերկրի են : Չի
որպէս , ասէ մարգարէն , թէ Մէկ
ոչ Գործեաց նա , և ոչ Գործ նիւգործ
ի Երան նորո : Չոր և ինքն տէրն
ասէր . թէ Ո՞ր ՚ի չեղ յանդիմանեաց
դիս զան Տղայ : Որ և ամ մեղաց
մաքրիչ իսկ եղև : Որ և Փորձեալ է
անիւ ըստ նմանութեաւսն Տղայ . որ-
պէս ասաց առաքեալ :

Վարդտ նորո չառնոյտ , սեռաւ ի Եր-
զագաւան :

Ըստ գրոյ՝ ոչ ՚ի գովութե կարգե-
են , այլ ՚ինախատանայ . բայց աս
զվայելչականութիւն ասէ՝ ըստ մե-
րում զիջանելով . զի վարսք քաջա-
թուխք

Թուխք՝ կարի յոյժ գեղեցիկք են
 երիտասարդաց : Նա և գեղեցիկ եր
 ՚ի փեսանել ամն շմճ որդեա Տաքչիանո զոր
 յառաջատես եղեալ և հայր սորին
 սողովմոնի, ասէ : Արդ՝ եթէ ոս-
 կով և ակամբք, և որինչ լէ երկ-
 ըն վայելքս կերպածեալ զգեղ
 եղբորորդւոյն՝ պատմէ հարսնն ,
 դու մի զարմանար . զի ասէ առա-
 քեալ, թէ Անեբեկոյնէ . նորմ ՚ի ոչը
 Էմնէ ոչեւորդի՝ արարածովս Իմացեալ :

փեսանի :

12 . Այլ նորմ երեւ զաշուհիս ՚ի զե-
 րոյ լեռնեանց շուրջ , լուսեալ համեմէ
 նոսրեալ ՚ի զերոյ լեռնեց շուրջ :
 Այսինքն , միամիտ է . ույ գովեաց
 տերն զաղանին . այնպէս են աչք
 նորա . ոչ այլ և այլ խարդախ և թիւր
 հայեացս ունի ույ զմտորիկ , այլ
 ուղիղ ճշմարիտ և սրահայեաց . և
 զայնս տեսանէ , զոր կրի ՚ի մարդն .
 և ոչ մոլարս խաբեալ յաչացն . ույ
 անետարանիցն յովհաննէս : Այլ
 և

և յառաջատես քան զստեղծուն.
 ուն առ մարգարէն երեմիա ասել,
 թէ Մէնչէ ասել չծեալ եր. 4 Կրտս.

չէ էլ :

Լո՛ւսցեալ իմեամբ : Ձի կաթինն հա-
 յեացք ո՛չ ըստ ջրոյն՝ կամ ըստ
 այլ իրաց բնութիւն զայն ցուցանեն
 յինքեանս՝ զոր չեն . այլ միայն
 զիւրն ցուցանէ բնութիւն . և ո՛չ այլ
 ինչ յինքեան կարէ ցուցանել որպէս
 այլ խոնաւք : Այլ զինչ է ՚ի վերայ
 լեռնէ ջրոյ հոսեալ : Ձի որպէս ջուր
 տեսակ և հայելի լինի արեգա-
 կան, նոյնպէս և որք զլստեն և մաք-
 րեն զիւրեանցն յաղտոյ մեղաց ,
 ՚ի նոսա երեւի , և որպէս ՚ի նոսա իսկ
 նստեալ կարծի ՚ի հայեցողսն . և
 լինի նա ծառ տնկեալ ՚ի գնացս
 ջուրց , բերեալ պտուղ անթար-
 շամ , և յարապտուղ անծախ :

13 . Տ հօստ հորտ ե՛րև շարաչարս Ենից
 Եո-րե՛ն շանուշուհոսութի Ի-շաֆործոց :

Այս ցուցանէ զմանրապատում ո-
 ըր

ըոճալից վարդապետութեան բանս
 վարդապետաց, առաջնորդաց և
 կեղեցւոյ, որ յարածամ անաշխատ
 շարժմամբ ծնօտից անոյշ իւղովք
 եփեցելոց անուշայուցանեն զմիտս
 և զխորհուրդս մարդկան. զժո-
 ղովեալն 'ի սիրտս սքս իբրև 'ի
 տաշտս, սփռեն առաջի մարդկան.
 ոչ կարի խորութք զանհմանալիսն
 ծածկել և ոչ կարի յայտնութեամբ
 դիւրալուր զխորհուրդսն այ առնե-
 լով. այլ միջակ ուսմամբ տալ ըզ
 գիտութի գրոց, զի մի դիւրընկա-
 լութքն արճամարճեացի իբրև ըզ
 դիւրագիւտ իրս, և մի անխմայու-
 թքն անյուսասացի գիւտ 'ի յուսա-
 նել կամեցողացն, այլ սակաւ ջա-
 նիւ 'ի յիշատակարան սրտից ժողո-
 վել զբանս գրոց: Դարձեալ. ույ
 'ի վեր բերելով զկերակուրս՝ ա-
 նանոց որ արածին, որոճեն, սոյն-
 պէս և վարդապետք զ'իսիրտ ժո-
 ղովեալն 'ի մտացն 'ի վեր բերեն

զհոգւոյն սբյ բանս . և դարձեալ
 ՚ի վեր բերեալ և մանր ծամելով
 շարժմամբք անաշխատ ծնօտից ,
 տան ՚ի բերանոյ ՚ի միտս մարդկան
 զլուսաւորութի գրոց սրբոց , նմա
 նեալ խնկոց եփեցականաց :

Շրեհոհոտ հորտ շուշան , Ելլէն զհոտ
 լիտելեան :

Արդ՝ տես կրկին զգովութիս . զի
 ոպ ծնօտքն տաշտք լեալ մատրո-
 ուակեն զանուշահամ և զանապակ
 բաժակն յոգիս լսողաց բանին ,
 նոյնպ և շրթունքն շուշանացեալք
 բղխեն զմուռս լիուէ . զի խրատեն
 մեռանել լն մարմնոյ , և մեռուցա-
 նել զանդամս մարմնոյ՝ ոչ սակաւա-
 մեռութք , այլ լիութք . քի՛ կատա-
 րեալ մեռելութք : Չխորհուրդս
 մտացն մեռուցանելով , ոչ խորհել
 զերկրաւորս , այլ զերկնայինսն :
 Չորովայնն մեռուցանել սակա-
 շապետութք կերակրոց : Չաչան
 մեռուցանել՝ ոչ հայելով յախոր-
 ժակս

Ժակս պողոնկական տեսութիւն . այլ
 ՚ի գեղն ցանկալի , և յերեսն փա-
 վաքելի փեսային քսի , որում Տարա
 նայեալ իսկ եղաք : Ըստ այսմ և
 զամ անդամսն իմացիս , և զամ
 զգայութիս , որոյ մեռելուք զՃշմա-
 ըիտ կենդանութի ստասցուք , խրա-
 տեալք ՚ի շուշանայեալ շրթանց
 սրբոց :

14 . Չեստ նորս ոռնիտ Ժախարոնէայտ ,
 Լյեալ ոռնիտ Լարոտի :

Տես , զիւրդ զմի մի անդամ ՚ի թիւ
 արկեալ բացայայտի դովութեքն :
 Չի ոսյ Ճախարակեալ անօթք ա-
 մենեին զլտեալ և մաքրեալ են ՚ի
 զազրուի և ՚ի տգեղութի , սոյնպէս
 և եղբօրորդւոյն ձեռնն մաքուր ՚ի
 մեղաց իբրև զոսկի : Ոչ զիւրն մի-
 այն ունելով գործք , որպէս ձեռք
 մարդոյ , այլ ակամբք թարսսի Լ-
 ցեալ . ըստ այսմ որ յեզեկիէլին ա-
 սի , թիւ Լի էն ոռնտ Լարտ նոցա : Արդ
 եթի սպասանորայն այ Տրեշտա-
 կայն

կայն՝ ամ անդամք ակն են , և լ
 տեսանողուք , ո՞րքան առաւելա
 տուծոյն մարմնացելոյ բանին քսի
 որ թէպէտ և զմերս առ բնուի
 կուսէն , այլ անձային բնութքն միա
 ցեալ , ամ անդամ ակն է , և տե
 սանօղ : Ույ ասէ լուսաւորիչն մեր
 գրիգոր , եթէ ան ան երօտ լու է ,
 ան երօտ քեռ է . ան է ան է . ո՞չ որպէս
 մեք՝ որ առանձինն ունի իւրաքան
 ճիւր անդամ զիւրաքանճիւր գործ .
 ո՞չ ակն լսել կարէ , և ո՞չ ունկն տե
 սանել . ո՞չ բերան գնալ , և ո՞չ ոտն
 խօսել . և որ այլ անդամոցն գործ :
 Այլ թէպէտ և մերովս միացաւ
 մարմնով , սակայն բովանդակ ընդ
 իւր ունի զանթեքն զամենակա
 ղողուի , և զամենատեսուի :

Որովայն նորս ասի ասի Գրիգորայ ան
 նորայ՝ յաննայ շաբիւշայ :

Տուցանէ զանձային որովայնն ո՞չ
 ույ զմերս կերակրոյ միայն ընդու
 նօղ և ըմպելեաց , այլ թէպէտ և
 մե

մերովս կերակրեալ, այլ տախտակ
 փղոսկրեայ յականակապ շափիղայէ:
 այսինքն, աման անձային դպրու-
 թեց, և գրչուեց: Ձի թէ որ հա-
 ճատայ ՚ի նա, անձային ստանայ ո-
 լովայն. և գետք յորովայնէ նորա
 բղխեսցեն ջրոց կենդանութե. ապա
 ո՞րքան անձայինն այն որովայն ըն-
 դունակ կրից մարմնականաց, և
 ժողովարան իբր տախտակ իւրոց
 աստուճանային իմաստիցն է. որ և անա-
 պական է. ուն փղոսկրն անփուտ
 ասեն լինել:

15. Սըրահի նորա օրհնի չճեայ, հասարակ
 փեայ ՚ի զերայ ոսկեայ խորտիւոց:

Տես, որպէս ճշգրտիւ զտնօրէնութիւն
 բրիտոսի անձայինն սողովմոն՝ բանիւ
 հարսինն նշան տայ զեղբօրորդւոյն
 զկատարեալ մարդկութեանն լիա-
 խառն անթեամբն: Ամաչեսցէ
 պիղծն նեստորիոս, որ եղծիչ, է
 եկեղեցեայ, և հալորդ հրէից, և
 մահմետականայ հաւասար խոր-
 հըր

Տրդակից : Ձի կամեցեալ ճշգրտե
 տել զանձային տնօրէնութիւն՝ անորիչ
 և միայեալ անդամ անդամ, և
 ընդ զգայարան զգայարան՝ զան
 ութիւն խառն գուշակէ : Ի գըլ
 խոյն առեալ սկիզբն, և ընդ ան
 անդամսն անցեալ . որով կարկ
 բերան պղծոյն : Արդ՝ կճեայ, և
 ոսկի խարխա սեանցն ո՛վ է, թէ
 ոչ անձուին միայեալ ընդ մարմն
 անապական մաքուր և անախտ զօ
 րութիւնն :

Հաստի հորս երև շ լեմնան, շարեա
 երև շարս :

Ձի՛նչ գուշակէ այս . ասելով մի
 անձն զանձային մարմնոյն, զխարդ
 մարթի նմանիլ մայրիցն լիբանա
 նու բազմութեն, որ յառակ բերի
 վասն բազմութե՛ մայրիցն, թէ ու
 զարտ որչէո շարժանէն ծողչեոյն . ու
 ղն շարսն լեմնանու բարձր էչիցին :
 Եթէ ոչ յայտնապէս աղաղակէ
 մտանորայ և անզգայից, թէ և ՚ի
 մար

մարմնի փակեցաւ յաղագս խառն
մանն, այլ զօրութիւն, և հասակն
բարձր քան զմայրան լիբանանու,
և բազում: Աչ եթէ միայն այս-
չափ զօրութիւնն և բարձրութիւն է,
այլ զի զմերս առեալ, ՚ի մերոցս
պարտի օրինակ բերել: Այլ և մար-
գարէն ասէ, թէ Յակոբոսն պատճի-
նապի. և շարտայութեան նորա յաջողեացէ:
Նոյնպէս և գաբրիէլ ասէր ցկոյսն,
թէ Տայէ նմա քեր ան շարտան պատճի հօր
նորս. և լազարէոսէ ՚ի վերայ քանն յախովեաց
յանիպէտնոս: Որ ամենայն երկրի էր թա-
գաւոր, յախովբայ միայն ասէր՝ ըստ
մեզ զիջանելոյ:

16. Կոհրէրտ նորս լի քաղցրութեամբ:

Քաղցրութեմ, զայն ասէ զլի քաղ-
ցրութեմ բարբառն անային կոկոր-
դին. ընդ որ աղաղակ բարձեալ
ասէր: Եկայտ աստո մեհայն աշխարհալի,
և Ետանտորտ. և էս հանգուցից շնէլ:
Եւ դարձեալ, թէ Ոչ էի ինչէլ շար-
տորս, այլ շնէլտորս: Եւ որ այլ
սոյն

սոյնպիսիք քաղցրութեան նորա կոչ
 ճուսք առ մեղաւորս , և ամբա-
 ընշաս : Ուր ասէր զպոռնիկ կինն ,
 թէ Թողէալ լէցին թէ թէ թէ +ո : Եւ
 զմիւս պոռնիկն , թէ Եւ ոչ էս զ-
 փոստարօքէ՛ շէշ . Էրն յայո՛ճ հեօք թ' թ'

Ղանչէր :

Եւ մէնեւին զանիպէ :

Տես , մէնեւին զանիպէ՛ ասէ . Ի՞նչ թէ
 ամ զանկուէց գեր ՚ի վերոյ է . յո-
 ռում ամ զանկութիւն դադարէ . զի
 ոչ գտանի առաւել քան զ զանկու-
 թի զանկալի : Ըստ որում տրն ա-
 սէր , թէ Բաշում Տարգարէտ , և Բա-
 գաւորտ զանիպան փետտել շոք փետ-
 տէտ , և ոչ փետին . և լտել շոք լտէտ
 և ոչ լտնն : Ըստ որում և այլուր
 ասէ տրն զաշակերտան . Եւ լտնն
 տնորտ զանիպան յէշ , թ' յաւորչն
 որչաոյ Տարգարէտ փետտել , և ոչ իարտալի
 փետտել : Որոյ տեսուէ զանկապեալ
 մարտապետն զաքէոս , և հոգեո-
 ռապէս տեսեալ զամ մարմնով ծած-
 կեալ

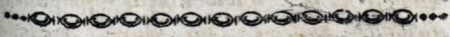
կեալ, ՚ի բայ մերկայաւ յիւրմէ ըզ
 փառս և զինչս, գիտայեալ ցան-
 կալի միայն զինքն զտէրն: Չոր և
 առաքեալքն տեսեալ զամենեին
 ցանկալին, որպէս տեսանել արժան
 էր, թողին զամ ինչ, զկին և զոր-
 դիս, զՏայր և զմայր և զինչս, և որ
 ըստ այսմ ևս. և գնային զՏես
 նորա: Չի ստուգապէս ծանեան,
 թէ նա միայն է ՚ի տեսողութիւնս
 ցանկալիս՝ Ճշմարիտ: Որում և Տե-
 ղովդէս ՚ի բազում ժամանակայ
 ցանկայեալ էր տեսանել զտէրն:
 Այլ զի կուրայեալ հոգւոյ աչքն՝
 մարմնոյ աչայ տեսութեն՝ որ մեղօք
 խաւարեալ էր, անարգել զցանկա-
 լին ուսուցին: Որ և այժմ ևս հան-
 գիպին յանարժանս նորա գործոցն
 հրաշից տեսուէ, ոչ տեսանել որպէս
 արժան է. զի կուրայեալ է առաջ
 նորդական միտան:

Ան է եշթօրրդեի իմ, և այն է Տեջմար իմ,
 Գապեթ երոտաշէն:

Արչափ կարէր, զառաւելեալն քան
 զբանս և զօրինակս, եցոյց դրասե-
 րաց երուսաղէմի, զգեղեցկութի
 տեսանելով քան զամենայն որդիս
 մարդկան:

17. Հարցանէն զսպեւտ էնի՝ ուր գնաց
 էջօրորչի նորս: Ո՞ր գնաց էջօրորչի
 +ո, գեղեցիկչ ՚ի իմնայս. ո՞ր գնաց էջ-
 օրորչի +ո. և ինչքեացոստ ընչ +էշ:
 Աստանօր դատերս էնի՝ զՏրեշ-
 տակս ասի՝ զվերինն եղնի զբնա-
 կիչսն: Աղէ տես դու, զի զանտե-
 սանելին իւրեանց, որ մեզ տեսաւ ՚ի
 մարմնի՝ եղեալ ընդ մեզ, ցանկան
 տեսանել մարմնով. զոր և ՚ի մէջ
 իսկ ուսան, և դեռ և ս ուսանին զնր
 խոնարհումն յերկնից և զմարդե-
 դութիւնն: Որպէս ստուգէ առա-
 քեալ: Չի յայտնեացի արդ էջսանոս
 Ենցն, որ յերչեան էն, ՚ի յէանն էլեղեցոյ.
 զ նորայ փրկութիւնաբեր տնօրե-
 նութիւն ՚ի մէջ լուեալ՝ գիտունք
 լինին. և սքանչացեալք անբաւ
 զար

վարմայմամբ ընդ անչափ սէրն որ
 առ մեզ , և ընդ անխմանալի խո-
 նարհումն , ընդ մեզ միաձայնեալ
 օրհներն , և տօնակից ընդ մեզ լի-
 նին . որպէս և բացայայտեն վար-
 դապետք : Այլ որ՝ Գեղեցիկ ՚ի է-
 րան զհարսնն կոչեն , յաղագս գե-
 ղեցիկ վարուց՝ զոր ստացաւ եկե-
 ղեցի քսի գալստեամբն , և զի ըզ-
 հարսին ունիմք զօրինակ : Նոյնպէս
 և կանայս ասէ , զի հարսնութիւն
 կանանց է :

Գ Լ . Զ :

1. Եղբորդէն է՛մ էջ ՚ի զարբէշն է-
 Պարտէզ՝ զհաւատապեալս ասէ , որ
 հարսնացան քսի : Որպէս և ՚ի միւ-
 սում տեղուջ այգի անուանէ՝ հայր
 սորուն սողովմոնի . նոյնպէս և ե-
 սայի : Այլ ինքն իսկ եղբորորդիս
 քս՝ ասէ յաւետարանին , թէ Ե-
 ՚մ որն և գրեթէ ուր :

Եղբօրորդի՞ն է՛մ էջ 'ի պարպեղս Իւր . 'ի
 Գաղատի Ինչոց , հոգնէլ 'ի Բուրաստանն ,
 և ժողովէլ 'ի շուշանն :

Որ պարտեզն է , նոյն և բուրաս-
 տան կոչի . որ եղբօրորդին՝ նոյն և
 հովիւն յինքենէ անուանի , ասելով .
 Ես է՛մ հոգնեմ Գաղ : Եկն հովուել
 և արածել զոչխարան՝ ոչ և ս ագան ,
 հովուօք հովուել . ուր և ասէ եզե-
 կիելիւն մարգարէիւն . Որ զարօտն
 արմոջ նախ ինքեանք ուտէին . և
 զյրատակ ջուրս նախ ինքեանք ըմ-
 պէին . և զմնայեալն յինքեանց
 զընդգետինս հարեալ զգարմանս ,
 և զկոխեալս 'ի կճղակայն զպղտո-
 ըեալ ջուրսն Թողուին հօտին . և
 զգէրսն 'ի նոցանէ զենուին . և ըզ
 վտտեալն ո՛չ յանձանձէին . և որ
 այլ այնպիսիք բանք , զոր մարգա-
 րէիւքն բողոքէ զանօրէնութի հո-
 վուանս : Այլ զինքն լինել հովիւն
 ասէ սովիմք մարգարէիւն , որ ճար
 արուք արածէ և յանձանձէ , և
 ո՛չ

նչ տայ գողոյ ապականել, այլ ա-
 ռաքինութիւն, և արդարութիւն
 ջամբեալ մեզ՝ ժողովէ՛ ՚ի մէնջ շու-
 ջանս. Կ՛, զճաղիկս հաւատոյ բա-
 նին, և զսրբութիւն. որովք զը-
 ունարձանայ փեսայն քս :

2. Ե՛ եւ ի Եւթորդոյն իմոյ, և եւթորդ-
 ոյն իմ ինչ. որ հոգւնէն ՚ի թշ շուշանայ Ե
 Այսու բանիւք յայտ առնէ հարս-
 նն զջերմն սէրն զոր ունի առ եղ-
 բորորդին. և ո՛չ կամի քակել ՚ի հո-
 վունութի նորա, և զհետ արօտի յո-
 տար արօտս երթալ. որպէս և ասացն
 ինքն եղբորորդին քս. Ոչ աւրտ իմ
 Յայն իմո՛ւս Լէն, և շէն իմ Գտն. շո-
 րորի շէտ որ էրեւիցէն, այլ Գտնիցէն ՚ի
 նմոնէ : Ձի աչս տեսանողս ստա-
 ցեալ հօտին, շուշանաբոյժ հո-
 վունին հետեւեալք, որ ճարակ նախ
 և սուաջին պիւր մարմին և զարիւնն
 տայ, և ապա զանպատմելի բա-
 րութիան : Աստ՝ զհամեղութիւն
 գրոյ իմաստից, որ քաղցր են ՚ի
 քիմն

քիմս սրբոյ քան զմեղը բերանոյ,
 և անդ՝ զայն որ արտաքոյ է իմաս-
 տից, որ է ըստ անձաբանի ասելոյն,
 նորա ուսուցանելն, և մեր ուսա-
 նելն. զոր և ինքն ասաց նոր ըմ-
 պել ընդ ձեզ յարքայուէ հօր:

3. Փետայն ցհարոնն ասէ: Գեշեցի էս
 Տեջուհո ի՛մ ի՛՛՛՛՛՛՛ Ե՛՛՛՛՛՛՛ շանտշահոստանիսն,
 Գեշեցի էս ի՛՛՛՛՛՛՛ Ե՛՛՛՛՛՛՛ շահոստանի
 նորգեալ: Դարձո շուշո տո յինէն. զան
 շի Դոտո ընդոստոսցին շիս:

Տէս աստանօր զանբաւ գովութիւն
 հարսինն որ իփեայէն: Չի տե-
 սեալ զհարսնն ծանուցեալ զփե-
 սայն, զոր և թու՛նայ գովութ զփե-
 մի զգայարան մարմնացելոյ բանին
 անձառապէս սքանչմամբ, և որ-
 չափ հնար էր՝ մերովքս երևեցե-
 լովքս և ասպականացունովս ձեա-
 ցուցեալ զփափաքելին, զարտաքոյ
 մերոյս բնուէ և երևելեացս և ա-
 սպականացունիս ծանուցեալ զգե-
 ղեցկուի, որքան ուսանելն փափա-
 քելին

քէին, և զ տարւիտունն անյառ օիրոյն
 որ առ նա, երանէ և փեսայն քրիս-
 տոս անձային բերանովն զ Տաւաթոս
 Տարսին, և զ գեղեցկութիւն՝ յոր փո-
 խեցան աւագանսն ըստ իւրաքան-
 ջիւր անդամոց և զ գայութեանց. զի
 եղև ստուգապէս, ուն ասաց աստու-
 ածաբան, առ աստուած Տայելովն՝
 աստուածանալ. ցուցանէ, թէ զաս-
 տուծոյն առնուն զ գեղեցկութիւն՝
 որք ՚ի նա Տային, և ՚ի նա մօտենան.
 որպէս պատրոյզն ՚ի ճրագն մերձենա-
 լով ՚ի նոյն լոյս փոփոխի : Արդ՝ զոր
 Տարսնէ ետ նշան զ գեղեցկութենէ
 փեսային և եղբօրորդւոյն, նոյն լեալ
 և ձևացեալ զ Տարսնն՝ փեսայն գու-
 ջակէ, ասելով. Գեղեցի է՞ Տարսնոր
 է՞ Իբն զանուշահոտութիւնն. ասէս, մեր-
 ձանոր լինելովն փեսային քրիստոսի՝
 Տարսնն, յաղագս այնորիկ եղև գեղե-
 ցիկ իբրև զանուշահոտութիւն : Չի
 որպէս որ յանուշահոտ մերձենայ,
 անուշահոտի, նոյնպէս և որ առ ան-
 մեր

մերձեմայ , աստուճածանայ :

Գեղեցիկ էս Ի՛՛ր - ղերո-սողէ՛՛ :

Ձի բնակարան եղև փեսային գեղեցիկ
կի՛՛ ու՛՛ գերկինս և գվերինն եհմ :

Ի՛՛ր - ղիտոյո-ճն իւրգեալ :

Այսինքն թէ՛ ՚ի Տիացումն կարգեցար .
զի տեսանելով զփոփոխումն քո ՚ի
սև ու թենէ մեղացն , զոր ունէ իր յա-
ռաջ քան յիս մերձաւորիլն , յայնպի-
սի սքանչելատեսակ գեղամբժու թէ ,
ընդ որ Տիանան . և Տրեշտակաց Տի-
ացումն լինի : Որպէս տէրն Տիացաւ
իսկ ընդ Տաւաթա Տարիւրապետին ,
և ասէ , թէ Ե՛ւ ոչ յեոթայէի այսպիսի
հաւանաս Գորի երժէտ :

4 . Դարչո զուլս Գո յի՛՛նն . զան ղի գո-
Գո ընդոսպոս-յի՛՛ն ղի :

Այսինքն , աչաց քոյ յատակատեսու-
թիւն և ստուգատեսութիւն որ յիս ,
որ իմացար զիմ տնօրինական գեղեցի-
կութիւնս , որ ՚իտկար և ՚ի Տողե-
ղէն բնութենէ եղայ , որ Տրեշտա-
կաց անիմանալի էր , և գու իմացար
և

և տեսեր ՚ի վեր քան զ բնութեան տե
 սութիւն զիս ընդոստուցին զիս այդ
 աչք : Դարձո՛ զաչս քո յինէն ՚ի
 խուզել զիմ զանհաս բնութեանս
 զգեղեցկութիւն , զի մի՛ յառա
 ճել տեսանելն , և յամել ՚ի քննելն՝
 շլասցին և կուրասցին մտաց աչքդ .
 որպէս պօղոսին մարմնոյ աչքն ՚ի հայ
 ելն ՚ի սաստիկ լոյսն : Ձի որպէս յա
 թեգակն պշնուլն՝ պակասումն ընձե
 ռէ աչաց հայեցողին , նոյնպէս և ա
 ճելի քանզ չափն յառել ՚ի խորս գի
 տութե ան , շլացումն մտաց աչացն
 բերէ . վն զի որչափ էն ան տեսու
 թեամբ և զօրութբ , և սքանչելագոր
 ծութբ , զոր ո՛չ կարէ ոք հասանել
 որ և հրեշտակաց անհատանելի է ,
 թող թէ մարդկան : Արդ՝ դարձո՛
 զաչս քո յինէն անէ փեսայն քրիստոս .
 զի դոքա ընդոստուցին զիս երկիւ
 ղիւ , և սքանչմամբ : Սքանչմամբ , յա
 զագս սրահայեցութեանց . և երկիւ
 ղիւ , թէ գուցէ յառաճել հայելո
 կու

Մէջ. Երգոյս
 կուրացիս: Նաև մովսէս ՚ի սակաւ
 ինչ տեսանելն դարձոյց զերեսս իւր
 և ոչ իշխեր հայել:

Նոյնպէս և եղիս ծածկեաց մաշկե-
 կաւն զերեսան ՚ի տեսանելն զյե-
 տոյսն միայն, որպէս թէ ձայնի ար-
 ձագանգ միայն:

5. Վարստ Գո Ե՛րև շէբամիո իբրեւյ
 որ Երևեցան ՚ի գաշայադէ: Ապամտ
 Գո Ե՛րև շէբամիո իբրեւյ. որ Ելանէն ՚ի
 լուսեաց:

Վարսքն հայելով ՚ի վարսն փեսային
 որ վս մեր սեպաւ, և զմերս յին-
 քն էաւ, ոք ոչ Գեպէ շէշո՝ զան ձե
 ձէշո որոք. զի ձե Եղիցաւ նոզն արդա-
 ըն-Եիան: Եւ արդարացաք սպիտակա-
 ցեալք մկրտութեամբ և լուսայմամբ
 աւագանին. ՚ի գաղայադէ երամակա-
 ցեալք բազմութեամբ հաւատայելոյ
 ՚ի քրիստոս՝ և հարսնայելոյ: Նոյն
 պէս և ատամոնք մանրող բանին կե-
 նայ՝ իբրև զերամակա կտրելոյ, որք
 ելանեն ՚ի լուսեաց հոգևոր ջրոյն:

որ լուանայ, և մաքրէ առաւել քան
զոչխարս մաքրեալս :

Անէ+եան երկունորի+ էն . Լանորչի ոչ
Գոյ 'ի նոսս :

Չայս լուալիս երամակայ Տաւանա-
յեւոյ՝ յառաջագոյն և եայիսս վը-
կայե . Ո-րո՛ւ քե մտա-լ, որ ոչ ծն-
նէր . Գոչէս և աշաշալէս, որ ոչք երե-
նէր . շէ Եողա՛մ էն որչի+ ոչնչիչ մ-
տաւել +ան շարմօոյն : Այսու զբազ-
մածնունդ լինել 'իյուղղութե վարս՝
զհեթանոսաց բազմութեան Տաւա-
տայեւոյ գուշակէ : Որպէ՛ս և 'ի
միում վայրի սոյն մարգարէ եայի 'ի
բերանոյ տեառն վերաձայնեալ լա-
քանչմամբ Տարցանէ . Ո՛ր էն սոտս ,
որ ե՛րև շամչոս Բառայեալ էն , և ե՛րև շա-
շաւնիս Յագարիսան երամոյն գան ստիս :
Ճ . Ի՛բը և շարհաբե շընուն+ րո . Լիւօո+
րո Գեչէյի . Ի՛բը և շիշև նաւն այր+ րո 9
Եոյ 'ի լոտաւեպո +ոմէ :

Չյառաջագոյն քան զայս ասայեալս
դարձեալ երկրորդեայ զգովութի
Տար

Տարսինն, մերձենալով 'ի փեսայն
 Աչայն՝ յաչսն Աստուծայինսն. վար
 սիցն՝ 'ի վարսն լուսաւորսն: գրե
 խոյն՝ 'ի գլուխն քրիստոս. շրթանցն 'ի
 շրթունան, որ բղխեաց զկենդա
 նութիւն. զի կարմրացան շրթունքն
 արեամբն քրիստոսի. և զնոյն խօսին
 զոր ինքն ուսոյց խօսել. աղօթս առ
 նել թշնամեաց, և օրհնել զՏալա
 ծիչան. և որ նոցին նմանք: Եւ որպէս
 նուռն կարմրութեամբ կեղևոյն զ'ի
 ներքս Տամբարեալ անուշակերակրու
 թիւնն՝ առ 'ի յառողջութիւն աս
 տայելոց և փափաքողաց Տայեցուցա
 նէ լուութեամբ, սոյնպէս և ընտրեւ
 այ սակաւ ինչ յերևելիսս տեսողու
 թեամբ երևեցուցեալ զբարի գործս,
 զ'ի ներքս 'ի սիրտն և 'ի միտան զան
 չափ առաքինութեան և Աճասիրու
 թեան Տամբարո լուութբ ծանուցա
 նեն. զի և իմաստութեամբ Տետազօ
 տեալ 'ի մարդ՝ և 'ի դիմացն երևի:
 Այս է որ ասէ, թէ Եսայ 'ի Լուսնեի

Իմնէ : Թէ որչափ ես գեղեցիկ զա-
 նազան զգայութէք լցեալ և զարդա-
 ղեալ, լռեալ ես. և անպատմելի
 մինչև յօրն, որ ամենայն խորք 'ի վեր
 գան. և անտեսանելիք 'ի տես գան.
 և լռեալք՝ լինն. զոր ինքն փեսայն
 յահեղ ատենին հրեշտակաց և մարդ-
 կան ցուցանէ : Արդ՝ սակաւ ինչ թո-
 ճելովս՝ զբազմութիւն սրբոցն ծա-
 նուցանէ, որ յայս վեց հազարեան
 դարուս զըտեալ մաքրեցան 'ի մեղաց՝
 նեղութեամբք և պէսպէս փորձու-
 թեամբք, զոր կրեցին 'ի սատանայէ,
 և 'ի սատանայայելոց 'ի մարդկանէ.
 և եղեն թագուհիք և հարձք և օրե-
 որդք փեսային քրիստոսի ըստ իւ-
 ռաքանչիւր ջանից՝ և քրրտանց, ա-
 նուճանեալք՝ և լեալք թագուհիք,
 և հարձք, և օրիորդք, զոր և ա-
 սէ իսկ :

7. Աստուան էն Ընդոսհիտ, և սառ-
 սոան հարձք. և օրիորդք որոյ ոչ գոյ
 Եւն :

Այսու զբազմութենէ այնց բացայայտէ , որք յութերորդին փառաւորին ընդ քրիստոսի , և ուրախանան Տանգրատեամբ ընդ նմա . Իբր թէ ընդ նմա աշխատեցան 'ի վեցդարեան ժամանակին իւրեանց . որպէս ասէ սուրբ լուսաւորիչն մեր . և ընդ նմա են ուրախանալոց : Վաթսուն թիւքն զերկուս միտս իմանի . և զի վաթսունն 'ի վեց տասն , և 'ի Տինկ երկոտասան մասունս բաժանի : Աստ Տինկ երկոտասան զեղիցն իւրայէ լի' ասէ . յորոց 'ի վեց Տազարեան դարուս Տինկ զգայարանօք եղեն ընտրեալք 'ի նոցանէ . և յազազս անդրանկութեն կոչեցան թագուՏիք . զի յաւաջ քան զՏեթանոսս Տաճոյացան այ : Ոպ և ասէ 'ի յովհաննու աւետարանչի տեսլեանն' զամ' զեղ ուրոյն ուրոյն թուելով երկոտասան Տազար 'ի մի մի զեղէ : Եւ ութսուն Տարձս , և օրիորդս անթիւս զայնոսիկ ասէ , որ 'ի Տեթա

Թանոսայ Տաճոյայան այ: Այսու Տա
մարով ոչ եթէ ընդ Տամարով փակէ
զսուրբս, այլ որպէս ՚ի միական,
նոյնպէս և ՚ի տանեական ցուցեալ
բայայայտէ, և անթիւ ցուցանէ զար
դարացեալն ՚ի Տեթանոսայ՝ քան ՚ի
Տրէից, քրիստոսի գալստեամբն :
Եւ երկրորդն, վաթսնիւն վեց Տա-
զարեան դարուն ասէ. և որ ՚ի նոսա
բազում քրտամբք և աշխատութեք
փորձեալ՝ ուր արձաթ ՚ի բովս ուր
յառաջն ասացի, առին զթագուհ
ւոյուն անուն՝ վասն առաւել սիրե-
լի այ լինելովն : Որ աստ իսկ փա-
ռաւորեցան ՚ի մարդկանէ, և անդ
առաւել և ս փառաւորելոց են : Ուր
աստուածածինն, և յովհաննէս մկր-
տիչն. և նախավկայն. և առաքեալքն.
և մեր լուսաւորիչն գրիգոր. և վար-
դապետն տիեզերաց յոհան. և եր-
րորդութեանն ծանուցիչն արմաբան :
Եւ ութսուն հարձք, որ կրրտսե-
րագոյն քան զնոսա են վաստակօք,
բայց

բայց առաւել լագոյնք քան զօրիորդ-
 արն , են՝ որ յութերորդին են սլ-
 սակելոյ ութսուն հարձքն : Եւ որ
 զանագան վարուք , և ապաշխարու-
 թք զհաշտութի գտեալ են , և ար-
 քայութեն հասանեն յութերորդին ,
 օրիորդք կոչին՝ որոյ ոչ գոյ թիւ .
 զի անչափ են ապաշխարութք փրկ-
 կեալքն : Զի հարձս՝ զմարտիւ-
 րոսս կոչէ . և օրիորդս՝ զճգնաւորս
 և զապաշխարողս զաղքատացեալս մար-
 մնով . և որ ՚ի ժամ ելանելոյն յաշ-
 խարհէս գտանեն արտասուօք և ա-
 ապաշաւանօք զթողութի մեղաց , և
 զարքայութին՝ հաղորդութք մարմնոյ
 և արեանն քրիստոսի : Նաև սուրբ
 լուսաւորիչն՝ կարգ մի զապաշխա-
 րողսն և զխոստովանողսն համարի ,
 և որ ՚ի ժամ ելանելոյն դառնան . ՚ի
 թուել զմարտիւրոսս , և զճգնա-
 շորս , և զվարդապետս , և որ այլն
 ևս . և թիւ մի զսոսա դնէ : Արդ
 յերկուցդ զմինն՝ որ հաճոյն թուել
քեզ

քեզ, ընկալ. և կամ զերկուսինդ ևս
զի միտք գրոյ ՚ի բազումս մեկնին:

8. Մի է աշուհի իճ հասարեակ իճ. թէ է
Տօր եւոյ, ընտրեալ ծնողի եւոյ:

Տես, Թէպէտ և այլ և այլ են ան-
ունամբն Թագուհիքն և հարձք,

և օրհորդք, և որ ըստ անունանց և
վառքն, այլ ըստ աւագանին, և

ըստ խոստովանութեն արտասունայ
մի են, աղաւնիք լեակք մօր եկե-

ղեցոյ, մի լեակորդիք և ծնողի հո
գւոյն սրբոյ: Վասն այսորիկ ասէ.

թէ է աշուհի իճ, հասարեակ իճ, թէ է Տօր եւոյ,
եկեղեցոյ, ընտրեալ ծնողի եւոյ, հո

գւոյն սրբոյ ծնողեամբ աւագանին:

Չի ծնանի հոգին սուրբ մկրտութք,
և սնուցանէ եկեղեցի մարմնով և

արեամբն քրիստոսի: Չսոյն և բասի-
լիոս վկայէ ասելովն Սոյնպէս և Էջմ-

րէպ Տայրս Յէր. եկեղեցի հոգեաց շ Ետղճուի հոս
ղանդ և համարաւ սրբաոց, շ համարապէտցոց
ուսէճ չճորդութոյ: Եւ յառաջ երթեալ
ասէ. Բանդի օրհոն հօր, և համարապէալ

Տօր, քի մի, և էլէշէցոյ՝ հաւատարմեալ գո-
 լով որչիտ, ուր տնտեսութիւն մտ հայրն յէ-
 պահեցէտ. և նայեցեալ ՚ի սրբոցն ժողովոյ,
 որ էն գանձտ յերոյ Տօր էլէշէցոյ, Երկրեալ
 յառող, որբութեամբ ցնծայէտ. որպէս զի
 շնորհտն՝ որ շնորհոյն լաւաւնորեցին, և շնչ-
 աբժանի աբապէն հասանել ՚ի ման զի մանի ժո-
 աանգութեանց սրբոցն ՚ի լոյս: Եւ յա-
 ռաջ երթեալ՝ ասէ. Սպեկաննոս սրբ-
 օր Տօր էլէշէցոյ որբէ որչի, և պարծան
 Տանգամայն լաւութեան նորս: Տես զի զեկե-
 ղեցի՝ զոր հաւատոյ մայր ասայ, և
 զնոյն և ստեփաննոսի ասայ, և այ-
 լոյ սրբոյ առաքելոյ և մարգարեկ
 և մարտիրոսայ, և ամենայն հաւատա-
 ցելոյ: Չի թէ փառօք ոչ են մի
 սքքն, այլ մի են ծնունդք սուրբ
 եկեղեցոյ. և յայսմ եկեղեցոյ ՚ի
 մի եկեղեցի փոխին ՚ի վերինն եմ:
 Վասն այսորիկ պիտոյ է զեկեղեցի
 առաւել սիրել քան զմարմնոյ ծը-
 նօղս՝ վասն առաւել ծնողութեն:
 Չի ուր հոգի առաւել է քան լը
 մար

մարմին , սոյնպէս և հոգւոյ մայր
քան զմարմնոյ մայր : Արդ՝ որպէս որք
ի մօրէ կաթանցն , և ի սննդենէ նո-
րա օտարանանն , և զմահ կրեն , նոյն-
պէս և որք ի յեկեղեցւոյ , և ի նորա
ստեանցն , և ի հոգևոր կերակրոցն
ի գրոց , որ է ստինք եկեղեցւոյ , օտա-
րանան , և ոչ փախաքմամբ և բաղձա-
նօք մտանեն ի նա՝ և կերակրին ի
նա գրովք , ոչ կարեն կեալ . այլ
մեռանին զամահ մահն : Չայսոսիկ
և մարդարէն տեսանելով աւաղէ ա-
սելով : Օգտը եղէն Ռզմուրտ ի Տօրէ , ի Թե-
յան յարգանքէ , և ի օտեցոն օտարս : Այս
ինքն զդաւանութիւն , և զուխտն զոր
ուխտեցին ի ծննդեան աւազանին՝ ,
սիրել զ հայրն անձ , և զ մայրն եկեղե-
ցի , աստեցին , և օտարացան : Չի զոր
արտաքոյ գտեալ սատանայի՝ ի մօրէն
որ է եկեղեցի , գերի առեալ տանի ,
որպէս զ մարդավաճառ , որք գողա-
նան զ մանկունան՝ զոր հեռագոյն ի
ծնողացն գտանեն : Նաև զարօթան

զոր յեկեղէցւոջն պարտ է առնել,
 առաջի սեղանոյ նորա, ուր սուրբ
 երրորդութիւնն բնակեալ է, զայն՝ ի
 գուեսս, և ի հրապարակա, և յան-
 սք տեղիս պաշտեն. և զեկեղէցոյ
 պատիւն գուեսայ՝ և փողոցայ տան,
 որ դատապարտուի, և ոչ ողորմուի
 գտանեն վն այսր յանցանայ, որ զեկե-
 ղէցի արհամարհեն, և արտաքոյ զպաշ-
 տօնն կատարեն. բազում բանից՝ և
 ողբալից աւաղանայ պէտք են, որ
 զայսոսիկ առնեն. և այլ ժամանակի
 պէտք են ասելոյ. զի չէ՛ փոքր վնաս
 այն: Բայց մեք դեռ զառաջիկայ բանս
 մեկնեսցուք: Տետի՛ն շնո գոպերէն, և գո-
 վէցի՛ն. Ըսգոահիտ, և Երանեցի՛ն նմա:
 Իստերք, և Թագուհիք և տեսին
 զհարսն, և Երանեցի՛ն նմա: Աստ՝ դրս
 տերս, և Թագուհիս՝ զժողովս հրեշ-
 տակայ կոչէ, զեկեղէցիս անդրանկայ
 գրեւոյն ի յերկինս: Տես, ո՛րպի-
 սի փառայ եհաս մարդս, որ հրեշ-
 տակք՝ որ անմահութք, և լուսեղէնս

փառօք են պատուհեալ, և գերագոյն
 բնութիւն հոգիացեալք, և մերձ յանն են,
 մարդկան երանեն: Եւ յիրաւի իսկ,
 զի ընդ մարդկան ան. այլ և մեր բնու-
 թիս ան լեալ ևս, և ընայ միացեալ,
 և հրեշտակաց ան: Եւ հրեշտակք
 ահիւ և դողութեամբ մեր Ածայել
 բնութիւն փառաբանիչք և երկրպա-
 գութք, և դողութիւն հայեցողք: Չե-
 ղան ոչ որք ետես երբեք. և որ յանն
 միանորեցաւ մեր բնութիւնս, յա-
 ղագս միանորութեանն ևնս անտեսա-
 նելի է ՚ի հրեշտակաց: Եւ դարձեալ
 հրեշտակք՝ որ անմարմինք են, ծա-
 ռայք այ կոչին. և մարդիկ որ հողե-
 ղենք են, հոգւոյն սրբոյ ծնունդք
 և որդիք անդ ունին. և կերակրողք
 մարմնոյ՝ և արեան նորա. և ՚ի մեզ առ-
 նելով զայն՝ որ նոքա հուպ լինել
 չի չեսն, և ոչ հայել կարողանան. ապա
 յիրաւի կարօտին մեզ հրեշտակք. նաև
 նախանձին ընդ մեր անչափ ձիրն, որ
 տունաւ ՚ի փեսայէն. որպէս ասէ տէրն

առաւելանոր բանիւն յաւետարանն՝ ան
 դրանկի որդւոյն բանիւն, որ են հրեշ
 տակք, թէ Այս քանի՛ ամս էն 4 շէ ջառայեմ
 Բեշ, և երբէ շարարուեալանաւ քոզ ոչ անցի
 որդի երբէ ոչ երբուց Ինչ, շէ սարսու ելն
 ընդ Բարեկամս Իմ. և զամս, որ էլեւ շէնս
 Ի ընդ պատիւն, շէնն որարարն շէնեւ ք
 զորդին այ զենեալ մարմնովն՝ զոր Ի
 մէնջն հարս: Նա և սպասանորք և ս
 մեզ եղեն վերագոյնք քան զմեզ. ու
 ասէ առաքեալ. ո՛չ անեւեւան հոգի էն
 հարկանորք, որ անասին Ի անարարանքսնն ոյն
 ցին, որ Բասանգեւոյ են շէնսնն: Արդ
 յերանելն զհարանն դասերքն և թա
 գուհիքն՝ ասեն:

9. Ո՛ր է սա՛ որ երեսուց է երես շարանաւոր
 Գեղեցի, երես շարանն ընդե, երես շարեւ
 Գան, երես շարանաճն կարգեալ:

Եւ արդարեւ հիացումն է Ի հողերէն
 բնութենէ այնպիսի լինել Իբրև զա
 ռաւօտ, և Իբրև զլուսին, և Իբրև
 զարեգակն կարգեալ Ի հիացումն հը
 րեշտակայ: Այս և արն վկայէ, ասե
 լովե

լովն, Յայնժամ որդարտն ծագեայեն ի Երև
 զարեգակն յարտայտեան երկնից: Նա և աս
 առաւել քան զարեգակն ծագեայեն
 արդարքն. բայց զի յերկրի քան զայսո
 սիկ չիք պայծառագոյն, վասն այսո
 ըիկ սովին կերպիւ՝ գովին արդարքն:

10. Փետայն յհարօրն ասէ: Ի յարարելո ըն
 գուշեայն ի զի հայել յարմարն ուշեից. քեռու
 իւր երե ծաշեալ էցէ նոն, ծաշել էցէ որն
 ծաշեալ էցէ նոն ինքն: Այս քննելի է
 յոյժ. զի պարտեզ ընգուզեաց ասաց
 զհարանն, և զայլ բերոյ խնդրեաց
 զտեսութի ծաղկաց, և ոչ պարտիզինս
 զորթոյ, զնոճի, և զնունենոյ: Արդ՝
 ինձ այսու իմանի՝ ընգուզեց պարտեզ՝
 զերկիր ասել. և զմարդիկ բնակող
 սորա՝ ընգոյզ կոչէ. զի երկու բը
 նութեամբ է ընկոյզն զանկեալ. մի՝ փե
 ճեկովն, որ ունի զփայտի բնութիւն.
 և մի՝ որ ինեւրքս պարարտութիւն: Չի
 և հոգի որ պարարտ է զօրութեամբ,
 մարմնով փակեալ է. բայց թէ միաբա
 նին յարդարութիւն, և ոչ լինին հա

կառակ իրերայ • ուղ առաքեալ ասէ ,
 Թէ Մորձն ցանկայ հաշիստան հոգւոյ • և հոգի
 հաշիստան մարմնոյ • և զի սոտա թեանց հաշիստան
 էն , թ' շր չափեիտն' շայն ասնիցէ : Արդ'
 Եթէ 'ի հակառակայն դարձեալ միա-
 բան գտանին իրերայ , ըմպել լով զուխ
 հոգւոյն , արմտիք լինին ծաղկաբերք ,
 և վայելչական գեղեցկատեսութք •
 բարձրանան իբրև զնոճ . և անապակա
 նանայ մարմինն իբրև զհոգին . և որթ
 լինի գինեբեր , զի 'ի բաժակ երկնա-
 ճոր փեսային ճմլեսցի ողկոյզն . և կե-
 րակուր լինի երկնաճոր արքային . զոր
 օրինակ նուռնն' թագաճորայ : Բայց
 զիջումն որ ասայ , Թէ 'եղարարէչս ընդ
 շէպ էջի , զմարմնաճորութք զիջումն
 բանին այ ասէ . որ 'ի դէպ ժամանակի
 էջ յերկիր , յարօրեալն օրինօք , և
 մարգարէիւք , կատարելապէս տալ
 ցուցանել զտեսակ ստղոյ փրկութե
 'ի ծաղկելոյն բերից արմտեայ . զի
 նոքա զգալուստ փրկչին բարողեցին ,
 որ էր ծաղիկ . և 'ի ժամանակ գալըս-
տեան

տեան ցուցակի միաձնին այ տնօրէնու
թք ժողովել զպտուղ այգւոյն. ուն
առակաւորի յաւետարանին :

II. Հարոնն ցփեոսյն տեէ : Անդ քոսյ շու
քինս իՏ քէշ. ոչ Գիքոսյ տեչն իՏ. էջ շի
էքըն շխոսն տիշուրաւէոյ :

Ի լսել Տարսին զիջումն փեսային,
և զխնդիր ծաղկանցն, պատասխանէ,
թէ ոչ միայն ծաղկեցայ ազնուական
ծաղիօք, այլև կերակրեցից զքեզ
լատ ախորժակայ անութեղ քո, զոր
խնդրես ի մարդկանէ, կերակրել ըզ
քեզ աննուազաբար ի ստեանցս իմոյ՝
մաքրութա ի սք սրտէս՝ որ առ ստեան
ցրս յարամնայ : Ոչ Գիքոսյ տեչն իՏ. ք ուն
կաթնն ի ստեանցն յանբւութիցլն կե
րակուր լինի անբժութեան տրղայոյ,
նոյնպէս և խորհուրդք՝ անբիծ սիրովն
ջեռելք՝ կերակուրք լինին անգիտու
թք մարդոյն՝ այ. որ ոչ ինչ խնդրէ
ի մարդկանէ, բայց զսիրտ սք, որով
զան տեսանեն, և յորս ինքն հանգչի.
որպէս ասէ մարգարէն, թէ Ես յո՞

հանգեաց, Եւ ոչ ՚ի հեշտ Եւ ՚ի խոնարհոս սրբին,
 Եւ որ զոչաւն ՚ի Թանկէ Իմոյ : Եւ որպէս
 զկառւս Տանգիստ լինին փեսային բար
 ճրայեալ փառօք :

12. Իսպիւրն, Եւ Եւստորհիտն զհարսոնն ունեւ
 Իսբնե զսբնե սոճեացի, զսբնե զսբնե,
 Եւ փերցոտ ՚ի Եւր : Տէս զհրեշտակաց
 զսքանչումնն յաղագս մարդկան բնու
 Թէս փոփոխմանն ՚ի չարեաց ՚ի բարիս :
 Տեոյոտն՝ զզարմանատեպութի հրեշ
 տակաց ցուցանէ, որ այլ ազգ եաք
 ՚ի հրեշտակաց գնացից, Եւ այժմ ան
 ցուցաք քան զհրեշտակս՝ հրեշտա
 կատեսութբ. Չի նոքա անախտ ու
 նեւոլ բնութիւն՝ Եւ ամբիծ Եւ անաչ
 խատ, յաղթեցան ՚ի մէնջ. զի հո
 ղեղէն Եւ ախտալից Եւ տկար բնութբս
 անցուցաք զնոցայն զօրեղութբն,
 յաղթեալ մեր ախտից Եւ կրից Եւ բը
 նութեանց կարեաց : Եւ յիրանի
 զարմանան, Եւ զտեսութիւնն խնդրեն :
 Չորս Եւ առաւել սքանչմամբ հայե
 ցուցանէ փեսայն զհրեշտական, զորս
 Ե

և դասերս և թագուհիս անուճանէ ,
ցորս և ասէ :

Գ Լ Է :

1. Տրտաբերս , և ցնադուհիտն գեայն ասէ :
Ձեզ քեռանէ + 'ի սոմբիայիս ոչ էլեալ է իճեւ
զգուհոյս Եանակայ :

Այսինքն թէ զինչ կարէք դուք զսո
մնայւոյն տեսանել զգեղեցկութիւն ,
որ իբրև զգունդս բանակայ բազմա
ցեալ է արմատովք գործոյ բարեայ .
բայց ես ծանուցանեմ ձեզ : Ե՛ւ ասդա
տայ նշանս , պատմելով : Այլ սիդու
հայի յաղագս առաւել չարուէն կոչէ
զՏարանն . զի առաւել յաճախ էին
'ի կուսպաշտուէ և յամ'անօրէնուէ ,
նմանեալ սիդոմնայւոյ :

Ձի գեղեցկայան գնաց + ոչ չօլիօ + Գրտապր
նորտաբեր :

Տես , զոր յառաջ սիդոմնայի կոչեայ
զՏարանն փեսայն , զոր և յառաջ հը
րեշտակքն կոչէին սիդոմնայի , աստ
դուատր

դուստր նադաբայ անուանեաց. ցու
ցանելով թէ որոց պղծոց նախնեաց
ճնունդք և դատերք՝ ճնունդ և դուս-
տրը և հարսն եղենքսի, զի ոչ և սու-
նին գարշապարս բոկս կասկածաւորս
օձին խայթոցայ. այլ կօշկօք արդարու
թէ ամրացեալք՝ անկասկած են՝ ի թիւ
նից խածանող օձին: Այլ լուսայելք
ի մեղաց որպէս զոտս առաքելոյն
ջրով և հոգւով ի փրկչէն. որ և առին
ի շխանութիւն կոխել զօձս և զկա-
րիձս, և զամ զօրուի թշնամոյն. վն
այսորիկ առաւելան գեղեցկութք.
զի ագուցան ի յոտս զպատրաստուի
աւետարանին խաղաղութեան. որպէս
առաքեալ ասէ:

Յարմարումըն Բարչից + ոց նմանութեան ուսանց
յեւելոց Գործոց յետաց արուեստաւորիս
Արդ՝ ույ ոտքն ամրացան ի խածանու-
ղէն, և գեղեցկացան այնպէ կօշկօք.
նոյնպէս և գլուխն բարձրացաւ ի
կործանմանէն, որ յերկիր կցեցաւ ան-
կեալ ի բարձրութեանց դրախտէն:

Բարձիւն, որ իբրև յուրանց յեռեալ,
 զի իմաստ ուղղին 'ի գլուխ մարդոյն
 է: Արդ՝ յայտ է թէ որպէս բարձ'
 բարձող և հանգիստ գլխոյ է, նոյն-
 պէս և գրոց գիտութիւն, և իմաստք
 սլատուհիւրանայ այ՝ գլխոյն և իմաստիցն
 որ յուղղոյն, բարձող և հանգիստ է,
 զի 'ի նմա դադարեն ամ ծփեալալէ-
 կոծութիւն խելացն յոյզք՝ յենլով իբրև
 'ի բարձ. և չտան ընդունայն յածել
 'ի ծուփա ընդ վայրաքննին խուզից:
 Յաղագս այնորիկ ասայ. Յարժարու-
 թիւն Եւրջից + ոց նմանութեան ուրանց յետեւոց Գործոց
 յետոց արուէսպատուրի: Ձի որպէս ուրն
 յեռեալ ժողովէ յինքնն զպէսպէս
 զանազանութիւն գեղոց մարգարտայ.
 նոյնպէս և գրոց գիտութիւն յեռեալ
 'ի մարգարէականայ, յօրինայ, յառա-
 քելոց, 'ի վարդապետայ, 'ի մարտիւրո-
 սայ հանդիսից, 'ի ճգնաւորայ մար-
 տից, և 'ի նայն անէտարանականայ հը-
 ռամանայն, և անէտաւորութեանցն,
 իբրև զբարձ 'ի ներքոյ խելապատկայն

եդեալ՝ ո՛չ տան կործանել յերկիր .
 զի որպէս անբարձ գլուխն ՚ի գետին
 մոլար գիտութե՛ն Տերձո՛ւն ածողացն .
 որ ոչ կարացեալ յիմաստս գրոց սը-
 բոց յեռու , զտնօրէնութիւն քսի յեր-
 կուս բնութիւն հաստին . և յայլ և յայլ
 զանազան միտս իմացան զգրոց բանա-
 ուն արիոս , և մակեդոն , և պիղծն նես-
 տոր կործանիչ և եղծիչ Տի . և որ այլ
 բիւր Տերձո՛ւն ածողք : Նաև ՚ի վարս ,
 և ՚ի կերակուրս , և յամ գոյացութիւն
 Տի արարածոց , երկնի և երկրի , և հը-
 բեշտակաց և մարդկան , և հանդեր-
 ձեալ գալստէնն և ասագին ատենին ,
 և յա՛ն իտենական գեհեհին՝ իմաստս
 մոլարս գտին , և այլոց ուսուցին : Նա-
 և գոն և այժմ՝ բազումք , որ ուսու-
 ցանեն զայնպիսի մոլար ուսմունս : Ե-
 այս լինի յերկուց պատճառաց . մի՛ զի
 ո՛չ քննեցին զգիրս , այլ բա՛ւական հա-
 մարեցան զիւրեանց իմաստութիւնն
 առ ՚ի յոյզ գիտութենն . ուն առաջին
 իմաստունքն իմաստութեն իւրեանց ՚ի
 կուոցն

կոոյն պաշտմանէն ո՛չ կարացին քա-
կել զանձինս, և ճանաչել իմաստութեան
զանձ. որպէս բողոքէ առաքեալ. Թե
կամեցեալ էր քննել իմաստութեամբ,
յարարածոցս իսկ զարարիչն մարթա-
յեալ էր գտանել: Իմանալով զարարա-
ծոց անկայուն և անզօր և զփոփոխա-
կան բնութիւս, Թե այլ արարող գոյ
սորա յաղագս որոյ և ետ իսկ անձ զա-
ռաւելութիւն իմաստութեանն: Եւ
երկրորդ պատճառ, զի ՚ի հոգւոյն
Թւոյ հեռի եղեալ ՚ի ձեռն մեղայ
մարդիկ, հակառակ ոգին պիղծ մը-
տեալ ՚իներքս զիւրն ուսուցանէ ի-
մաստս, և յիւրն դադարեցուցանէ
Թափուրս ՚ի հոգւոյն ուղղոյ: Այլ ո՛չ
սբցն գլուխք յայնպիսիսն՝ դադարեն
բարձ. այլ յայն որ ՚ի ձեռայ արուես-
տաւորին ճարտարի հոգւոյն սբջ՝ են
նիւթեալ և յեւեալ:

2. Պարս + ու խնայել ճարտարակերպ, ոչ նուա-
չեալ ՚ի գինոյ խաւանելոյ:
Արդ՝ նոյն օրինակ և պորտաքն զնոյն
ու.

ունին միտս ։ զի ուր թակոյկքն ճախա-
 րակեալ և յօրինեալ՝ ինքեամբ յինք-
 եանց փափաքելի են, և փութայուցա-
 նեն զմիտս գինարբուճայլն, մանա-
 ճանդ մատուոճակայն՝ յօրինել ինոսա
 զհեղումն գինեաց խառնելոյ. նոյնպէ
 և պորտն ճշմարտեալ և մաքրեալ
 ՚ի մեղաց, ընդունարան լինի հոգւոյն
 շնորհաց, և գինւոյն անապակի, և լմ-
 պելոյն անուշութիւն, խառնեալ յե-
 րերս զարբումն որ ՚ի հնոց և ՚ի նորոց
 գրոց. որ և յառաջ քան զլսելն՝ տե-
 սութի գեղեցկութիւն յորդորէ յար-
 բումն. և լսելութի ժողովելոյն ՚ի
 պորտն զլսեալ և մաքրեալ ՚ի մեղաց ։
 Ուրպայն որ որպէս շէշ յորեկոյ Գովեալ շա-
 շուն՝ ։

Չորովայնից այնպիսեաց, և զայլ ամե-
 նայն զգայութեց գեղեցկացելոյ՝ սք-
 լուսաւորիչն մեր յատկապատումն գո-
 վութի մանրակրկիտ յաճախ թուէ ։
 Վասն զի այնպիսիքն իսկ են գանձուցն
 հոգևորի ամանք հողեղէնք. որպէս
 ասէ

ասէ առաքեալ, թէ ունի՞մք շահնչս շայս
յամնս իւրեղէնս: Եւ զի այս այսպէս,
լնդէ՞ր դնի յամանս խեցեղէնս այն-
պիսի պատուական գանձ, զայս ինքն
պօղոս մեկնէ. շէ առաւելութի շօրաւէն
իւր. այ, և ոչ՛ի մեղ: Վասն զի այնու ա-
ռաւել երևի զօրութիւնն այ, տկար
ամանոյ՝ զծանր և զանտանէ լին տանէ լ:
Ույ յարարածոյ իսկ տեսանի. զի զեր-
կինս և զերկիր՝ ի վերայ տկարի եդեալ
և հաստատեալ է. և ունի անասանէ լի
զամ: Նաև Ածածնին տկար բնութիւն
աման և տարող եղև անտանէ լոյ բանին
այ բնութիւն՝ խառնեցելոյ՝ ի մարմինն
որ ի նմանէ: Նոյնպէս և տկար մարդիկ
զհոգւոյն ընկալեալ զշնորհս յորո-
վայնս իւրեանց՝ յիրերայ վերայ դիզեալ
իբրև զշեղջ ցորենոյ, աղայեալ ա-
տանամբք վարդապետութե հայ լինին
՛ի կերակուր քաղցելոյ՝ և կարօտելոյ
այնմ հոգևոր կերակրոյ: Եւ Գալեալ շոս
շնո. գումովք հրաշից ույ զշուշանս,
հրաւիրեն զհրեշտակս ի տեսութի.

որպէս ասացաւ իսկ յառաջագոյն ՚ի դասե-
րայն և ՚ի թագուհեացն, թէ Դուքե՛ս
և քեցո՛ւք ՚ի թէշ :

3. Երկուս քիմք քո որպէս երկուս քու երկու-
սորքս ոյժեմն ք :

Արդ՝ երկու տեսակ են ՚ի մարդու մն,
որպէս ասէ անճարան, հոգի, և միտք :
Եւ երկուքին նորքա զ յարակայուին առ-
սրտին ունին, ուր ստինքն առ կային
և վասն այնորիկ ստինա անու՛նանէ զնո-
սա զմօտաբնական ՚իմա : Նա՛ որպէս լա-
տինք՝ կաթինն աման են, և կենդանա-
տուր կերակուր տղայոց, նոյնպէս և
միտքն և հոգիք՝ արթունք և լուսա-
ւորք և սրահայեցք են իբրև զայժե-
ման, զանճային հեռաւորան իբրև զզ-
մօտաւորս տեսանելով՝ անճանց ան-
մուլար ցուցանեն ճանապարհ, և այլոյ՝
որք զ հետ նոյա գնան. և անորո-
գայթ յորստղայ պահեն. և կերակրեն
զ տղայայեալն ՚ի մեղայ. որպէս լա-
տինքն զ տղայուն :

4. Այլ քո որպէս շճոյնն ետե՛րնի ՚ի

Կրօնիս Կոստերոյ Ետղճոյ :

Աշխարհն այն կարի յոյժ 'ի բացեայ է
 հեռաւորութիւն, զոր ոչնիք տայ նշան
 զմանէ : Այլ էս այսպէս իմանամ, թէ
 բարձրագոյն է երկիրն այն, և 'իստո
 ըն ունի զ ծովակն մեծ հանդիսահա
 յեայ : Սոյն օրինակ և աչքն հարսինն
 եկեղեցւոյ՝ մեծայեալ մեծութիւն հոգ
 ւոյն՝ անդառնալի հային 'ի դրունս եր
 կնից, ուր դատերք բազմութիւն հրեշ
 տակայ բանակին, ոչ խոտորելու յաշ
 կամ յահեակ. և սպասեն թագաւորին
 երկնից անյագաբար նայեցմամբ, զի աբ
 ժանասցին մըտանել ընդ դրունսն ընդ
 այն, ուր դատերք այնր քաղաքի՝ են
 բնակեալք :

ՌԵԷԳՆԱՆՑ ԿՈՒՆԵՆ ԶԱՅԿԱՐԱՆՆ ԼԵՄՆԱՆՈՒՍ
 ՆԵ ԿԻՊԵ 'Ի ԿԷՏՈ ԿՈՄՏԱՆՈՒԹԻ :

Ձի ուն աշտարակն իբանանու զ վայե
 լուչ հայեցունձածսն ունի հանդէպ
 դամասկոսի, այնպէս ուրնգունք քո
 հոտոտել փափաքեն վայելուչ հայեց
 մամբ զանուշահոտութի հոտոյն մաք
 րու

ըութի իւղոյն, որ ՚ի վերին դամակո-
 սէ, քի քաղաքին երկնից: Թողում
 ասել զպօղոսին՝ որ զառաջին պատո-
 ճահան գիտութիւն երրորդութեն անդ-
 ընկալաւ ՚ի մերձենալն ՚ի դամակոս.
 և ՚ի դամակայոյն անանիայէ զ շրտու-
 մըն աչացն բժշկել ձեռնադրութի
 նորա, և ՚ի հոտն յայն սխրալի և քսմնե-
 լի հոտոտեցաւ, և հոտոտեցոյց զամ-
 հեթանոսս. զորոյ հոտոյ ուրնգունք
 հոտոտեալք՝ ոչ յագեցան, այլ զմայե-
 ցան իբրև զարբեալք ՚ի գինւոյ պատո-
 ճականէ, որ զիմանալի խելապատակ
 ուղղոյն անուշացուցեալ քնով ցանկալ-
 ւով, և հրեշտակայնով. և զաշխա-
 տեալն ՚ի մեղաց հանգուցին:

5. Հի-ոտ գլոյ +ո ե՛՛՛ր- շճեռնեո, ե՛՛՛ր-
 զլագոնոր Բագ ՚ի գլոսի յԵնայո ասպարեոս:

Չի որպէս ծիրանիք Թագաւորաց վայ-
 ելչականք սեպհականութի, որ միայն
 նմա է ի շխանութի զարդարել ծիրա-
 նօք. նոյնպէս և գլուխք որ զ հերս
 և զարդ, և զ փեսային երկնաւ որի ըզ
 փառս

փառւ առնին , վայելչացեալք են մաք-
 ռութիւն իբրև ճիրանեաց զգեստիւն . և
 իբրև թագ ՚ի գլուխս թագաւորաց ՚ի
 մէջ զօրաց յընթացս առաքրիսաց : Արդ՝
 հարցցէ ոք , թէ զի արդ պսակք են
 գլխաւորք՝ պարգևք մարտիւրոսացն .
 զոր օրինակ բազմաց երևեցաւ սրը-
 բոց , ուր քառասնիցն , և ղ և ոնդեանցն ,
 և այլոց բազմաց : Եւ թագաւորաց
 դնի ՚ի գլուխս , վս զի պատուական
 քան զամ մասունս զգայութեց մար-
 դոյն՝ գլուխն է . յոր ուղեղն է գան
 ձեալ , ուստի իմաստն խելացն , և կեն
 դանութի սկիզբն . յորում և լուսա-
 տես աչքն , և քմաց , և հոտոտելեաց
 գիրք , և ականջայն լսելութիւն . և
 բերանն , որ կերակրով , և ըմպելեօք
 պահէ զկենդանութիւն . և զխելացն ,
 և զպրտին իմաստս խօսիւք ՚ի յայտ բե-
 ըն լսողաց : Արդ՝ վասն այնորիկ զնա
 պսակէ , զի ուղեղն վարդապետէ ան-
 ձիւն և խելացն՝ զգործս և զբանս և
 զառաքիմութիւն և զսրբութիւն , և ըզ

սէր , և զողորմուի , և որ սոցին նմանք
 Ածահաճոյք խորհուրդք , և գործք :
 Արդ՝ թագաւն զգլուխն պարիա-
 կեալ պսակէ , որ պատճառն և
 խրատտուն է ամբարեաց . և գլխովն
 պսակմամբն երևեցուցանէ և զամ-
 անձն պարիակել պարգևօք : Թագի
 գլուխի ելեալ . ցուցանէ այնու զանձառ-
 լուսաւորուին , և զզօրուին այ ագու-
 ցեալի գլուխն , առթող այսքանեաց
 բարեաց խորհրդոց , և ոգտակար
 ուսմանց . ոպ ասէ սոյն սողովմոն , ոպ
 շորհաց ընկալիս ՚ի գլուխի ոք : Ընոր՝
 զամճային զօրութեան զգեցումն ասէ
 ՚ի գլուխն , որ իբրև թագաւ զարդա-
 րեալ է . մարմնաւորօքն զաներևոյթ-
 սըն ձևացուցեալ զփառս . և երևե-
 լեօքս և սնտտի ցանկալեօքս զաներև-
 ոյթ ճշմարիտ ցանկալիան : Արդ՝ երա-
 նի որ անթառամ թագին արժանանան ,
 և հարանանան քսի , զի նմին թագա-
 կից լինին յանհատ թագաւորութեն
 քրիստոսի :

6. Քանի՜ գեղեցիկացու, և հեշտալի եղեր-
ուեր՝ է գործիւնսն զուսն:

Հայեալայ ճշմարտապէս ի թունեալ գո
վութիւնս ամ զգայութիս հարսիմնս.
Եթէ ո՞ւր մի մի թունեալ և գովեալ,
համարօտէ դարձեալ ասելով.
Քանի՜ գեղեցիկացու, և հեշտալի եղեր: Այս
է ստուգապէս գեղեցկութիւն մար-
դոյ, որ զամ՝ զգայութիս՝ այ ծառա-
յեցուցանէ, և Աճայուցանէ զնոսա՝
յսձ մերձենալով. Աճային գործոցն
հաղորդեալ: Որ և զայնպիսի բանս
արժանաճայ լսել ի փեսայէն քնէ,
թէ գեղեցկացար, և հեշտալի եղեր
ինձ: Ով անբաւ երանուեն, որ այ բե-
րանովն խոստովանի գեղեցիկ լեալ, և
հեշտալի իւր: Որում ցանկացան սքքն
առաքեալք, և մարգարէք. մարտի-
րոսք, և ձգնաւորք. և վարդապետք
ամ քահանայականօք. որ դուստր և
հարսն եղեալ այ, մտայան զժողո-
վութիւնս, և զտունս հարց իւրեանց.
օտարայէլք ծի, և որ ինչ յճիս, փառի-
կա

Կայան առաքինութի վարուք, և
սիրեցան ի փեպայէն, որ ասաց. Սէր
Գովհարեան քոմ. Թէ սիրեմ այնչափ սի-
րով զայնպիսի փառիկութիւն, որպէս
մարմնաւոր փեսայք զմարմնով փառիկա-
յեալ Տարսուհան :

7. Նմանէցու Նծոսեի քո որմաւէնացո և
ոսիւն քո ոչնաշաց :

Այնպէս ցանկալի եղեր ինձ ի տեսու-
թի ուղ զարմաւենոյ մեծութի. և
ստինք քո ուղ տղայոց՝ ախորժե լի. զոր
և ի վերայ բերեալ, ասէ :

8. Առաջի, էլից ՚ի զԵ որմաւէնացոյն, Կալաց
չ Եւրջրուրէ նորո :

Աղէ հայեաց ՚ի սէրն յանբաւ այ, որ
առ սքս, և առ արդարս. որ քան յա-
թոռն քերովբէական նատելն՝ առ սրբ-
բոցն հանգչելն բաղձալի է նմա : Եւ
այս քեզ նշան. որ ՚ի յակոբ նախա-
հայրն իջեալ և ի բրեւ ընկեր Է ընկեր
՚ի սէր պատեալ գիրկս արկեալ և հա-
կառակեր ընդ նմա որպէս պրկոց ան-
ցանելով. որ և բուռն հարեալ զամո-

Լաջղէն ընդարմացոյց : Որ մարգարէ-
 ինն եսայեւ աակեր : Եւ յո հանգեայց , եւ-ե
 ոչ ՚ի հեղա-եւ ՚ի իոնարհո , եւ յայնոսել որ զոչու
 ՚ի Թոնից եմոց : Չի գրգի՛ և վառիաքէ ՚ի
 սքա՛ որպէս յանբաւն ցանկալի իրա : Որ և
 տեսեալ զ բաղձալի ցանկութիւն , և
 զ մեծութիւն զ Տարսիսն որպէս զարմա-
 լենոյ՝ ասաց եւէն ՚ի վերայ , իւրաց շէտք
 ընդէն : Որ և խոնարհեցոյց զերկինս
 և եջ , և բուռն եհար զ բնութիւն
 մերմէ յաղագս անպատմելի սիրոյն իւ-
 րոյ որ առ մեզ :

Եւ ելիցին արիւնք + ու որպէս ոչկոյշ արեւոյ . և
 հոս արեւհանց + ու երբ Եւհոն : Եւ ինչոյ
 + ու երբ զգինի աշիւն :

Ոպ որկոյզն նախ զաչան զուարթա-
 ցուցանէ տեսութիւն նախ քան զկերա-
 կելն , նոյնպէս որ ՚ի ստեանց սրտիդ
 բղխեն բանք շնորհաց , նախ զ լսե-
 լիսն բերկրեն , ապա զսիրտն զախորժո
 զայ բանին :

Եւ հոս արեւհանց + ու երբ շիւհոն :

Այսինքն անուշահոտութիւն վարուց
 սրբ

սրբուհ, որ տարածանի ՚ի մեծամեծս,
 և ՚ի փոքունս, իբրև զանուշահոտու
 թիւն խնձորոց. յոր հոտուտի փեայն
 երկնաւոր առաւել քան ՚ի զոհս՝ և
 ՚ի նուէքս առուերին, որ ասի ՚ի հոտ
 անուշից տն: Չի ոչ եթէ ձենձերաց
 հոտն՝ անուշահոտութի եր այ, այլ
 մատուցողացն մաքրութի հաճոյացու
 ցանէր, և հոտ անոյշ լինէր այ, ու
 հաբէ լին:

9. Եւ ինչոք + ու ե՛՛՛՛ զգիտ աշիէս
 Չի ուր գինի ուրախարար է արբեցե
 լոց, նոյնաւ և երգ սրբոց և անարատից,
 և բանք կոկորդաց նոցա ուրախացու
 ցանէն զ փեայն երկնաւոր, որ առա
 շել քան զ հրեշտակացն սրբասացու
 թի երգս: Չի նոքա կարողութի, և
 անախտութի են փառաբանիչք նորա
 յաղագս որոյ ոչ է զարմանալի. այլ
 մարդոց հողեղէն զանգուճաճով և ակ
 տիւն, և կարեօք պատելով զանախ
 տիցն և զանկարեացն բերեալ զնմանու
 թի, կարի սքանչմամբ լի է. կոկորդ

զսերովբէիցն առնլով, և զնոցայն եր-
 գել ։ Եւ զի արդ ոչ ուրախացուցանէ
 զփեսայն . որպիսի զարմանալ դատե-
 րայն, և Թագուհեացն ընդ գեղաղէշ
 սխրալի տեսակ սոմնացոյն՝ որ է Տարս-
 նըն, և յասելնցնա՝ Թէ դարձիր դար-
 ձիր սոմնացիդ, և տեսցուք զնոր և
 զչքնաղ տեսուհիդ քո, յինքն առել
 փեսայն զկոչն Տրեշտակայ, քի գըս-
 տերայն, և Թագուհեացն, պատաս-
 խանեաց, և ասէ . Չի՞նչ տեսանէք ՚ի
 սոմնացիդ . զի որչափ է սխրալի, ոչ կա
 ըէք տեսանել, բայց Թէ ինք . որ
 Տրապարակատես առնել կարող եմ
 զմարդկան ծածուկ առաքինութիւն ։
 Ար և ապա մի ըստ միոցէ Տամարեալ
 զգայարանայն Տրաշա, և ծանոյց նոցա
 զՏարսիմն գեղեցկութիւն ։ Նոյնպէս
 և Տարսնն ՚ի դէմն դատերայն, և Թա-
 գուհեացն ասէ զայս ։

Երեւալ ընդ էջօրորդացն իմոյ յուղղութի-
 քունախան Լուլշեմմէք իմոզ, և արամմմէք ։
 Այսինքն Թէ յաղագս այնորիկ եղէ
 ձեզ

ձեզ սքանչելի , զի հրաժարեալ
 յաշխարհահան մեղսասէր օձապատիր
 խաբամանց նախնոյն իմոյ , գնացի զհետ
 եղբորորդւոյն իմոյ յուղիղ վարս . որ
 զիմն զգեցաւ , և իմովս յաղթեաց ,
 և եցոյց ինձ զուղղութիւն . նախ ինքն
 առնելով , և ապա ինձ սւառւցանելով .
 ունի ասէ աւետարանիչն Ղուկաս յերկ
 րորդում 'ի գիրս իւրում . Յորում ըս
 չեաւ յի ոտնիւ , և ապա ոտոսացանէ : Ձի
 վն այսորիկ եղև մարդ , զի նախ ինքն
 արասցէ զամ զոր բանիւ վարդապե
 տեց . և գործովք ուսուցանէ զհեզու
 թիւն , զխոնարհութի . ունի ասաց ինքն
 տէրն , թի ոտոսոտ յի նէն . զի հեշէմ ,
 և խոնարհ սքսիւ . և գարիտ հանգիստ անշունչ
 յերոց : Նոյնպէս և զքաղցրութի . ո
 րում որ ապտակն ած ամային երեսացն ,
 քաղցրութի ասաց , թի շար ինչ խօսեցայ .
 զիտեա զսոն շարի . իոն երե ետի , ընդ եր հաւ
 չանէո զի : Եւ 'ի կողմն զնա գիււահար'
 ոն ընդդէմ դարձեալ թշամանէր ,
 այլքաղցրութի ասէր , Յիսուս ոչ գոց
 Նոյն

Նոյնպէս և զանոխակալութիւն, որ ա-
 ղօթէր վասն խաչահանուցն, Հայր՝
 իոյ որոյս, շէ ոչ գիտէն շէնչ գործէն: Նոյն
 օրինակ եցոյց և զաշխատութիւն իշով
 վճարել, և զանգուռողաբար կէլն իւր՝
 ի վերայ իշոյ նստելովն: Այսպէս և
 ի Տարաանիան արար զ ջուրն ի գինի մո-
 խելովն խնդակից ելով խնդացելոյն,
 և ընծայաբեր: Եւ ի սուգ՝ զչափ
 տրամութեանն եցոյց արտասուելովն,
 և ուսոյց մեզ սգակից լինել եղբօր՝
 իւր տրամելովն: Եւ զչափ կերկրոյն
 դարեղէն նկանակաւն, և ձկամբն
 վճարելով, և ի վերայ խոտոյ բազմե-
 լովն՝ եցոյց զանապարան և զչափաւոր
 Տարին վճարել: Եւ այլ զամինչ որ
 պէտք է ուսման, նախ ինքն յանձն
 կրեաց, և մեզ զնոյն եցոյց ճանապարհ:
 Այստորիկ Տարանն ասէ, թէ Երեւա-
 լիտ եղբօրորոյն իմոյ յուշողութիւն: Այսին
 բն թէ զՏեստ նորա գնացի յամուղ
 ղութիան՝ զոր արար յերկրի. և նմա-
 նօղ եղէ նմա. ուրպէս պօղոս անօթն ընդ իւր
 ասէ

ասէ, թէ ՆՏնօղտ՝ ելերոստ ինչ, որպէս ես
 քի: Եւ ուստի՞ տունաւ այնչափ զօ-
 րութի Տարսիսն՝ քսի ուղեկցութեն
 յուղղութիւն: Ի յասագին խորհրդ
 դոյն Տաղորդութի, իմարմնոյ՝ և յարե-
 նէն քսի, զոր ետ մեզ ի զօրութի,
 և բաւական արար շրթամբք ըմպել,
 և ատամամբք մանրել զայն՝ որ հրեշ-
 տակքդ դուքդ ստերք և թագուհիքդ
 հայել չէիք բաւական. որ ի խաչին
 ոչ մանրեցաւ ոսկրն, ըստ յառաջա-
 գոյն գուշակութի մարգարէին, զայն
 բաւական եղաք մանրել ատամամբք.
 և անբովանդակելի և կիզելի հրովն
 ոչ պրիմք կիզանուտ մարմնովք. և
 դուք ակնարկել ոչ կարէք, և ոչ իշ-
 խէք. և ես բաւական եղէ անբաւա-
 կանե լոյն, ոպ զանձամինն, որ յորովայ
 նի ընկալաւ, և ոչ կիզաւ, և ոպ զմօ-
 րենին նորին օրինակն: Չայս ոպ թէ
 պանծայեալ յանձառելի պարգև փե-
 սային, պարծի ընդդէմ հրեշտակայ
 Տարսնն. և ի վերայ բերեալ ասէ,

10. Եւ եղծօրորչոյն ի հոյ՝ Լ առ ի ո շարձ
նորա Է

Այսինքն թէ յայսմ կերակրոյ միացել
իմա , ես նմա , և նա ինձ . ույ և ինքն
տրն ասաց յա՛ւետարանու մն , թէ Ու
սպե շահեմ ի մ , Լ ըմպէ շարձն ի մ , յիս
քնչեացէ , Լ ես ՚ի նա Ե՛ւ դարձեալ .
Որպէս քոս հայր յիս , Լ ես ՚ի թէլ . շէ Լ նոս
ի թէլ էյէն Ե՛ւ ես ՚ի նոս . Լ քոս յիս Է
Առ ի ո շարձ նորա Է

Ի վերայ այսը միա՛ւորութե՛ և զայն
ասէ , որ գալոյ է միւսանգամ առնուլ
զմեզ առ ինքն . և յիւր միառան դասել .
և գօտի ածել , և պաշտել զմեզ . ույ
և ասացն իսկ Է

11. Եւ եղծօրորչի ի մ , էլ քոս յանգստասան .
հանգիտոս ՚ի գեօշու Է 12. Կանխեացոս

յոյգիս . քեոցոս է՛նէ ծաղիեալ էյէ որն . ծաղ
իեալ էյէ նոնն . ծաղիեալ էյէն նախեմի Է
Տես աստանօր զ միուրի հարսինն լէ փե
սային Է որ կանխագոյն ասաց փեսայն ,
թէ ՚ի ոչարքեղոս ընդոշեաց ի շէ մայն քեոս
էլ , Եւ ծաղիեալ էյէ . այսու բերօք զոր
այժմ

այժմ Տարանն ասաց. որ էր գալուստն
 յերկիր քսի՝ ՚ի խնդիր սերմանցն, զոր
 մարգարէքն սերմանեցին՝ թէ ծաղկեալ
 իցէ. որ պտղաբերեցաւ իւր գալու-
 տեամբն: Արդ՝ Տարանն միացեալ ընդ
 փեսային, սիրէ Տաղորդակից լինել
 տեսուէ բերոց պտղոցն, և ծաղկացն.
 յարագս այնորիկ անդ փեսայն իջե-
 ասէ. շէ իջէ՝ իջեցից. և աստ Տարանն եր-
 օտցո՞ւ ասէ. զի յերկրի գողով, Տարա-
 նըն սիրէ շրջել ընդ փեսային, որ ՚ի
 յերկի երեցաւ, և ընդ մարգարէն շրջեցաւ:
 Ոպ և ասաց, թէ Այլ ևս ոչուոր էն իմ
 որ ոչ էն յայտմ գտնելէ. և շայն ևս պարտ է
 ինչ ոճել այոք. և յայնի իմում լուսեցէն, և
 եշիցին թ հօր, և թ հոգիւն: Որ շրջե-
 ցաւ իսկ Տարսամբն. իմ առաքելովքն,
 ոչ միայն ընդ հրէաստան, այլ ընդ
 հեթանոսս. ուր ասմարացին. և փիւ-
 նիկ ասորին. և այլք բազումք: Նաև
 զկնի համբառնալոյն՝ ընդ առաքեալս,
 և ընդ նոցին աշակերտան, և ընդ վար-
 դապետան, և ընդ մարտիւրոսս շրջե-
 ցաւ

ցաւ քարոզել, և տեսանել զծաղիկ,
 և զպտուղ Տաւառոյ բանին: Եւ վկա
 յէ այսմ տրուանական խոստումն, թէ
 ընդ Յէշէմ շամուռառս Տինչէ՛ի Կապաբաժ աշ-
 Խուհի: Արդ՝ առաքելքն ոչ Տասին՝ ի
 կատորած աշխարհի. ապա ուրեմն յայտ
 է, թէ մինչև զայժմ ընդ ամ Տաւա-
 տայելոյ է՝ ի տեսանել զծաղիկս, և
 զուարճանալ ընդ բերս պտղոցն:
 Բայց դու տես զգթածութիւնսն ուր ըզ-
 փեսայի, և զՏարսին՝ ընդ Տաւառո-
 ցելս. զի ոչ մնայ Տրամանի՝ որպէս ի
 Տնումն մարգարէքն. այլ զայն ստայել
 սէր զոր և փեսայն, աղաչէ շրջել
 ի խնդիր մոլորելոյ, և ի գիւտ կո-
 ռուսելոյ: Ուր ետուն իսկ բազումք
 անձամբ զանձինս ի մշակուի յառաքե-
 լոյ, և ի վարդապետաց: Ուր և մեր
 Լուսաւորիչն. որ զկին, և զորդիս
 թողեալ կամաւ եկն առ տրդատ. և
 զանձ աղաչէր վասն ամ մարդկան դար-
 ձի. ուր և կայ իսկ յիւր աղօթան, պէս-
 պէս պաղատանօք Տայցունածս. զոր
 Ինչ

ինչ ո՛չ է ժամանակ երկրորդել զամ :
 Տես, որք, և նոճ, և նոճէի ասաց. զի
 որ դարձան ՚ի հաւատս, և հարսնացան
 քսի, ոմանք ունին պտուղ. այլ ո՛չ գի
 տուք. ույ հարիւրապետն, և կուռ
 նէլիս, նա և պօղոս իսկ, որ ըստ
 արդարութե օրինացն եղեալ անարատ :
 Եւ ոմանք անպտուղ իսկ. որպէս ոնէ
 ախմոսն, որ և նոճ. և նոքա ողկոյզ,
 և նուռն, այլ ո՛չ յամ գիտութեան
 կատարեալ :

13. Մանրագորտ երգան շհոթ Իբեմնց՝ ոտ
 զբոսնո ամ յբգմէբտ, նոք ոտ հնով, շոք եր
 ինչ հայր ԻՏ, ոչոհեոցի +եշ եշթօրոցի ԻՏ :
 Մանրագորտ երգան շհոթ Իբեմնց : Արդ ՚ի
 ձեռն ցույակութեա, զոր իմացուցի,
 առաջիկայս չունի ինչ առ ունէլ պէտս
 մեկնութե. բայց համառօտն այս է.
 գոհանան զբերոյ հաւատացելոյ,
 որք քարոզութք առաքելոցն, և զկնի
 նոցա վարդապետքն անհամարք՝ բիւրբ
 բիւրոյ զանազան առաքինութքք հա
 ճոյսայան ան : Ոմանք վկայական ա
 րեամբ

րեամբ. ոմանք ճգնաւորական Տանդի-
 սիւք. ոմանք կուսուք. ոմանք առաջ-
 նորդական, և քահանայական վերակա-
 ցութք. ոմանք աղքատութք, և հի-
 լանդութք. և ոմանք մեծութք՝ հասա-
 րակաց առնելով զինչս: Եւ որ սո-
 ցին նման՝ միաբանեալք ամենեքին՝ Խ-
 սերն ան, և Ի հաւատոս, և Ի յոյս,
 և յողորմութի, և Ի խոնարհութի,
 և Ի սրբութի, և յեղբայրսիրութի,
 և Ի քաղցրութի, և յանտեսակալութի
 և յերկայնամտութիւն, և յանընչասի-
 րուի, և յարհամարհել զերկրաւորս,
 և զանկալ երկնաւորին, և զարհու-
 րել Ի գեհեմէն, և փոստաքել արքա-
 յին, և արքայութի: Այս անձն, որ ա-
 սաց, թէ Տանդուրդ է գործն զհոգի երեւոնց,
 առ պրոտոն Տէր ան Տրգոմէրդ, նոր սոս հնոզ
 շէր էս Ինչ Տայր ԻՏ, ոչուհեայի թէ էր Երեւոյր
 ԻՏ: Այս առաքելոց, և առաջնորդաց
 գոհացողական բանք են՝ հաւատացե-
 լոց քնի, որ ընծայեն նմա այժմ և յա-
 ճուրն մեծի՝ Ժողովուրդ կազմեալ, և
ասեն

ասէն զ մարգարէին, Ահաւանի էս, և
 Դոնիոսի Իճ շրբ էս Ինչ անճ: Նման է այսմ,
 զոր ասաց, Թէ պոհեոյե թէ էրբօրոյր Իճ.
 որ առանց ամօթոյ տան համարս զ ժո-
 ղովրդեան, և ընծայեն այ: Նորա հնոյ
 Ի նորոյ, և Ի հնոյ: Բայց որ ասէ,
 Թէ շրբ էս Ինչ Դայր Իճ: Մայր՝ հսրակայ
 եկեղեցի է, և հոգին սբ, որ ծնաւ
 աւազանաւն, և անոյց արեամբն՝ քս:

Գ Լ. Ը:

Ի. Ո՛ր շարացե թէ էրբօրոյր Իճ, դիէլ շարինս
 Իճ:

Առ անյագ փառաքման սրբոյն՝ ոմ
 անհաւատալի լինին համան փառայն
 այ, և Ի միտ առնլոյ զ վաստակս,
 և զ ջանս նոցա, և զ սրտին բաղձանս.
 և այս առ խոնարհութե հոգւոյ սրբ
 բոյն, որ չունին Ի համարի զիւրեանց
 ստեանցն սրտից բացումն առ նա. որ
 պէս պօղոս առ արեալ ասէր, Թէ էս
 ոչ հոմոցիճ շարին Իճ, և է հոռեալիցէճ: Նոյն
 պէս

սէս և այլ սքքն : Չի գիտայեալ զնա-
 խահօրն կործանումն , մանաւանդ թէ
 զսատանային իսկ 'ի բարձրութենէ' և
 'ի հալարտութի լեալ , ջան' նոցա խո-
 նարհուէ անձանց եղեալ , տրուպ ա-
 մենեցուն զանձինս համարել' և մոռա-
 ցումն ինքեանց վաստակոցն առնել ,
 և չհամարել արժանի 'ի ծառայութի
 գալ այ , զի ուսեալ են 'ի տնէ , որ ա-
 սացն , թէ Յրեմմ շմմ հրամայեալն ասնի
 յէ + , ասասլէ + , Է-է ծառայ + անպիտան + էմ + . շր
 պարտ էտ + անել' արարտ + : Այսինքն թէ
 ծառայ անպիտանիցէ ոչ յաւելուլ 'ի
 ծառայութի քան զհրամայեալն : Չի
 այնպէս ուսուցանելին զանձինս 'ի խո-
 նարհութե մնալ , և անարժանս շնոր-
 հացն համարել . ույ առաքեալ ասէ ,

թէ Տրոսոյ էմ ամ աստեւելոյ :

'Նաև բովանդակ ամ սրբոյ' և հոգ-
 ւով սքվ լյեւոյ գործ' այս է . զի զինչ
 և առնիցէ ուղղութիս , և կամ սրտից
 սէր ցուցանել առ ամ , առ խոնար-
 հութե մտացն չհամարել' թէ 'ի գի-

տութէն է այ, իբրև զանարժանից :
 Այս ստորիկ ասէ, թէ Ո'րոյնքէ տէր շէն
 զոսի նա իմ. Այսինքն թէ ընդունել
 զիմ սրտիս սէրս առ քեզ . վասն այսո-
 յիկ 'ի վերայ բերեալ' ասէ :

Գորեալ շէնք որոպտոյ համբո՛ւրեցից . և ոչ ա՛ն,
 գոռնեացէա շէն :

Չի՛նչ է . այնպիսի սէ՛ր քո սէրդ՝ ուր
 թէ անգոմնելի . այլ այս մոլեկանութե՛
 սէր, պարծանաց և հրապարակատե-
 սութե՛ արժանի է . և որք յայն սիրոյն
 ճաշակեցին, արբեցան նորա սիրովն,
 և արհամարհեցին զկին, և զորդիս,
 և զինչս, և զստացունձս, և զիշխա-
 նութիս, և զփառս, նա և զանձինս ևս .
 և մահունձք, և արեամբ, և աղքա-
 տութե՛ կատարեալք, համբուրեցին ըզ-
 քս, և համբուրեցան 'ի նմանէ : Այս
 է պարծանաց՝ և երանութե՛ սէր, և
 գովութե՛ 'ի հրեշտակաց, և 'ի մարդ-
 կանէ :

2. Առեալ ածից շէնք 'ի փռան հօր իմոյ, և 'ի
 օրեանի յշայելոյն շէն :

Ասաց, թէ արտաքոյ գտեալ Տամբու-
 ընցից զքեզ. և ապա առեալ ամից ՚ի
 տուն մօր իմոյ, և ՚ի սենեակ յղացե-
 լոյն զիս: Չայս առաքեալ մեկնէ, ա-
 սելով. Որոյ փռանն Տէ Ինչ ԷՏ. և որ զկը
 ՚ի. լեալ սք Տոգւոյն տուն, և մօրն
 մերոյ Տօր: Արդ՝ յայտ է, ույ բասիւ
 ասէ, թէ Ուրանօր հոգին օք, անդ հայր
 և որդի Էանաչի Բնակեալ. ույ ասէ մարգա-
 ընիւն, թէ Բնակեցայց ՚ի նոսս: և գնացից
 ՚ի նոսս: Արդ՝ սենեակ և տուն՝ Տարս-
 ւրն եղև փեսային. և է Ճանապարհ ՚ի
 տունն յայն՝ խոնարհու թի. և որ ոչն
 է խոնարհ, Տոգւոյն սրբոյ Տալածիչ
 է, և ոչ Տանգուցիչ. ույ ասէ բասիւ
 Արդ՝ ՚ի ունեակն ամեալ, արժոնցից շտեղ ՚ի
 գինաց եղափործաց. յօշարայէ նանեկաց
 Այս է, որ ասաց, թէ ո՞րպայէ ԷՂ ԴԷԷ
 շարիւն ԷՏ: Արդ՝ արտաքոյ գրտեալ և
 արժանացեալ Տամբուրի, ապա ՚ի սե-
 նեակ և ՚ի տուն անձինն և ՚ի սրտին
 առեալ զ փեսայն, և երրորդու թեան
 բնակարան լեալ, խոստանայ արբու-
 ցա

ցանկէ ընմա զուրախութիւն գինւոյ, և
 օշարակ ՚ի նոնսնեայ, որ են սրտին գի
 տակ ցութիք՝ որ առ անձ բարեայ խոր
 հրդոյ՝ անիմանալեայ մեղաւորայ, ու
 ըովք կերակրի, և որովք ըմպելովք
 բուծանի անձ. զի այս է կերակուր այս
 ՚ի վերայ բերէ, թէ ոչ միայն բնա
 կարան եղէ այ, կամ փեսային, այլ և
 նովիմք հովանայայ, և պահպանեցայ.
 զոր և ասէ:

3. Ահեան նորա շէկուղ իմոզ. և ոչ նո պս
 փիչէ շինէ: Այսու զանմեկնելի պահ
 պանութի, և զվերակայուին որ առ
 հարմն, որ է եկեղեցի, բացայայտէ:
 4. Երդ ճնեցուցի շնէշ Դոփերտ էէն ՚ի
 ղօրուսնիս, և յուսգ նոսնիս առ յապարհի, էէն
 յառնիչէ՝ շարժուողի՝ շտերն՝ ինչ և իմեայի:
 Չայս երկրորդ անգամ մեկնեալ էմ
 Բայց ասելով զբազմագիմի շնորհան
 որ առ մեզ, և զանիմանալեօք պար
 գեան, երդմամբ յորդորէ զհրեշ
 տակս փառաբանակից իւր, և գոհա
 բանակից լինել այսիւրոյն որ առ մեզ,
 և

և զարթուցիչ: Ձի չհամարի միայն
 զինքն բաւական օրհնութիւն երախ-
 տեցն այ. որով և առանել ևս զարթ-
 չի սէրն 'ի գոհանայն' և 'ի փառանոր-
 ելն մեր զնա: Ձի մի 'ի տասանցն բո-
 ռոտացն դարձեալ առ տր, և գոհա-
 ցեալ 'ի ձայն մեծ փառաբանութիւն 'ի
 վերայ մարմնոյ բժշկութեցն, որ և
 զհոգւոյն և ստացաւ զլուսանորու-
 թի, և զյաւիտենական կեանսն: Եւ
 իննունքն ապերախտք դտեալք առ
 երախտանորն՝ զըկեցան 'ի միոյն և ս
 կատարեալ պարգևացն, և յաճային բե-
 րանոյ գովութեցն: Արդ՝ հարսնն ոչ
 ապերախտ եղէլ առ անիմանալի երախ-
 տիսն այ, և առ այնչափ պարգևսն.
 և յիւրմէ շնորհակալեալ, և գոհա-
 բանակից մեր կոչեցեալ զհրեշտակս՝
 զարթուցանէ զսէր փեսային յայն
 պարգևս՝ զոր կամեցաւ տալ մեզ, և
 ոչ արժանացաւ առնուլ նախահայրն:
 Այս է, որ ասէ շարեւորի՝ շտե՛ն Ռնչև
 շտե՛ստի. զոր խնդրեաց զգոհութի յին
 նուցն

նուցն, և ոչ եգիտ ՚ի նոսա զիւր կա
մայն խնդիր :

5. Բարբերէն, և Բարգուշէն առէն : Ո՛ր է
առ, որ էլանէ առչեպօռչեալ յեյեալ յեշօրոյ
գին էր :

Չարմանան հրեշտակք ընդ մաքրու
թիւն, և լուսաւորուի անարգ և աղ-
տեղեալ մեր բնութեա, որ այնպիսի
անքննելի շորհաց հանդիպեցաւ. և
ընդ եղբօրորդւոյ իւրոյ քսի մեայեալ
և ՚ի նա յեցեալ էլանէ ուր հրեշտա-
կացն բանակք բնակել են, ուղղեկից
լեալ քսի, որ զձեռանէ առեալ տա-
րաւ զմեզ ՚ի տեղի անկելոց հրեշտա-
կացն. զի զոր ՚ի դրախտին ոչ հան-
դուրժեաց տեսանել, տեսցէ ՚ի
փառան իւր :

Փետայն ցհարանն առէն ՚ի ներոյ Եւնծորոյ շաբ
Բուսից շէշ. անդ երկնեաց շէշ հոյր ԻՏ. անդ
երկնեաց՝ որ ծհաւն շէշ :

Նախ՝ արժան է զ բնութիւն խընծո-
րոց տեսանել, և ապա զարթուցումն
որ ՚ի ներքոյ նորա՝ իմանալ : Խնծոր՝ ա-

և որչ կերակուրէ, և հիւանդաց յոյժ
 անորժե լի. և թագաւորաց կարի. իսկ
 վայելուչ. և պէսպէս զանազան հո-
 տովք անուշայուցանէ զ քիման հոտո-
 տելեաց: Չոր և սքն գրիգոր լուսա-
 շորիչն մեր ասէ. արդ՝ խնճորոյ նմա-
 նեցուցանէ զ բանս օրինաց, և մարգա-
 րելից, որ հոգւովն սրբով տունաւ
 մեզ. նախ՝ ի սինէական լերինն ՚ի ձե-
 ուրն մովսէսի. և ապա ը ժամանակս
 ժամանակս աճեաց մարգարէիւքն: Ին-
 ույ հաւք ՚ի ձոււոյ վերայ նստեալ յեր-
 կարաձիգ ժամանակաւ ՚ի ձեռն ջեռ-
 մանն ընձեռեն զ կենդանաստեղծու-
 թիւն հրամանաւ արարչին, նոյնպէս
 և մեր բնութիւնս ՚ի ներքոյ օրինացն և
 մարգարէական սլատգամացն եղեալ
 յերկարաձիգ ժամանակաւ՝ երկնե-
 ցաւ յայ ՚ի հօրէ, և յորդուոյ, որ մեր
 փեսայն և եղբօրորդին անունանեցաւ.
 և ծնաւ ՚ի հասարակաց մօրէն, որ նորա
 է բնութք ծընօղ, և մեր շնորհիւ.
 Եւ վս զի եղիւնս ասաց. և երկուսք՝

մօր է. վասն այնորիկ մայր կոչեց ըզ
 հայրն քսի, և մեր: Այլ երկնեայ
 հայր, ուն ասայի, օրինական՝ և մարգա
 րեական պատգամօք. և ծնաւ ՚ի ջրոյ,
 և ՚ի հոգւոյ՝ որդիս իւր, և եղբարս
 քսի. զի մի է մայր մեր ծնօղն՝ հայրն
 ամենականն ած: Նաև իւր մկրտութիւն,
 և աւանդանաւն ծնաւ քսի, և հոգւոյն
 արբոյ գալստեամբն զփակեալն յադա
 մայ զերկինս՝ եբայ. և ինքն զնոյն ճը
 նունդ և մեզ պարգևեայ ՚ի հոգւոյն
 արբոյ. և կոչեցաւ որդի մարդոյ, և
 զմեզ արար որդիս այ: Ուն և արձակ
 բանիւք ասէ երանելի վարդապետն
 յովհան, թէ Դոս մի՛ յեկնանաւ Եւ ոչ
 լինի որդեաց. զի անկաւելի եւ որդեացն այ՛
 լինել որդի հարցոյ՝ քան Եւ հարցոյ որդի այ՛
 լինել: Արդ՝ յերդմնեցուցանել հարսի
 նրն զարթուցանել զսէր փեսային, պա
 տասխանի առնէ զվաղնջուց հետէ ըզ
 զարթուցեալ սէրն՝ զոր կասեցոյց ա
 դամ յանցմամբն: Սակայն նա ըստ ան
 խակալ գթութիւն, և ըստ արարչական
 սի

սիրոյն իւրոյնց եթող ՚ի ձեռանէ, այլ
 դարձեալ գթացեալ օրինօք և մարգա
 թիւք՝ ուր դատարարակաւ յանձան
 ձեաց, և երկնեաց՝ և ծնաւ զմեզ վե
 րատին, Ոչ յայտնուցաւ ուրմանէ, ուր ա
 ռաքեալն պետրոս ասէ, այլ յայտնուցա
 յանէ, ինչոպիսի և Տրոփիմուսն Բանտն օր
 Յաղագս այնորիկ ասէ, թէ ՚ի ներքոյ
 ինձորոյ դարձեալէս շտեմանք երկնեաց շտե
 մայր Եւս. անք երկնեաց, որ ծնաւ շտեմ: Այ
 սինքն թէ զարթեալ էր նորա սէրն ՚ի
 մեզ, և միայն նպաստաւ որուի ՚ի մէնջ
 պիտոյանայր կամեւն և եթ: Արդ՝ որով
 հետև հոգւոյն ազդամբ, և նոր ծնըն
 դեամբդ ՚ի հօրէ իմմէ ՚իմացար զայն
 քան սէրն որ առ քեզ: Ու յիւր ուրքի ոչ
 ինչեաց, այլ զասն թէ անկեցաւ Տարնեաց
 շտեմ. զոր օրինակ ասաց առաքել: Արդ
 Եւս. ՚ի յիւր երկն շտեմ ՚ի վերայ որպիսի
 և ի՞նչ շտեմանի ՚ի վերայ Եւս. ՚ի յիւր
 Այսինքն թէ պահպանեալ, և կնքեալ
 ինև զսիրտ քո, և զբազուկ քո. զի մի
 ՚ի վայր անկ յիսյամբառ նալդ. և մի՛ մո

ապօծնա առնեց գործելեայ իմոյ ընդ
 քեզ երախտեայ՝ իմ տնօրէնութիւնս ,
 որ իմոյ ծնողին որդի զքեզ արարի :
 Արդ՝ մի տար զսիրտ քո դարձեալ
 սատանայի խորհրդոյ . և մի զձեռն
 քո , և զբազուկ ձգեր ՚ի նա :

Աստի շէ հշօր է ե՛րև շմոհ ուր . և բնայ
 ե՛րև շտօրն շարունջ :

Այսինքն թէ սոյ մահ խիստ է՝ յորս
 ժամանէ , և հզօր՝ նախանձ ույ դը-
 ժոխք . այսպէս և որք յինէն այսպի-
 սեաւ՝ սիրով սիրեցան , և փոխանակ լի
 այնպիսւոյ սիրոյ՝ զիմ սէրն մեղկեն , և
 զհակառակորդն սիրեն , քի զմեղս և
 զանօրէնութիւն և զսէր Տիս , նախանձ
 սրտմտութի բարկութիւն տն՝ իբրև
 զմահ յարձակի ՚ի վերայ նորա . և
 ապա անբժշկական ստանայ ցաւս : Չի
 թէ կանայք յարանց սիրեցե՛լք , և նոքա
 փոխանակարանց սիրոյն ՚ի սեղեխ ձգտե-
 ցուցանեն զսէրն , ո՛չ միայն խամբեն
 զսէր արանց յինքեանց , այլ և աւելի
 ատելութի քան զամատելութիւն ընձե-
 րեն

և են ինքեանց , և օտարանան յարանցն .
 նաև մահ բարկութե կրեն յարանց՝ բա
 զումք . ոպ և ասէ սոյն սողովմոն , թէ
 Լի է նախանշոս արքամարտելի ասն նորս . և ոչ
 հանդուրժեացէ յաւուր Թարկուելէ : Ապա՛ որ
 չափ և ս առաւել փեսային և նյն և
 փրկողին զմեզ հզօրանայ բարկութին
 ՚ի վերայ հարսնայելոցս նյ՝ իբրև ըզ
 մահ և զ դժոխս , որ այնչափ յաճախ
 սիրոյ՝ ատելութի առ նա ցուցանեմք ,
 և սատանայի՝ որ սեղեխաբար գողանայ
 զմեր սք ամուսնութիւնն ընդ քսի , և
 իւրացուցանէ . ախորժե լով տարածա
 նեմք զանձինս՝ ՚ի ներքոյ անկեալ ամ
 պղծալից խորհրդոց և գործոց նր :
 Աս որոյ յիրաւի գտանեմք փոխարէն
 զանմահ մահն , և զ դժոխսն անքնը
 նելի : Արդ՝ որ բերան կարէ երանել
 զայն , որ զայսպիսի սէր ծանուցեալ ,
 և զայ գոհամալ գիտէ , և պահել ըզ
 սրն , և ոչ եղծանել մեղօք : Եւ դար
 ձեալ , որ բերան բաւէ աւաղել զօ
 տարացեալն մեղօք յայնքան սիրոյ , և

բնակիչս եղեալ անմահ դժոխոցն:

Աս որոյ 'ի վերայ բերեալ' ասէ:

7. Թե՛տ նորս Եւե՛տ Եոյոյ հրոյ, և ջուր
Եաշտա՛մ ոչ շարասցէ՛ն շիջոցանէլ շտե՛ր. և գե.
ստ ոչ արգելցէ՛ն շնա:

Այս և 'ի մարմնական սիրոյ յայտ գայ.
զի ուր սք սէր բնակէ՛ ճնողական
կամ ամուսնական, և որ լը այսմ, ո՛չ
գետք կարեն խափանել. և ո՛չ սուր,
և ո՛չ հուր, և ո՛չ մահ: Քանի՛ք 'ի
վերայ որդւոյ 'ի հուր և 'ի ջուր և 'ի
սուր մատնեցան՝ և 'ի սով. նոյնպէս և
'ի վերայ աւազաց: Արդ՝ որչափ առ
ած սէրն է, ևս անմեղկելի է 'ի մարդ-
կանէ, և յաղթող հրոյ և ջրոյ և կա-
պանայ և քերանայ և բանտից, և կնոջ
և որդւոյ. որով յաղթեցին իսկ սքքն
ամ, առաքեալք և մարգարեք և մար-
տիրոսք և ճրգնաւորք, քսի սիրով
արբեալք: Եւե՛ սոցէ այս շամ չե՛նս իւր
'ի սէր իւր, արհամարհանօ՛տ անգոսնէացէ՛ն շնա:
Չայս այսպէս իմանալի է, թէ ո՛չ է
այ սէրն ու՛ր զ մարդկան. մանաւանդ

զ մեղաց. որ՝ որչափ յաճախէ սէրն ,
 նոյնչափ արհամարհի և անգոսնի ՚ի
 մարդկանէ : Այլ այն սէրն որ առ ան
 այնչափ գովուէ , և մեծարանայ արժա
 նի է , որով և դաւճիթ պարծի . Սրէնի
 զէշ քե՛ շօրանի էմ : Եւ թէ նուազեաց
 սրբի էմ , և մարտի էմ . ան որպի էմոյ՝ Բաժնի
 էմ ան յաւիտեան : Այսինքն՝ թէ դու ես
 իմ բաժին . և յորժամ զքեզ յիշեմ ,
 նուազէ սիրտ իմ : Եւ թէ՛ սրբի էմ
 յեջապէ առ ան իեհիւմի : Եւ այլ բազում
 բանս այսպիսի աղուականս զմայլական
 սիրովն ան ջերեալ զսորայս գտանես .
 զոր ոչ բաւեմ թուել : Նոյնպէս և
 զպօղոսին անբաւն ևս . սոյնպէս և
 զայլ առաքելոցն : Ըստ այսմ և զայն
 չափ վարդապետայն , և զսրբոցն ան .
 որով սիրով ջերեալ՝ յաղթեցին Տի .
 և ան կարեաց և փորձութեց :

Ց. Բայց եր գոր է , և սպիտակ ոչ ունի . շինչ
 արասցուտ քեւ երում , յաւուր յորում պարսեւ
 յի նմա : Եւ ե պարտու էն , շինեացուտ ՚ի զն
 մարտիցս արծաւեղէնս : Եւ ե ե պարտն էն :

յօրէնէսոյրատ նմա քառասունչա Տայրոց :

Այս բանս այսպէս խմանի, թէ 'ի Տը-
րեշտակայնոցն ասի զօրութէց' վասն
Տարախնն, որ է նոր եկեղեցի' որ 'ի Տե
Թանոսայ : Եւ՛ Կոյս ասի, յաղագս 'ի մի-
ոյ արարչէ լինելութէ' և ստեղծողու
թէ : Եւ՛ Կոյս, վն անարգ բնութես
ասէ. զի Տողեղէն եմք, թէ և միւսն
Տրեղէն, քի Տողին' որ ընդ մարմնոյս
լծակցեցաւ. բայց քան զՏրեշտակս
փոքր է. որում և մարգարէն վկայէ'
Փոքր էնչ իոնորէ արարէ շնո Կոյս շեշտակն
Կոյս արաւելե լագոյն Կոյս, և Կոյս
Նոյ Կոյսէցէ շնո. և որ զկնի բանս է
Նաև այնպէս փառաւորեայ զմարդն
պատուով, որ սատանայ նախանձ բե-
րեալ ը նմա, յափշտակե լկամեցաւ.
յաղագս որոյ անկաւ իսկ յերկնից, և
յիւրմէ փառայն : Արդ' տարակուսին
Տրեշտակք վն տկար բնութես, որ
անտանելի և անճային խորՏրոցն և
փառայն և տեսուի և գիտութի Տա-
սու եղև : Եւ՛ որին որպէս բազում
ան

անգամ գրեալ էմ, զ շտեմարանս արը
 տին և մտացն կոչէ: Եւ տարուուսին
 հրէշտակք անտանելի զայս բնութիս
 գիտելով այնմ անտարր տարողութեն.
 յաղագս այնորիկ ասէ, թէ շինչ առա-
 ջուտ էն: Երում յանոր յորում պարտեացի նմս
 Այսինքն, երբ պատմի փոքր և անա-
 տին անհանձար բնուէս մարդոյն՝ այ
 զ հողեղէնն, առնուլ բնութիւն. և
 յորովայնի և յարգանդի, և ընդ կու-
 սական արգանդն ծնանել ույ զմեզ ին
 քէնս՝ և կուսին կոյս մնալ և կաթամբ
 սնանիլ: Նաև զի երկայն է զամ թուել
 զայ կիրս, զամենայն զ մարդկայինս կը
 ըելն, զոր յանձն առ բաց ՚ի մեղաց. և
 թուք յանձն առնուլ. և ապտակ, և
 գան մտրակի, և ապերանս զ գեստու.
 և փրչեաւ պսակիլ, և ծեծելոյ զամս
 յին գլուխն եղեգամբ. և մերկ ՚ի խա-
 ջին բեռել ընդ չարագործս, և լե-
 ղեաւ և քացախով կերակրիլ, և մե-
 ռանել այ, և խոցիլ ՚ի զինուորէն տի
 գաւ, և պատիլ և թաղիլ. և որ սայն-
 պիսիք

պիտիք : Չայնպիսի պատմութի զի արդ
լուեալ հաւատապէ, կամ ընկալցի
փոքրն այն ստեղծուած և անստին :
Այս և առ անձամբինն ևս իմանալի է՝
լսել ՚ի հրեշտակէն թէ յղանալոց ես,
և ընդունել, և կրել յորովայնի. և որ
այլն ևս : Եւ է իսկ արդարեւ տարա-
կուսելի, և հրեից գայթապողութի, և
հեթանոսաց յիմարութի. յաղագս որոյ
ասէ մեծ առաքելն. բայց միայն տեղի
տալի է այ հոգւոյն. Որ ասին շէճաճեճո՞
և շահահիս, և շհրաշնէբաս. որոց ոչ Գոյ
Եւ : Նաև յաղագս այնորիկ ոչ կարա-
ցին հաւատալ ան մարդիկ յզի ոչ գը
տաւ հոգւոյն սբյ տեղի ՚ի նս. որ զան
կարելիան կարելի ցուցանէր նոցա :
Աս որոյ ՚ի վերայ բերեալ ասեն հրեշ-
տակք, որ տարակուսին վասն մեր
փոքր և անստին բնութեան :

9. Եւ եւե պարեմոյ էյէ, շիեացոս + ՚ի վերայ
նորս հարսնոցս արժամէէշէն : Եւ եւե պարեմ
էյէ, յօրեիեացոս + ՚ի նմս ստի. ստիս հարս :
Արդ յառաջաբանի գրոցս ասացի, թէ

ոչ գոյ յարմարանք մարգարէականք, զի
 իբազմաց լեզունաց է առեալ փոփո-
 խումն, յեբրայեցւոցն ՚ի Տեւրենացի,
 և ՚ի Տեւրենացւոյն ՚ի յոյն, և յասորի.
 և ապա ՚ի Տայ: Բայց միտք այս է. եթէ
 մարդ չէր և կենդանի ստեղծուած՝
 ՚ի հասարակաց արարչէն, և պարիսպ
 էր, այլ յաւելեաք, և արծաթով իսկ
 զյաւելուածսն առնէաք՝ մարտկոց
 շինելով: Եւ դուռն էր, յօրինեաք ՚ի
 նա տախտակս մայրս. և յաւելլով ՚ի
 փոքրկութի. որ տանելի լինէր մեծու-
 թքն պարիսպն, կամ մտանելի դուռ-
 նն: Արդ՝ զայս լսելով հարսնն, հա-
 մարձակի՝ և պատասխանի առնէ հրեշ-
 տակացն տարակուսելոցն. ուն և գը-
 ղեալ իսկ է:

10. Հարսնն համարչաչի. Ես պարիսպ, և
 ասիինք ի՛նչ երբ և շարժուի:

Այսինքն, թէ մի՛ կարի յածիք ՚ի հոգս
 յաղագս իմ տկար բնութեա. զի զօ-
 լութք ամենակարողին՝ փոքրս մեծա-
 գոյն քան զպարիսպ եմ և ամուր. և

անատին՝ իբրև զաշտարակն իմատինս,
 Ձի որ զերկինս և զերկիր, և զմեր բը-
 նութիւնս՝ և զձերդ յոչնչէ արար, նա
 զիս մեծացոյց, և զստիկս իմ առաւելը
 ցոյց քան զձերդ, զի զոր դուք ոչ կա-
 րէք լսել և տանել և կրել, իմ տկար
 բնութիս կարողացեալ քան զձերդ՝
 լսեաց և տարաւ, և հաւատաց: Վս
 որոյ՝ ի վերայ բերեալ՝ ասէ:

Ես էի յաչս նորս իբրև գործաւ իւրապարհի:
 Որ կարողսեալս էի ուր զդրամն և զոչ
 խարն՝ որ յաւետարանին ի փեսայէն
 իմմէ առակի, և պատերազմ և խռո-
 վութի ունէի ընդ երկնայինսն և ընդ
 երկրայինս վասն մեր ապստամբելոյն,
 այժմ խաչիւ փեսային եղէ յաչս նորս
 ճշմարտապէս խաղաղութի, և գտեալ
 ի մոլորութենէ: Դարձեալ յաւե-
 լեալ յառակս իւր մեծայինն սողովմոն,
 և ասէ:

II. Այդի եղև սողովմոն ի Բեղմաւոն:
 Բեղմաւոն պարարտ երկիր է ի հրե-
 աստանի: Որով առակէ զերկիր, և
 ըլ

զ մարդն որ ՚ի նմա : Եւ սողովմոն՝ լա
 քս, որ եղև խաղաղութի մեր. զի խա
 ղաղութի թարգմանի սողովմոնն ա
 նուն : Եւ այգի՝ հաւատացելք : Չոր
 և դաւիթ մարգարէ և եսայի, և ինքն
 արն այգի կոչէ յաւետարանին. որ և,
 եւ զայգիի եւ զստեպանի :

Բերցէ ասէ այս եւրոպայի եւ ի պարս
 ի հարաւուրս որ ծովայ :

Այս ոչ ունի բազում բանս մեկնու
 թի : Բայց երանի որ տան զ պտուղ ՚ի
 ժամու խնդրոյն երկնաւոր սողովմո
 նին. եթէ զանձանոյ, և եթէ որոյ ժո
 ղովուրդ հաւատացեալ են : Որ եթէ
 շատ և եթէ սակաւ ունին շնորհս,
 կամ ժողովուրդս, կամ ինչս, համարս
 պարտին տալ երկնից թագաւորին սո
 ղովմոնի հոգևոր առաջնորդք, և մար
 մնաւորք. եպիսկոպոսուք, և քահա
 նայք. թագաւորք, և իշխանք. և այլ
 պաշտօնեայք, եթէ մարմնաւորք, և
 եթէ հոգևորք. Նաև աշխարհակա
 նըն, և զինուորն, ընդ կնոջ, և ընդ

որդւոյ, և ընդ ծառայից պարտի տալ
 համարս: Ձի թէ միայն զիւր պիտոյն
 խընդրէ, զծառայութիւն և զգութ
 և զհպատակութիւն և զհարկս և ըզ
 հասս, և որ այլ այնպիսիք են, և ըզ
 հոգւոյ և զմարմնոյ զպէտս նց ոչ
 մեծաջան և սրտայաւաբար հոգտա
 նի, պատժելոյ է ՚ի քսէ: Եւ թէ ա
 րատ ինչ մեղաց տեսանիցէ յոք, սի
 բով և արտասուճօք բժշկել պարտի,
 և սպեղանիս դնել վշտակցութք՝ ույ
 անձին. և ոչ գողոզաբար ամբարձեալ
 մտօք, փքացեալ ի շխանութքն՝ զոր
 պնի. եթէ հոգևոր, և եթէ մարմնա
 ճոր. եթէ տան իւրում, և եթէ ծա
 ռայից: Որ զասրն առնու, և զկաթն
 կըթէ, և զգէրան զենու. և ՚ի պա
 րարտ տեղիս արօտից ոչ տանի. ույ
 մեղադրէ երկնաւոր սողովմոնն մար
 դարէ իւքն: Եւ զընկերին և զծառա
 յիցն և զեղբօրն՝ ոչ հոգ տանել ույ
 զաձին, զուսուցանելն զսրբութիւն, և
 զողորմած բարս և զխոնարհութիւն,
 զան

զանձուլութիւն յաղօթս, զանհեղ-
 գութիւն ՚ի պահս, և յերթալ ՚ի տունն
 ան, և յուսուցանել. երթալ ՚ի տեսս
 հիւանդաց, և բանտարգելոց. և հիւ-
 րոց ընդ առաջ և ընդունելութիւն,
 և յղարկումն: Եւ զեկեղեցիս պատու-
 ճել ընծայիւք, և պատարագօք, և
 սպասուք: Եւ զտօնս տէրունականս
 մեծարել զգաստ փառաբանութք,
 լույսմամբ և նուիրօք. նոյնպէս և լոյ-
 յիշատակս սրբոց: Եւ զքահանայս
 պատուել ուպ զպաշտօնէյս ան, և զա-
 ռաջնորդս ժողովրդեանն քսի: Եւ
 թագաւորաց և տէրանց մի՛ առ աչս
 ծառայել, այլ սրտի մտօք: Եւ որ այլ
 կարգ քրիստոնէութե են, զոր չեմք
 բաւական այժմ թուել, զոր խնդրե-
 անք, որ կոչեցան սողովմոն, ՚ի հոգև
 որ առաջնորդաց, և ՚ի մարմնաւոր.
 Ը իւրաքանչիւր պատշաճի առնել,
 և ուսուցանել հեզաբար: Ձի վասն այ-
 նորիկ տիրեն մեզ, զի ընդ մեր պատե-
 րազմ հարկին հարկանել հոգևոր ա-
 ռաջ

և աջնորդքն ընդ սաարանայի. և մարմը
 նաւորքն արիւն և սպարտին հեղու. և
 ՚ի վերայ մեր, և սպտերազմ տալ ընդ
 թշնամեաց. և եթէ կարասեաւ, և
 եթէ մահո՛ւմք, թափել ՚ի թշնա-
 մեաց: Եւ դատ առնել իրաւամբք
 անակնառուք՝ անհանգիստ՝ ուն զայ
 սպասաւորս. և զամ մարդոյ տուն՝ ուն
 զիւր համարել: Որպէս գրէր տրդատ
 մեծ թագաւորն, մինչ դեռ ՚ի կռա-
 պաշտուէն իսկէր, առ իւր Տս, Ու
 ոչէս ցոտեոսիւք՝ որ ընդ իւրոս ցոտնն հոգոյ,
 Դոյնոչէս և Տէ հոգոստ վտոն հոյոյ աշխարհիս:
 Արդ՝ եթէ կռապաշտքն այնպէս հոգ
 տանէին շինութե Տի, և ոգւոյ փր-
 կութե մարդկան. որ զսքսն վս այնր
 չարչարէին դառնալ ՚ի քրիստոնէութե
 ՚ի պաշտօն կռոյն, թէ՛ խնդրեն ՚ի
 մէնջ ասեն՝ աստուածքն, և չէ՛ մեզ
 ծառայի հարկք և ծառայութեքնոցա,
 եթէ այսմ փոյթ շառնեմք. ուն տր-
 դատ՝ սրբոյն գրիգորի ասէր, թէ Ա-
 տոհի ցէնն շնորհ շտո՛ւ և շտո՛ւ յոստ-
 ընդ

շիշէի: Նոյնպէս և պարսից թագաւորն
 ՚ի վարդանանքն գրէր: Եւ այլ բա-
 զումք, որ և գեհենի, և տանջանայ,
 և դատաստանի ակն ոչ ունէին: Արդ՝
 մեզ որ ՚ի գիտութեա եմք, և հաւատա-
 ցեալ եմք ՚ի քս, և ակն ունիմք գա-
 լատեան նր, և գիտեմք ստուգապէս,
 եթէ համարս պարտիմք տալ լն այսմ
 ամի. նոյնպէս և ընդ անձանց ընդ
 խորհրդոց բանից և ընդ գործոց, քա-
 նի՛ պէտք են զգուշութե, զի մի ա-
 մօթով կայցուք յահեղ աւուրն առա-
 ջի երկնաւոր արքային սողովմոնի՛ ՚ի
 պահանջելն յայգւոյ զպտուղն: Ասան
 որոյ բիւր երանի են՝ որ տան զպտուղն
 լիապէս. և բիւրուց բիւր աւազանայ,
 որք ոչ կարեն հատուցանել զպտուղն:
 Արդ՝ արարեալ սկիզբն սողովմոնի
 ՚ի ճառս առակաւ նախ՝ զ՚ի դրախ-
 տէն ստեղծուլն նախահօրն, և յան-
 կանելն ՚ի փառայն. և դարձեալ առ-
 նուլ զփառս՝ քսի գալատեամբն. և
 հարանանալ նմին հեթանոսայ, և պէս
 պէս

պէս՝ և զանազան շնորհաց հանդի-
պել, զոր կարգեցաք և եղաք ՚ի
գիրս յայսմ, յաճ փակեաց յայգի ՚ի
հարսնէ անուճանէն, և յիւր միւսան
գամ գալուստն, և ՚ի պահանջումն
պտղոյ արդարոցն, զոր յառաջ հարս
նըն կոչեաց. ցուցել զառաւել սէրն
առ մարդիկ, թէ ոչ միայն հարսնա-
ցեալ եմք՝ և միաւորեալ ընդ փեսային
քսի, այլ և կերակուր եմք նորա՝ ոպ
խաղող յայգւոջ վայելչական, և ե-
ղեալ ՚ի սկուտեղս թագաւորին քսի:
Եր շոյգի՞ն էր ցոյսհասցանն:

Պահապանքն՝ այսոքիկ են զոր ասացի:
Դարձեալ, և ամանձն՝ իւր պահա-
պան է:

Բերցէ այս եւրոսիան չէր ՚ի պտղոյ եւրէ հաշար
արծաթոյ:

Արդ՝ այգի ասաց, և պտուղ՝ արծաթ.
Ըն այսմ զի արդ յարմարի, թէ ոչ յայտ
է, զի առակաբանիւնս վարի. ոպ է
խկ բովանդակ գիրս երգոյ երգոցս:
Արդ՝ հազարս՝ զկատարեալ և զբազ-
մա

մաւորական բերան ասէ՛ զարդարոյ :
 Եւ արծաթ . զի ուն արծաթն ընտրի՛
 և փորձի ՚ի բովս , նոյնպէս և սքքն ուն
 զարծաթ փորձեալ են յերկրէ , և սրը
 բեալ՝ և պարզեալ եօթնպատիկ ՚ի
 հողոյ :

12. Ագգի ենչ ասալի էմ :
 Ո՛չ ուն մինչ յերկրի էր մարդն , և ընդ
 երկնաւ ուն վարագուրաւ միջնորդեալ
 էր . այլ իմ է , և ինձ , և առաջի իմ
 հանապազ : Այսու և առաքել վկայէ ,
 ասելով . Այժմ փեսանէմ է՛ր և ընդ հայէի
 օրինակս , այլ այն իմ զէմ յանդէմն : Եւ
 որ այլք բազումք սոյնպիսիք ՚ի սրբոյ
 ասացեալք յաղագս այսր հաւատար-
 մութեան :

Հարաւրտ սոչոզմանի , և երէւեւրտ , որոյ պահէն
 շարիտաշ նորս :

Տես աստանօր զանչափ սէրն այ ընդ
 մարդկան . յաղագս որոյ և անաբան
 ասէ , թէ և ոչ ընդ թէ ինչ այնտն զւարճանայ
 ան , որտն ընդ մարդոյ ուղղութի և շրջութի :
 Այսինքն , թէ ո՛չ ընդ մի իրս այնպէս
 զուար

զու՛նարձանայ անձ, որչափ ընդ մարդ ար
 դար և սք. յարագս որոյ զերկին՝ և
 զերկիր արար, և որինչ յերկրի. վն ու
 ըոյ մարդ իսկ եղև. և որ այլն ևս:
 Արդ՝ հաշարտ սոչոզմնի, իւր ասէ. թէ
 ինձ է շատ պարգևան և խնդութիքն
 ուղիղ գտանել մարդոյն՝ և պտղատու,
 քան իւր իսկ մարդոյն. այնպէս՝ որպէս
 ընդ հազարն՝ և ընդ երկերիւրն ընդ
 մէջ է. ինձ հազար, և նմա երկերիւր.
 որ զերկու բնութիւս ունիմ միանու
 թեալ՝ իմի, հոգի և մարմին: Եւ կատա
 ռեալքն ինձ, որ կատարեալս եմ անու
 թքս՝ և մարդկութքս, մարդ կատա
 ռեալ, նոյնպէս և անձ կատարեալ. յա
 ղագս զմեզ կատարեալ փոխելոյ: Չի
 տասն, և հարիւրն, և հազարն՝ կատա
 ռելթիւք են: Չի մինն ի տասն անար
 տի, և այլ ո՛չ յառաջ. բայց եթէ եր
 կրորդէ. նոյնպէս և մի տասն՝ տասն
 տասն լեալ հարիւր՝ այլ ո՛չ յաւելու.
 նոյնպէս և հազարն՝ տասն հարիւրիւ:
 Եւ զկնի այսմ և ոչ հասցանայն ասաց
 վարձս

վարձս տալ, ո՛չ միայն որ զինքեանս
պահեն, այլ որ առաջնորդութեան պա
հապանք և ճշմարիտ մշակք այգւոյն,
եթէ հողւորք՝ և եթէ մարմնաւորք,
վարձս առնուն ՚ի տնէ յսէ քսէ :

13. Հարսնի մտէ : Որ հաստիւ ՚ի պարսէլս,
այլ մեծոք տէր. շնորհ տր լսելի արա ինչ :
Արդ՝ զոր փեայն այգի անունանեաց
զհարսնն, և այլք յառաջագոյն պար
տէզ, զսոյն հարսնս երկրորդեալ
պարտէզ զինքն փեային կոչէ : որ
զպտուղ այգւոյն պահանջէ : Չայս ա
սելով, թէ դու զօրութի իմ. և քո
օգնութիւն՝ և զօրացուցանելովդ տամ
զպտուղ. բայց միայն զձայնդ քո լսե
լի արա ինձ : Չայն՝ զոր ասաց իսկ աւե
տարանաւն, թէ եկայտ աստ աստ
պեալ, և քեանունորտ. և ես հանգուցից շնորհ
Արդ՝ աղաչէ հարսնն, թէ զձայնդ
քո միայն լսելի արա ինձ. զի անմոլար
հետեւեցից զհետ հովուիդ. որ ա
սացեր, թէ Ոչ աստ իմ շնորհ իմոս լսեն, և
չնի իմ գան. և շօտաբի շնորհ ոչ երբեցեն :

այլ Գալիւտիէն ՚ի Տոմնէ. շի ոչ Գալիւտիէն շ Յայն
 նորմ : Արդ զայն աղաչէ, զի միայն ձայ
 նին անկարօտ պահեսցայէ զանկալոյն և
 փափաքելոյն. որով անմոլար զ Տեստ
 երթեալ տայցէ զ Տաղարս արծաթոյն,
 և զ պտուղ այգւոյն, և զ բերս պար-
 տիզին :

Այլ անասն +եշ : Ուր թէ ամենեքին
 քեզ սպասեն. և ամենեցուն անկալիք
 դու ես, երկնայնոց և երկրայնոց, և որ
 ՚ի նս արարածք : Այս է՝ այլ անասն +եշ :
 Չձայնդ քո՝ ևս լտէի առս էնչ, որպէս
 և Տրեշտակաց՝ որ մօտաւորք են քան
 զ մեզ. և քո լուսովդ լուսաւորին.
 ուր մեք զ գալի և իմանալի արեգա-
 կամբս, և նորա քե :

14. Փալեի ելթօրորչի Իճ, և նճանէաց այ-
 ճեճան, իմ տրեւոց ելանց ՚ի լէրաց լէրանց ՚ի նիւ-
 Երաց :

Տես զ յաւելուճած պաղատանաց Տար
 սինն նման մարգարէին սաղմոսերգողի
 փուլթայուցանել յօգնութի, ասելով
 Գոմբա յօգնել էնչ. և Տ յաւելուց : Եւ դար-
 ձեալ

ձեռք. զի հոռուսէաց սիրտ ի՛ճ, զարգարանի
 լուս ի՛նչ, Ե՛ւ. Գոս-նա յօգնել ի՛նչ որ Գրեւո-
 ւեան ի՛նչ: Ե՛ւ որ այլ այսպիսիք՝ զ-Գո-
 տիւն ասելով գուշակեն, և շնամեաց այ
 ծեմն, և համ որևոց եղանց, ըստ դաւթի
 հայցմանցն, զարագահասան լինել աղա-
 չի. ուր զայծեամն, և զեղան որթ. որ
 սրահայեայք են, և երագահասաք: Նաև
 զհանդերձեալ գալատենէն՝ ի մէջ բե-
 ղեալ սրահանջելով զստուղս, զոր
 խնդրի յամենեցունց ՚ի միւսանգամ
 գալատեն փեսային, յորժամ ՚ի մէջ գի-
 շերին բարբառ լինի. Ահա Գոսայ Գոս,
 որի՛ ընդ ստուղն: Որ տեսանէ զիւրա-
 քանչիւր խորհուրդս՝ և զգործս նմա-
 նութք ընդ աղօտ առակին այծեման՝
 և եղան, որ ՚ի բարձունս լերանց բնա-
 կէ. աստ ՚ի մարդիկ լեռնայեք առա-
 քինութք, և անուշահոտ վարուք ուր
 լերամբք խնկաբերօք, և անդ ՚ի սք և
 ՚ի վերին թռուցեալ ընդ փեսային ՚ի
 լեռնն յերկինս. զոր և ասէ անձաբան
 նաև ՚ի ներքս մայի սրագընթայ,
նմա

նմանեալ առակողին բանիս որ ասէ,
 Փախե եղծորդի ԻՏ: Չի արագընթայն,
 և փախիրն զսի միտս ունին: Արդ՝ ա-
 սելովն, թէ նա՛ իներքս մտանէ արագ
 ընթայ՝ ի վերայ բերէ, կէսքն ընմա
 ՚ի ներքս մտանեն, որ են Տարսնա-
 ցելքն փեսային. և այլքն արտաքոյ ար-
 գելանին մեան, զմտանելոյ ժամանակն
 ՚ի պատրաստել ծախելով: Եւ բա-
 զումք յետոյ լան՝ զկնի ուսեալք զտու-
 գանան պղերգութեն, յորժամ ո՛չ ևս
 յառագաստն մտանելիցէ. և յոր-
 վագոյնս մաղթեն, զորս չարաչարն փա-
 կեցինն. այլում օրինակի նմանեալ
 վերջացելոցն ՚ի Տարսանեցն. զորս բա-
 ըի Տայրն ուրախ առնէ բարեաւ փե-
 սային. յաղագս կնոջ նորա Տարսինն,
 կամ յաղագս լծոյ եզանց, զորս չարա-
 չար ստացաւ, վասն փոքրագունիցն ըզ-
 մեծամեծան տուժել. Արդ՝ զայս ասէ
 ամբաբան. զոր և սողովմոն յառջադը-
 ըէ, թէ ՚ի փախչել փեսային, կամ յե-
 ըագելն յերկինս, յորժամ գայ դատա-

Շոր մեղաւորաց, և կոչնական արդա-
 ըոյ, և զորս ընդ իւրն երթեալ արժա-
 նաւորքն, առեալ զնոսա արագ ինեը
 քրս մտանէ ու՛ փախստական. և փակի
 դուռնն՝ մեղաւորաց. Ձի մինչ պատ-
 թաստելն պարտ էր զճանապարհն,
 զայն յանօգուտ իրս ծախսեցին, զճիս
 իրս հոգալով. զլուծս եզանց, և զկին
 և զորդիս և զանդաստանս, և զայլն՝
 զոր յերկրի ծուփք: Եւ յայնժամ զըն-
 դոնայն լալիւնն լան՝ վերջոյ ուսեալք՝
 և զմտաւ ածեալք զմեանն իւրեանց՝
 յորժամ ոչ և ս կազմելի է: Յորոյ
 վերայ բերեալ՝ ասէ. քանզի ոչոք
 անդ մտանէ յարհամարհողայն, և ծու-
 լացելոցն, և յաղտեղեայն, այլ ոչ
 փեսայապէս զարդարեալ, թէ և աստ-
 ուտ զինքն սպրդիցէ՝ անոտի յուսովք
 խաբեալք: Չայս ասէ, թէ և աստ
 խաբեմք զմեզ անոտի յուսով. ոմն
 զայս իրս ասելով, և ոմն զայն. և թէ
 քրիստոնէից ոչ գոյ գեհեան. և ողոր-
 մած է անձ, որ վն մեր մարդ եղև, և

շարձարեցան վն մեր, և մեռան. արդ
 նա զի արդ մոռանայ զգութն, և
 առաքէ զմեզ ՚ի յանիտենական հուրն,
 կամ հանէ յառագաստէն: Այս է
 անոտի յուսովքն խաբեալ. զոր և ՚ի
 վերայ բերէ, յորժամ ՚ի ներքս լինի-
 ցիմք, յայնժամ գիտէ փեսայն զորս
 վարդապետէն. որք մերձ լինիցին ընդ
 նմա երթեալ հոգիքն՝ եղիցին ընդ նը-
 մա. ուն թունի ինձ, վարդապետելով
 զկատարելագոյնան, և զմաքրագոյն-
 սըն: Արդ՝ ծանիր յածաբնի ասելոյս,
 թէ ամ զոր ինչ խօսեցան, և զոր ինչ
 ուսուցին մեզ գիրք, օրէնք և մարգա-
 րէք, և աւետարանն. որ է քս, և
 առաքեալք, և վարդապետք յայտապա-
 տումք, և առակախօսք, անկատարք
 են և թիւրք առ հանդերձեալ ու-
 սումն, զոր վարդապետեալ փեսային
 ուսուցանէ զկատարելագոյնան, և ըզ
 մաքրագոյնան՝ անդ՝ կատարելոյն կա-
 տարել փառօք, ուն զհրեշտակսն. և
 մաքրելոյն, ուն զսերովբէսն և զքե-
 րով

րովքէսն կատարեալ մաքրութիւն: Նաև
 զոր տրին ասաց՝ ոչ ըմբել ՚ի Երոյ որեւոյ՝
 ձեռն արեւոյ հոր ընդ ձեռնարեւոյն Կորեմոյ՝
 զայս կատարեալ վարդապետութիւն՝ ա-
 սէ սոյն գրիգոր անձաբան յայլում տեղ
 և ոչ, թէ որ է նր ռաուցանելն, և
 մեր ուսանելն: Արդ՝ թէպէտ և բարձ
 րագոյն և մեծամեծ խորհուրդ առա-
 կաւորեց սողովմոն երգոյ երգովքս,
 զբաւանդակ զքսի գալուստն, և
 զմահն չարչարանօք հանդերձ, և
 զյարութիւն, և զմիւսանգամ գալուս-
 տն, և զհեթանոսաց հարսնութիւն փե-
 սային քսի, և զեկեղեցւոյ լուսաւո-
 ռութիւն, և զչնորհաց հոգւոյն առա-
 տութիւն, մարգարէութիւն և առաքե-
 լութիւն և վարդապետութիւն և մարտի-
 ռոսութիւն և կոսութիւն, և քահանա-
 յութիւն և ճգնաւորական հանդիսիւն,
 և ապա շխարողական վարութիւն. և որ քսի
 պատարագաւն, մեղուցելոյ և մեռե-
 լոյ յոյս: Այսու զոր ուսանելոյ են սք-
 քըն ՚ի նորոգութե, և ՚ի կատարելութե
 իւ

Իւրեանց ՚ի սիրոյ փեսայէն, յայժ ան-
 կար է այս, որ ՚ի սողովմոնէ ասացան,
 և այլքն ամենայն որ ՚ի հնոց և ՚ի նորոց
 պատմեցան ՚ի վերայ այսր ամենայնի հը-
 րաշից ան որ եղեն, և որք լինելոց են,
 որչափ բաճական արար տր յս ասել,
 և ուսուցանել: Աճարտեսցուք զբանս
 մեկնութեց երգոյ երգոցս, և ասա-
 ցուք, զոր անօրեան ասաց յիշելն: Որոց
 և մեք հաղորդեսցուք, որ մեկնե-
 ցաքս զայսոսիկ, և որք ուսանիքդ ՚ի
 նոյն ինքն քս յս ՚ի տր մեր. որում փա-
 ռք յաճիտեան և յաճիտեանս յաճի-
 տենից: Դարձել. և ս յաճէտ փառք
 շնորհատունողին ան մերոյ յսի քսի
 հանդերձ հարբն, և սք հոգւովն յա-
 ճիտեանս յաճիտենից. ամէն:

ՆԻՋ. Ի Թուճականութե և Ի Թա
 գաւորութե հայոց՝ հարկեցայ ես գրի
 գոր քահանայ՝ Ի նարեկայ, որդի տն
 խոսրովայ անձաւացեաց եպիսկոպոսի,
 Ի գուրգենայ անձասէր քծապսակեւ ար
 քայէ յորդոյ արեւասի ի համազասպ
 Թագաւորի, առ Ի մեկնութիս ասա
 ճոր բանիցն սողովմոնի, և բացայայ
 տել զխորին ծածուկան որ Ի նոսա
 որ են քաղցր առ Ի լեւել: Վասն զի
 զփեսայէ, և զհարսնէ ասէ. որ և
 զստեանց, և զկարմրացեալ շրթանց,
 և զայտից գեղեցկուհի, և զաչաց ցան
 կալեաց, և զքեռ, և զեղբօրորդոյ,
 և զօրիորդայ. և զայն ամ այսպի
 սեաց բանից տոմիականայ՝ և սրտից
 խտղտանայ՝ սեռն սիրոյ շաղկապ միա
 ճորութե. զոր լուեալ մարդկան անխ
 մանալեօք մըտօք յայլ և յայլիրս իմա

նային: Ապա 'ի հոգս եղեալ թագա-
 ճորին այսպիսի երի, յղէ առ իս մի ան-
 գամ, և երկիցս. որում ոչ իշխեցի
 ընդդիմանալ. զի ծանեայ՝ եթէ անձա-
 հաճոյ է հրամանն. և մեկնեցի զերգս
 երգոցն նորին հրամանաւ: Չի թէ-
 պէտ և անէլի գործ քան զիս առ ի զան
 ձամբ, առ երկիւղի անհնազանդու-
 թե, զի մի՛ թագաւորական հրամանն
 անկատար մնացէ: Սակայն յոյժ յան-
 դգնութի էր ինձ այս, և բազում բամ
 բասանաց արժանի յամենեցունց, նաև
 յանձային կողմանէն պատժոց ակնկա-
 լիք: Բայց յերկոցունց կողմանէ, յան-
 այնոցն, և 'ի մարդկայնոցն զթագաւո-
 րական հրամանն առաջի կալեալ՝ կար
 ծեմ արդարանալ. զի իւր իսկ քսի հրա-
 մանք է՝ հնազանդ լինել թագաւո-
 րաց իբրև այ. և որ հնազանդի, իւր
 համարի անձ. և որ անհնազանդ գտա-
 նի, և զայն ևս իւր համարի: Չոր ա-
 ղաչեմ զընթերցասէրսդ՝ մի մեղադը-
 րանս յանէլու ինձ յաղագս ձեռնար
 կու

կութէ՛ ՚ի գործ՝ որ առաւել քան զար
 ժանն իմ : Ձի ըստ հարկապահանջ
 խնդրողին ո՛չ կարայի վերջայե՛լ գտա
 նիլ , այլ յուսալով ՚ի մի հոգին սբ ,
 զմտաւ ածի՛ թէ ո՛չ անտես առնէ
 զաղաչանսն առ նա : Սկիզբն արարի
 աղօթիւք , և արտասու՛օք խնդրել : Որ
 և նայեցեալ յանարժանութի իմ , և ՚ի
 սրբաեռանդն կաման հայցողին , եբայ
 զբերան իմ յասել , և ՚ի համառօ-
 տել զսա ՚ի փառս քսի . Ամէն :

Վ Ե Ր Զ :

Ս. ՆԵՐՍԷՍ ԵՆՈՐՀԱԼԻ
 ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Ս. Ամենափրկիչ Վանկ
 Եւր Տարդա ԲԱՆ

Faint, illegible text at the top of the page.

Main body of faint, illegible text.

1799

Faint text at the bottom of the page, including the number '1799'.

ոչ չհաշտուողաց արժանաբերի • զոր և ինչն յայտ
 առնե յառաջաբանի անդ • իմս՝ ի Բաբելոնյէ Լոյ
 և և Տէճին Թեոքոստի իայտէր, որոյէ և իայ յայտս
 արժանաբերի, յառն զար • IO Ե իսկ աս Տէր ոչ Գո՝
 չորին համանուն և հանգստանալից երանելի հայրս
 Տէր Գրեգոր ՚ի հարեկայ՝ ՚ի սոյն հարի արժանաբերի
 ՚ի հրամանե Գորգէնայ արտայի անձնացեաց, որոյէ
 և յիշատակաւ Գորգէն ծանոցանե • Լայն ՚ի
 Տարապոյտ աս Իրարձն հրէշտակալքն ինչայ՝
 Ի Եր ՚ի Ել • յայտ արարեալ այսոս • ՚ի ծաղի
 անդ հասանալին՝ արարալից Գոլ ՚ի հոգի՝ Իմաս
 տութեամբ Լանտութեամբ • իմս Բեռնել
 շնորհարարան Եան երգոցս, զի աս անասին
 Գոլ զ Ըստ Տարձնայ իմամբ սերոյն շնայէ
 ցոցեալիս էր շէտոցայեալն Գ, և աս ՚ի
 շնանե հոգեհամբոյց Գրգանայն, և ՚ի Լուսա
 շնորհարարաց սերույէ աս զայն ինչ
 Ե Բեռնել աս աս Ե հայրս Տէր զհամաստօսն և
 զյոստակն իալուն շաւի ՚ի Տէնտութեո, սակայն
 շնորհարարան Իմաստ Եանիցն ամբողջ Ե Եր
 Տանաւանդ զհարապոյտ զի ստանորոսութեան այլ
 Եանութեացն ինչին ասել զԳոլութեան՝ Ը
 համաստօսութեան, և զհարապոյտութեան Ե
 ասին

անկառն արարելի՝ աստուծոն ոմն Գաղղիոսի ՚ի
 Գաղղի անունն ԳոստիէլՏոս Արիսթոստոս, որեւ
 զէնի հայնիւղէանոս Բարեբասոյ, և Յոսիպոս
 ինն Յարգիտն հայ Տաթևեհի, և Վարդապետ
 Երեսայնիան լէշնի յարտանի համալսարանին, և
 ընկերայեալ շատն զերազանց արձանագրեաց Կան
 շարարեալն յայնց Վարդապետոս. շուրջ ըշ
 Բանոն է Գոստիէլ ՚ի Գաղղիոսի յետագիւր յանիի
 հայնիւղէան Տաթևեհի արտանանիան Գրանոցիէ :
Արդ՝ այսպէս ուսմ արժանացեալ պարգևի ՚ի
 ԻրԵ՛՛՛՛՛՛՛ Կորեո Տրէ, և Տան Գոստոյն և իարեւոր ետի
 Գոլղի երացո. (շէնոյն պատգամս իարեւորոս
 Եւանն իայ յոմ ժամանակի, և զս մեծեցոնն.)
 և ին երի իմս էշլ ըստ յարդէլ ժամանակիս ՚ի
 փիտ արձանացոս յանէլ շատն : Արարչ երկու
 ինչ Տընայ Տըն իշանակէլ համաստօս : Աստուծոն
 և շարաշալի, շէ յընկերանուլ շարեո՝ հարչ է
 երկիւղած Տօթ ՚ի երտո ՚ի Բանոն Տարանէլ և
 շանէր փոթար ուսանէլ Գոստիէլ, Կան ըէ Կանիշ
 աստուծոյն լինէլ արարչապետ. Վասն շէնէ ինչ
 նոր իմս արարչարի՛ն՝ Տարայ փիտարայ Գոստիւղէլ
 ուղղի Գրեալն, Տանասանիւր Եւէ Գրեալ ինչ
 ուրէտ փեռանիցէն այլաշի Կան շատարանիան

Ի՞նչո՞ւ կ'ստանայ շինարարութեան արդի փոփոխանակումը
 Երկրորդ, յայտնաբերված շինարարական տեսակետերի
 փոփոխությունը, և մասնավորապես արդարապես
 թեև անհամարժեք է շինարարության համար, բայց
 նաև ստանալով զարգացումներ, բարձրագույն աստիճանի
 մոտենալու է զարգացմանը՝ ոչ թե միայն ինքնուրույն
 շինարարության, այլև ինքնուրույն շինարարության արդյունք
 է ինչպես և արդարապես շինարարության զարգացման
 արդյունքը, յայնպես ինչպես և արդարապես շինարարության
 զարգացմանը մերժումը, և այլև, ինչպես և արդարապես
 շինարարության զարգացմանը մերժումը, զարգացման
 արդյունքը, յայնպես ինչպես և արդարապես շինարարության
 զարգացմանը մերժումը, զարգացման արդյունքը, յայնպես
 ինչպես և արդարապես շինարարության զարգացմանը
 մերժումը, զարգացման արդյունքը, յայնպես ինչպես
 և արդարապես շինարարության զարգացմանը մերժումը,

ցայն է Ին և ու ինչ ինչ 'ի Բառան, իմս 'ի
 յարժարո-ճըն Բանիցն, յորո երևեր այլայլու-
 լի-ն ինչ 'ի ներսո օտարութեալ ասլ Տիմեան փե-
 սանելով շօրհանչան, Բողատ արդեո և էինն-
 Բեւել համարեալ շ օրուէն համարարժա-
 Բեմճէ, +ան ճեաներէցո-Բեմճէ արչաթ շի
 ասանլնոյն Գոյ արդարանալ, այլ երկրորդին
 ոչնոյնպէս ֆինչ 'ի յայտ Գայե օրհանչ ընթ
 ըլլա Գոյն, որ շու-շիշն յայտնեոցէ Խաչ ուր
 ուրէ + ոչ Տիմեան Գնային օրհանչ +ն, պահասա-
 Բեմճէ իմս այլայլու-Բեմճէ Բառի Լ Բանի, Ա
 ասանլնորդելոյ Իմաստից Բանին' շէերին Տոյն
 'ի Տ-օրէն շո-ցատ և շասանէլ քիտարանին
 ընթրեալ շնանալ յարժարանին Բողատ 'ի Բայ
 Եւ Բաշում այն եր յայտարար փարճերո-
 Բեանց, որոց երկատանչի-րն Խաչ անորոշաԲար 'ի
 քեոյ Գային Իմաստից Բանին ասլ շի շերն-
 անան անպէն 'ի փեշուրն քընել անժարել եր,
 շին աս փեշեան ընթրեալ հաստատիցատ
 Խաչ յաշում ճընացելոյ փարճերու-Բեանց, յան
 ճըն աստ + շերեւելոն 'ի Տ քասանարել յասա-
 շիմոյ Ելուոյ Կասանլնո-ճըն իմս Գի շարեալ շայնո
 շոր և 'ի փարճերելումս Ելուտ, և 'ի հանդի-
 օյոյն

արոյն նշանակեալ շնորհայն փարձեցումբն՝ որ
 ըստ Բարսեղ օրհնակի։ Ընդ որո յաւելումս
 սրէի և Եսայի քրոնումբն Եսայի Ինչ իմս Ես
 նի, որ իմս Վրիպակաւ աշօփայեալ էին յօրհ
 նակին, և իմս Տարբ Էր ոմանց օփարայոսյիչ
 Իճն լուկայ Եեբէ։ Ուրդ անոնիս արար
 անոս փալ Տարաւոր ոսոն-Տնտեսայն՝ անոն
 շէլ Ըե արար Է Տշտշ Բայն Եարեւնդե
 Վաստակաւորոս լինէլ արլ Կաւարարիս ման
 զարարոս Իսի վարճո զարոյն աշօփարումն
 Տերոյ՝ շար Կամարիս Բայն շըն-Էրցանէլայն
 անշանց, օգոսոս

Ս. ՆԵՐՍԷՍ ԵՆՈՐԱԼԻ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Ս. ԱՄՆԱՓԻԿԻՅ ՎԱՅԻ
 ԿՈՐ ԶԱՐԿՈՍ

ՀԱՒԱԲՈՒՄՆ

Երևելի տարբերութեանց, հանդերձ տեղեաց ինչ համառօտ բացատրութիւնք:

Յատուէմհանիմն: Տոկոգիւր:

(Ի խնդրոյ անձա
 սէր և քնապասկ
 արքային Գուր-
 գենայ. որ)
 տեսողութիւն ան-
 լի իրանանց դա-
 տեաց:
 երոյց զանպատ-
 մելի սէրն:
 պայծառազար-
 դութի:
 զգենլով զփառ-
 սրն:
 յայլմէ տեսչութիւն:
 Գ. Լ. Ա:

2. Անուշահո-
 տութիւն:

4. Մուսլա ա-
 ռեալէ:
 մի այլ թիւրիւր:

(Այս ոչ նայր յօր-
 նակն. Երոյց ըստ
 պահանջէլոյ Եմնէն և
 զու՛ն Գոկոգիւրն:
 Կէտու-Եմնէն ան-
 ըստ Երուանց Երու-
 փեաց:
 ԵԵմըն շանպատմէլի
 շնորհո:
 յայծատուշարչարու-
 Ետն:
 շգենլով զպատմութեան-
 ձանն:
 յայլէ փետու-Եմնէն:
 Գ. Լ. Ա:

Անուշահո-
 տութիւն:

Այլմէ:
 Տոկոգիւր:

12. Յանոյշ հո-
տոյն մեռանի:

Գ Լ . Բ :

1. Պատմեաց զան
տեսանե լին:

5. Խանդակթեմ:
ո՞ զանչափ:

անբաւ յաւե լին:

6. Թե և պէս
պէս փորձութիք
նեղութեց:

սքք որ յերկրես:

8. Եկեղեցոյ՝ որ
ի հեթանոսաց:

ոպ յանյաւորաց:
զաղաչողին մաղ-
թանս:

9. Որթու եզանց
վս տեսանողու-
թեանն:

ի մեզ նշողեաց:

10. Վս զգեց-
մանն:

12. Ժամանակ յա
տանելոյ:

ի թոմ գարնոյն:

Յանուշապարոյն Տ-
ամնի:

Գ Լ . Բ :

Պատմեաց շնորհ-
նե լին:

Խանդակութեմ ԵՏ:
որ շայնչափ:

և ևս յաւե լու-
մն:

Թե պէտքեոնեղու-
թեան Գործութեանց:

ստարԷ՝ որ յերկրես:

Եկեղեցի՝ որ ի հեթա-
նոսաց:

որպէս անյաւորաց:
շայնչողին մաղ-
թին մաղթանս:

Որթոյ եղանց:
զս փեռնողութեանն:

ի Տշնչու-
լուց:

Չգեոթմաճն:

Ժամանակ յապե-
լոյ:

ի թոմ Գարնոյն:

տարածանին ընդ
երկիր:

13. Կուսովք և
պըտղովք և հո-
տովք:

14. Այսու ցու-
յանէ:

զվրկութէ իմոյ:

16. Խնդամտու-
թեամբ:

երկրագործին:

17. Տիւն լուսա-
նորեացի:

աւ ոսն հար:

Գ Լ. Գ:

1. Անհոգայաւն
արդարոյնէ պատ
րաստեալ:

5. Տգիտութէ:

6. Հարսն լինել:

7. Իպօրաւորայն

8. Յարհաւրայ
գիշերայնոյ:

9. Երկնայնոյն լ
երկրայինս:

սարածին ընդ երկիր

Գուսովք և պըտղ
և հոտոյ:

Այսու ոտոցանէ:

շիւղու-Եւան Երոյ:

Խնդու-Եւանթէ:

շերչնագործին:

Տիւն ծագեացի:

աւ ոսն հարչանէ:

Գ Լ. Գ:

Անհոգայեալ
արդարոյնէ Խոտոս
յեալ:

Իպգիտու-Եւանս:

Հարսն Էնի Տարե-
լինել:

Ի շօրայն:

Յարհաւրայ Գիշերայ
նոյ:

Երկնայնոյն և երկ-
րայինս:

10. Ոմանք ար-
ծաթ, ոմանք ծի-
րանիք:
Եկեղեցւոյ շինու-
թիւնս:

Գ Լ. Դ:

1. Միշատահման
էր:
որ ինչ ք երկրէ
քլա:

Լու լինել:
օտարացեալ յճե-
ւ մեռեալ:

2. Մանր խրա-
տելով:
որոճողաբար:

3. Բանիւն խօսին
ի կարմրացեալ
շրթանց:

ի բարւոք քար-
շումն:

ի վերոյ սքօղեալ
է:

հաւատն որ առ
ւնձ:

Ոմանք սկիւղէնք
ոմանք արծաթէնք
ոմանք ծիրանի:
էկեղեցւոյ շինու-
թիւնս:

Գ Լ. Դ

Միշատահման էր:
որ ինչ յերկրէս:

հատու լինել:
օտարացեալ յաշու-
հի երկա խաւով:

Մանր բարաբար:
որոճողաբար:

Բանիւն խօսանին:
ի կարմրացեալ շրթ-
անց:

ի բարւոք քար-
շումն:

ի վերոյ սքօղեալ է:

հաւատն որ առ
ւնձ:
34է ի բարւոք քար-
շումն:

քրտնալիր է :

5. Որք արածին :

6. Կենդանն 'ի

վեր և 'ի վայր :

'ի բլուրն կնդրը-

կի :

8. Որ զօրացեալ :

9. Չնախախնա-

մակող սէրն :

անուշահոտու-

թէ կընդրկին :

'ի ձեռն քո ծա-

նեայ :

.

տեսանողութք :

յառաքինութի ,

և դիւրաշարժ :

14. Բիւրացա-

տիկ :

յորս առաւել :

առաւօտին :

զայս ամ վն :

'ի չափու ունի :

զան ինե լի :

'ի սուգ լինի մե-

ղայ :

Թ + քիշու լի է :

Որ + որածէն :

Կենդանին զեր և 'ի

վայր :

'ի ելու-ըն ինդրէն :

Որ հշօրացեալ :

Չնախախնանք

ըն :

անուշահոտու-

թէն ինդրէն

(այսպէս յերչոսին .

է այս լինելոյ է) ծա-

նեայ :

պէտու-ընմէ :

յառաքինութի , և

ճշտաշարժ :

Բարձրացումի :

յորս առաւել :

առաւօտին :

զայս ամ վն :

'ի չափու ունի :

զան ինե լի :

'ի սուգ լինի մե-

ղայ :

Թ + քիշու լի է :

Որ + որածէն :

Կենդանին զեր և 'ի

Եւ այլ այնպիսի է
գիցէ զկինամո-
մոն :

պատշաճս :

16. Իւր գործքն
ասէ սոյն իսկ :
հալածէ զձմե-
ռըն :

հնչեա՛ ՚ի պար-
տէզ :

առատ հնչումն :
հնչեա՛ ՚ի պարտէ
զըս :

Գ Լ . Ե :

1. Չայնքան առա-
քինութիւն :

՚ի բարեգործան :

՚ի բարի գործան
իստահանալով :

յորգորեսցէ յըմ-
բել :

արդ՛ ասելով . ար-
բեցարձք , ՚ի վր-
բերէ :

2. Աչ էր այսպիսի :
հասուցանել :

այլն այնպիսի է
Եւ ոչ գիցէ զկինամոմոն

պատշաճս որս :

Նորա գործուն
ասէ որոյնպէս :
հալէ զձմեռն

հնչէցէ + ՚ի պարտէզ

առատ շնչումն :
շնչէցէ + ՚ի պարտէզ

Գ Լ . Ե :

Չայնքան անկաթ ա-
ռատիւնութիւն :

՚ի բարեգործացն :

՚ի բարի գործոն շն-
հարհու-բիւն ունել :

յորգորեսցէ ըմբել :

ասել արեւոյս ՚ի վր-
ջեր :

Աչ էր այս այնպէս :
հասուցանել :

152
[Faint, illegible text in the left column]

[Faint, illegible text in the right column]

022500

